

**II.KÖTET
DÖRGICSE KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI**

**ALÁTÁMASZTÓ JAVASLAT
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELES**

VÉLEMÉNYEZÉSI DOKUMENTÁCIÓ

2022. MÁRCIUS

Szerzők:

Szőke Balázs E.V.

okl. tájépítésmérnök

okl. környezetvédelmi szakmérnök

Tájvédelmi szakértő (SZTjV): SZ-010/2021.

Településtervező - zöldfelületi és tájrendezési szakterület: TK 01-5337

Egyéni vállalkozó nyilvántartási száma: 56535323

Pagony Táj- és Kertépítész Kft.

1111 Budapest, Budafoki út 53.

Tel.: 06 1 365-1805

v.a@pagonyiroda.hu

TARTALOM

1.	A kidolgozás folyamata.....	5
1.1.	Előzmények, tematika	5
1.2.	A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódás	5
1.3.	A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására	6
1.4.	a környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele	7
1.5.	a környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai, nehézségek, az előrejelzések érvényességi határai, a felmerült bizonytalanságok.....	8
2.	A terv rövid ismertetése	10
2.1.	A terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése	10
2.2.	Összefüggés más tervekkel, programokkal	13
2.3.	Változatok.....	25
3.	A terv környezeti hatásai, következményei	26
3.1.	A terv összevetése a nemzetközi, országos és helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal.....	26
3.2.	Környezetvédelmi célok és szempontok megjelenése, illetve figyelembevétele a tervben.	29
3.3.	A jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése	33
3.4.	A környezeti helyzet és a konfliktusok várható alakulása, ha a terv nem valósulna meg.....	52
3.5.	A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása.....	53
3.6.	A környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése	64
3.7.	A környezeti következmények alapján a terv értékelése.....	72
4.	A tervre vonatkozó javaslatok	73
5.	Javaslat olyan környezeti szempontú intézkedésekre, amelyeket a terv által befolyásolt más tervben, illetve programban figyelembe kell venni	76
6.	A terv megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezeti hatásokra vonatkozóan a tervben szereplő monitorozási javaslatok.....	77
7.	Közérthető összefoglaló	78

1. A KIDOLGOZÁS FOLYAMATA

1.1. Előzmények, tematika

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet alapján Dörgicse Község Önkormányzata Képviselő-testületének hatáskörében eljárva Dörgicse Község Önkormányzatának Polgármestere a 11/2021. (III. 05.) határozatával elfogadta a hatályos jogszabályok szerinti Településfejlesztési Koncepcióját. A határozatban elrendelték a település településszerkezeti tervének, a Helyi Építési Szabályzatának és a szabályozási tervének elkészítését.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban: Kvt.) (43.§ (4)) alapján „a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló, külön jogszabályban meghatározott olyan tervek, illetve programok, (...) valamint ezek módosításaira, amelyek kidolgozását jogszabály, illetve országgyűlési, kormány- vagy helyi önkormányzati határozat írja elő, és amelyeket a (...) helyi önkormányzati testület dolgoz ki vagy fogad el, (...) külön jogszabály alapján környezeti értékelést magában foglaló környezeti vizsgálatot kell lefolytatni. Környezeti értékelés nélkül terv, illetve program nem terjeszthető elő.” A Kvt. 43.§ (7) bekezdés alapján a környezeti értékelés célja a terv, illetve program, valamint ezek céljait és földrajzi kiterjedését figyelembe vevő ésszerű változatai megvalósításának várható jelentős környezeti hatásainak beazonosítása, leírása és értékelése.

A 43.§ (5) bekezdés alapján külön jogszabály határozza meg azokat a terveket, illetve programokat, amelyeknél a környezeti vizsgálat készítése kötelező, vagy szükségessége a várható környezeti hatás jelentőségének meghatározása alapján dönthető el.

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) rendelkezik az egyes tervek, illetve programokhoz kapcsolódó környezeti vizsgálat szükségességéről. Jelen vizsgálandó terv – Dörgicse egészére készülő új településrendezési terv – a Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés a) pontjába tartozó terv, így a környezeti vizsgálat lefolytatása kötelező. A környezeti értékelés a Korm. rendelet 4. mellékletében szereplő teljes tematikával készült.

1.2. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódás

A környezeti értékelés a településrendezési terv kidolgozásához kapcsolódik, a tervezési folyamat hozzávetőlegesen párhuzamosan folyt iterációs jelleggel. Ennek következtében a környezeti értékelés folyamán kapott eredmények befolyásolták az új településrendezési terv egyes elemeit. A tervbe folyamatosan beépülő környezeti szempontok jelenthetik a garanciát a döntéshozók számára, hogy a terv törekszik minimalizálni, elkerülni a nem kívánt környezeti konfliktusokat és a fenntarthatóság, a biodiverzitás és a klímavédelem alapvető céljait segíti elő.

Jelen környezeti értékelés Dörgicse településrendezési tervének véleményezésre szánt dokumentációja alapján készült. A környezeti értékelés készítését segítették a megalapozó és az alátámasztó munkarészek környezeti értékelésen felüli fejezetei.

1.3. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására

A környezeti értékelés során a fő szempont Dörgicse meglévő környezeti állapotának legalább szinten tartása, illetve a lehetőségekhez mérten történő javítása.

Természet- és tájképvédelmi szempontból kiemelt figyelmet kell fordítani az alábbi területekre:

- Dörgicse területének 9,9%-át, azaz 189,92 ha területet tesz ki az Öreg-hegyi Riviéra elnevezésű, HUBF 20016 területkódú kiemelt jelentőségű természet-megőrzési (SAC) Natura 2000 terület.
- Dörgicse területe természetvédelmi szempontból a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság fennhatása alá tartozik. A BFNPI létesítéséről szóló 31/1997. (IX. 23.) KTM rendeletben rögzítettek szerint a község területét érintik a nemzeti park védett természeti területei.
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (továbbiakban: Tvt.) értelmében természeti emlékek minősül valamennyi kunhalom, földvár, forrás és víznyelő. A Tvt. 23.§ (2) bekezdésének hatálya alá eső a BFNPI által nyilvántartott források és barlangok Dörgicse közigazgatási területén a következők:
 - Nemes-mező forrása
 - Kő-völgyi barlangok
- A település területét Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben (továbbiakban: MaTrT) meghatározott országos ökológiai hálózat övezetének magterület és pufferterület övezetei is érintik.
- Az MaTrT által megállapított, továbbá a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet (továbbiakban: MvM rendelet) 3. mellékletében lehatárolt tájképvédelmi terület övezete teljes egészében érinti a település közigazgatási területét.
- Dörgicse területét érinti a MaTrT által megállapított Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervében (továbbiakban: BKÜK TrT) lehatárolt Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete.

A legnagyobb arányú szerkezeti változásokat az erdő- és mezőgazdasági területek rendezése jelentette a magasabb rendű övezeti lehatárolásokhoz történő igazodás miatt. Emellett a hatályos terv készítése során eltelt időszak tájváltozásának lekövetése, illetve a lakossági és önkormányzati fejlesztési igények megvalósítása eredményezett további, kevésbé számottevő változásokat.

A környezeti értékelés során elsősorban táji- és élővilágvédelmi vonatkozású javaslatok kerültek megfogalmazásra, melyeket a 4. fejezet mutat be. A cél a beépítések mérséklése, az építmények tájba illesztése, valamint a zöldfelületek növelése ezáltal az emberi egészség védelme. A környezeti értékelés még nagy hangsúlyt rakott a közhasználatú zöldfelületek megtartására, valamint a belterületi részeken újak kijelölésére.

1.4. a környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele

A vonatkozó magasabb szintű jogszabály, a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet biztosítja a terv széleskörű véleményeztetését mind a szakhatóságokkal, mind a lakossággal, illetve a szomszédos települések önkormányzataival is. A településrendezési terv módosítása során az érdekelt államigazgatási szervek, az érintett területi és települési önkormányzatok is bevonásra kerültek.

Dörgicse Község Önkormányzata Képviselő-testületének 7/ 2013. (VII.10.) önkormányzati rendelete a partneri egyeztetés szabályairól biztosította település lakossága, a településen működő egyházak, valamint a Dörgicse Község Önkormányzatnál a véleményezési eljárásokba bejelentkezett érdekképviselői, civil és gazdálkodó szervezetek bevonását a tervezési folyamatba. Ennek értelmében az önkormányzat a hivatalos honlapon tájékoztatja a partnereket és véleményezési lehetőségre hívja fel őket. A településrendezési eszköz elkészült tervezetének ismertetése az önkormányzat honlapján történik.

A beérkezett kérelmek és az önkormányzati fejlesztési szándékok alapján zöldterületek, különleges beépítésre nem szánt területek, kertes mezőgazdasági területek, vegyes településközpont és utak kerültek kiszabályozásra.

A településrendezési terv készítésével kapcsolatban a Korm. rendelet 1.§. (2) bekezdése a) pontjának megfelelően Dörgicse Község Önkormányzata megrendelte a környezeti értékelés elkészítését, a Korm. rendelet 4. sz. mellékletének tartalmi követelményei alapján. Mivel a település teljes egészére készül a településszerkezeti terv, Helyi Építési Szabályzat és szabályozási terv készítése esetében a Korm. rendelet 1. számú melléklete szerint kötelező a környezeti vizsgálat és értékelés elkészítése, a település nem kérte ki az egyeztetési-elfogadási folyamat során az államigazgatási szervek előzetes véleményét a környezeti vizsgálat készítésének szükségességéről, de tájékoztatást kért a környezeti vizsgálat elvárt tematikájára vonatkozóan.

Az előzetes tájékoztatási szakaszban a környezeti értékelésre vonatkozó érdemi észrevételek az alábbiak szerint összegezhetők:

A Korm.rendelet 4. melléklete szerinti általános tematika követését javasolják az alábbi szervezetek:

- **állami főépítési** hatáskörben eljáró Veszprém Megyei Kormányhivatal Főépítési Iroda, ezenfelül az alábbi tájékoztatást adták: *„Mindemellett kiemelten fontosnak tartom a*

következetes, ellentmondásoktól mentes területfelhasználásra való törekvést (pl.: egymástól a zavaró területfelhasználások szomszédságának korlátozását, összefogott településhálózat és gazdaságos területfelhasználásra törekvést, az esztétikai ütközések kiküszöbölését). A környezeti értékelést a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 3. mellékletének megfelelően, az „Alátámasztó javaslat”-ban kérem dokumentálni.”

- **környezetvédelmi és természetvédelmi** hatáskörben eljáró Veszprém Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály,
- **Balaton-Felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság,**
- **közegészségügyi** feladatkörben eljáró Veszprém Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Közegészségügyi és Járványügyi osztály,
- Veszprém Megyei Kormányhivatal Veszprémi Járási Hivatal Agrárügyi Főosztály **Erdészeti** Osztály,
- Veszprém Megyei Kormányhivatal Veszprémi Járási Hivatal Agrárügyi Főosztály **Növény- és Talajvédelmi** Osztály,
- Veszprém Megyei **Katasztrófavédelmi** Igazgatóság.

A környezeti értékelés tartalmára vonatkozóan érdemben nem nyilatkozott a Veszprém Megyei Kormányhivatal **Földhivatali** Főosztálya, valamint a Veszprém Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály **Bányászati** Osztálya.

Budapest Főváros Kormányhivatala, Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály, Örökségvédelmi Osztálya **műemlékvédelmi és régészeti örökségvédelmi** szempontból nem tartja szükségesnek a környezeti vizsgálat lefolytatását.

1.5. a környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai, nehézségek, az előrejelzések érvényességi határai, a felmerült bizonytalanságok

A környezeti értékelés elkészítéséhez szükséges adatok beszerzése a településrendezési terv készítéséhez felhasznált adatok begyűjtésével együttesen történt.

A településrendezési terv tervezése, ezen belül a környezetalakítási és tájrendezési alátámasztó munkarész, illetve a Korm. rendelet szerinti környezeti értékelés az alábbiakban felsorolt tervi előzmények, továbbá az előzetes tájékoztatási szakaszban adott államigazgatási szervek véleménye és adatszolgáltatásuk figyelembevételével készült.

A településrendezési terv készítésekor meghatározó, hogy az abban foglaltak összhangban legyenek a magasabb rendű tervekkel, programokkal, a vonatkozó jogszabályi előírásokkal, valamint az érintett államigazgatási szervek, partnerek és közműszolgáltatók véleményével, a terv készítésében érdekelt

felek elképzeléseinek megvalósíthatósága érdekében. Fontos, hogy a terv élvezze az érintett lakosság, a civil szervezetek támogatását is.

A felhasznált adatok forrása a következő volt:

- Dörgicse Község Önkormányzata Képviselő-testületének 7/2003. (X. 03.) rendelete Dörgicse Község helyi építési szabályzatáról;
- Dörgicse Község településrendezési eszközeinek felülvizsgálatához készült Megalapozó vizsgálat;
- a MaTrT és az abban meghatározott új Országos Területrendezési Terv (továbbiakban: OTrT) és BKÜK TrT, illetve Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 15/2019. (XII. 13.) önkormányzati rendelete Veszprém megye területrendezési szabályzatáról, térségi szerkezeti tervéről és övezeteiről (továbbiakban: VMTrT);
- 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról;
- a hatályos településszerkezeti terv a 25/2003. (IX.30.) sz. határozat 2. sz. melléklete egységes szerkezetben a korábbi és a 196/2019. (XII.20.) sz. határozatok mellékleteivel;
- Dörgicse Község Önkormányzata Képviselő-testületének 7/ 2013. (VII.10.) önkormányzati rendelete a partneri egyeztetés szabályairól;
- földhivatali adatszolgáltatás az átlagosnál jobb minőségű termőföldekről;
- Dövényi Zoltán: Magyarország kistájainak katasztere, második átdolgozott és bővített kiadás, Budapest, 2010;
- Borhidi Attila. (2007). Magyarország növénytakarásai;
- Futó János – Mesterházy Attila. (2013). A Pécselyi-medence térsége. Láprétek, gyepek, fás legelők védelme a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén.

2. A TERV RÖVID ISMERTETÉSE

2.1. A terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése

A terv célja Dörgicse község településrendezési eszközeinek készítése a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet előírásai alapján.

A tervezés során összesen 70 db településszerkezeti elem módosítására került sor. A településszerkezeti változásokat a magasabb rendű területrendezési terveknek való megfeleltetés, az önkormányzati változtatási szándékok (új fejlesztések vagy korábban tervezett fejlesztések visszavonása), a valós területhasználatoknak való megfelelés, útszabályozások, valamint lakossági igények generálták.

A tervezés során a szerkezeti módosítások jellegük szerint az alábbi fő kategóriákba sorolhatók:

I. Általános mezőgazdasági terület övezete miatti szükséges változás (40,8 ha)

Az Általános mezőgazdasági terület övezetének való megfelelés következtében összesen 12 db változtatást eszközöl a terv, amely összesen kb. 40,8 ha területet érint. Ezek a változások érintik a legnagyobb területen Dörgicse területét. A változások során teljes egészében általános mezőgazdasági területek kerültek kijelölésre, jellemzően erdőterületekből.

Alapvetően környezeti szempontból negatív változások, ugyanis jelenleg erdős állományokkal borított területeket érintenek, ráadásul mindegyik változást érint valamilyen természetvédelmi érintettség is (ökológiai hálózat, nemzeti park területe). Ugyanakkor az építési szabályzat előírásai alapján biztosított, hogy a változások területén a jelenleg meglévő értékes faállomány megmaradjon, illetve az érintett területek túlnyomó részén az eredeti környezeti állapot fennmaradása is biztosított. Így összességében a változások nem okoznak negatív környezeti hatást.

II. Nem megvalósult fejlesztés miatti visszaminősítés (27,3 ha)

Jellemzően korábbi lakócélú, illetve különleges beépítésre szánt területek kijelölésére irányuló fejlesztési elképzelések visszavonása miatt összesen 11 db változtatást eszközölt a terv, amely összesen kb. 27,3 ha területet érint. A változások során jellemzően különleges beépítésre nem szánt területek kerültek kijelölésre (23,5 ha), de kis mértékben általános mezőgazdasági (3,6 ha), illetve falusias lakóterületek is kialakultak (0,1 ha).

Jellemzően pozitív környezeti változások történnek, ugyanis a beépítési százalékok csökkennek, míg a zöldfelületi arányok növekednek, illetve a tájra és a környezetre is kisebb terheléssel bíró területfelhasználások kerültek kijelölésre.

Összességében a változások pozitív környezeti hatást okoznak.

III. Valós területhasználatnak megfelelő változások (8,3 ha)

A valós területhasználatokhoz való igazodás miatt összesen 13 db változtatást eszközölt a terv, amely összesen kb. 8,3 ha területet érint. A változások során jellemzően védelmi erdők (4,1 ha), belterületi kertes mezőgazdasági területek (3,8 ha), illetve vízgazdálkodási területek (0,5 ha) kerültek kijelölésre.

Jellemzően kedvező környezeti hatást eredményeznek, ugyanis a tájra és a környezetre kisebb terheléssel bíró területfelhasználások alakulnak ki. Egy-egy terület esetében beszélhetünk semleges hatásról.

Összességében a változások pozitív környezeti hatást okoznak.

IV. Útszabályozás miatt szükséges változás (3,9 ha)

Útszabályozások miatt összesen 15 db változtatást eszközölt a terv, amely összesen kb. 3,9 ha területet érint. A változások jelenleg meglévő útnak megfelelő szabályozás miatt, meglévő út szélesebb keresztmetszet biztosítása miatt, valamint fejlesztési elképzelésekhez szükséges út biztosítása miatt kerültek kiszabályozásra.

Egyik változás sem jár komolyabb negatív környezeti hatással, nem történnek komolyabb fakivágások, egyedül a talajlezárás káros hatásaival lehet számolni, ugyanakkor ezek jellemzően kicsi területeken történnek, így nem számottevő ez a hatás.

Összességében a változások nem okoznak komolyabb negatív környezeti hatást.

V. Lakossági igény miatti változás (2,6 ha)

Felmerült lakossági igények miatt összesen 6 db változtatást eszközölt a terv, amely összesen kb. 2,6 ha területet érint. Legfőképpen különleges beépítésre nem szánt területek (1,7 ha), kertes mezőgazdasági területek (0,8 ha), vegyes településközpont (0,1 ha) és utak kerültek kiszabályozásra.

Összességében kis mértékben negatív környezeti hatásokat eredményeznek, ugyanis jellemzően a környezetet jobban terhelő területfelhasználások jönnek létre (B12, K10, K38, K44): Növekednek a beépítési százalékok, illetve a zöldfelület legkisebb mértéke csökken, de egyik változás sem okoz jelentősebb környezeti hatást, jellemzően nem sérülnek a környezeti állapot alapvető funkciói.

Összességében a változások nem okoznak komolyabb negatív környezeti hatást, elfogadhatónak tekinthetők.

VI. Erdők övezete miatti szükséges változás (2,3 ha)

Az Erdők övezetének megfelelés következtében összesen 8 db változtatást eszközöl a terv, amely összesen kb. 2,3 ha területet érint. A változások során védelmi erdőterületek (2 ha) és erdőgazdálkodási területek (0,4 ha) kerültek kijelölésre.

A változások korábbi általános, illetve kertés mezőgazdasági területekből kerültek kiszabályozásra, így pozitív környezeti hatást eredményeznek a változások. A környezetet kevésbé terhelő területfelhasználások jönnek létre. Mivel a változások többnyire érintettek valamilyen természet-környezet-, vagy tájvédelmi övezettel, így ezek különösen pozitívnak tekinthetők.

Összességében a változások pozitív környezeti hatást okoznak.

VII. Önkormányzati igény miatti változás (1,5 ha)

Az önkormányzat igényei miatt összesen 2 db változtatást eszközölt a terv, amely összesen kb. 1,5 ha területet érint. A belterületen a B5-ös változás falusias lakóterületet sorol át vegyes településközponti területté 7300 m²-en. A B15-ös változás 7600 m²-en különleges sportterületet sorol át zöldterületbe

A B5-ös változás kis mértékben negatívnak, míg a 15-ös változás pozitív változásnak tekinthető.

VIII. Kötelező zöldterület pótlás miatti változás (1,1 ha)

Összesen 3 db változást eszközöl a terv összesen 1,1 ha-on. Beépítésre szánt különleges területek, illetve egy vegyes településközponti terület került át zöldterületbe. Mindegyik változás pozitívnak tekinthető, de különösen a B9-es, mely során a településközponthoz csatlakozó közhasználatú zöldfelület jön létre. A közparkok hozzájárulnak a lakosság rekreációs lehetőségeihez, ezáltal javítják az életminőséget. A zöldfelületi rendszerben különleges szerepet töltenek be, javítják a településökológiai állapotokat. A K9-es változás helyett más területen javasolja a környezeti értékelés a közkert kialakítását.

Összességében pozitív környezeti hatsással bírnak a változások.

A vizsgált változásokat az 1. melléklet szerinti TSZT-VÁLT tervlap mutatja be térképesen.

2.2. Összefüggés más tervekkel, programokkal

Fontos körülmény, ha a változás magasabb szintű jogszabály által meghatározott korlátozó tényezőt érint: területrendezési terv övezetei, természetvédelmi területek, átlagosnál jobb minőségű termőföldek stb. A következő fejezet a változásokkal érintett területek érintettségét tekinti át.

Természetvédelmi területek, átlagosnál jobb minőségű termőföld

Az érintettségek az egyes változások környezeti értékelésénél figyelembe lettek véve.

Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek (SAC)

Dörgicse területének 9,9%-át, azaz 189,92 ha területet tesz ki az Öreg-hegyi Riviéra elnevezésű, HUBF 20016 területkódú kiemelt jelentőségű természet-megőrzési (SAC) Natura 2000 terület. A tervi változásokat nem érinti a védett terület.

Országos jelentőségű védett természeti terület

Dörgicse területe természetvédelmi szempontból a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság fennhatása alá tartozik. A BFNPI létesítéséről szóló 31/1997. (IX. 23.) KTM rendeletben rögzítettek szerint a község területét érintik a nemzeti park védett természeti területei.

A nemzeti park területe az alábbi változásokat érintik:

- B4, B5, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B12, B13, B14, B18, B19, B22, B23, B24, B25, B26, K1, K3, K4, K5, K7, K8, K9, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K24, K25, K26, K37, K38, K39, K40, K41, K42, K43, K44

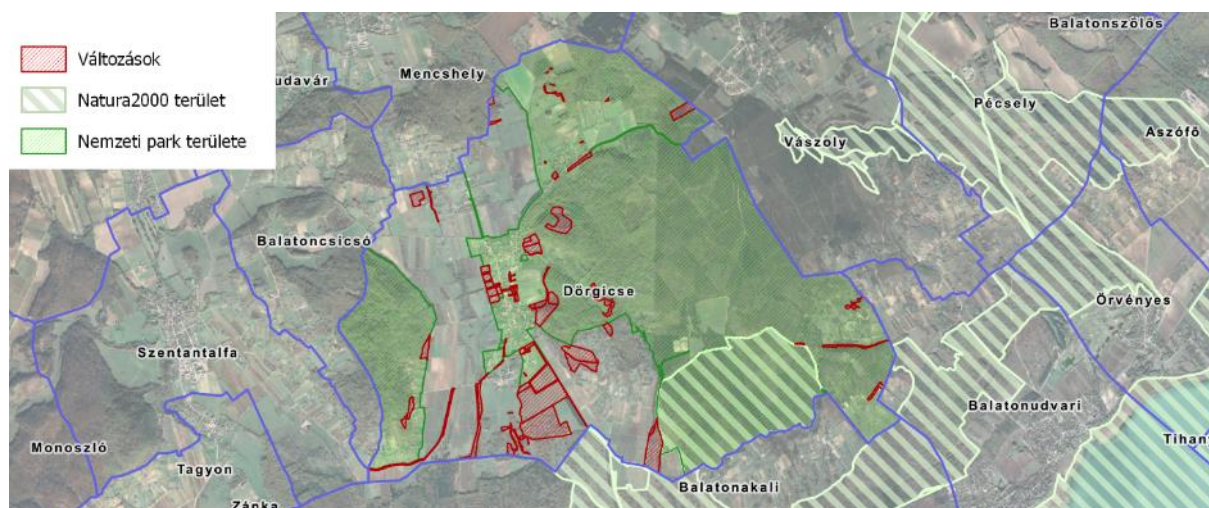
A változások jellemzően magasabb jogszabályoknak való megfeleltetés, a valós területhasználatokhoz való igazodás, valamint a korábbi fejlesztési elképzelések visszavonása miatt történtek. Jellemzően ezek semleges vagy inkább pozitív környezeti hatásokkal bírnak. A nemzeti park területén egy-egy területen történnek olyan átsorolások, amelyek magasabb beépítést tesznek lehetővé, illetve útszabályozások is történnek. Ezek a változások kis mértékű negatív környezeti hatásokkal járnak, ugyanakkor jellemzően nagyon kis területeken valósulnak meg, és a hatásuk is elhanyagolható mértékű. Ezen változások környezeti értékelését a 3.5-ös fejezet mutatja be, ahol minden változásnál kiemelésre került, ha érintett valamely természetvédelmi területtel.

A Tvt. értelmében természeti emlékek minősül valamennyi kunhalom, földvár, forrás és víznyelő. A Tvt. 23.§ (2) bekezdésének hatálya alá eső a BFNPI által nyilvántartott források és barlangok Dörgicse közigazgatási területén a következők:

Kataszteri szám	Forrás neve
F-4400-3129	Nemes-mező forrása

Kataszteri szám	Barlang neve
4462-2	Kő-völgyi 1. sz. barlang
4462-4	Kő-völgyi 2. sz. barlang
4462-11	Kő-völgyi 3. sz. barlang
4462-10	Kő-völgyi 4. sz. barlang
4462-9	Kő-völgyi 5. sz. barlang
4462-8	Kő-völgyi 6. sz. barlang
4462-7	Kő-völgyi 7. sz. barlang
4462-6	Kő-völgyi 8. sz. barlang
4462-5	Kő-völgyi 9. sz. barlang
4462-3	Kő-völgyi 10. sz. barlang

A forrást nem érintik a tervi változások, ugyanakkor a barlang felszíni védőövezetét a K12-es változás érinti. Az érintettségből adódóan nem következik környezeti konfliktus.

1. ábra: Természetvédelmi területek érintettsége

Átlagosnál jobb minőségű termőföldek

Az átlagosnál jobb minőségű termőföldet más célra hasznosítani csak időlegesen, illetőleg helyhez kötött igénybevétel céljából lehet. Veszprém Megye Kormányhivatal Földhivatali Főosztálya hivatalos tájékoztatásában az alábbi területeket nevezi meg átlagnál jobb minőségű termőterületeknek:

Művelési ág	Minőségi osztály
gyümölcsös	2,3
kert	6
szántó	3,4

szőlő	3
gyep (legelő)	1,2
gyep (rét)	3,4
erdő	1
fásított terület	3

Mind a termőföld védelméről szóló törvény, mind az 1997. évi LXXVIII. törvény 7.§. (3) bekezdése szerint a fenti minőségi osztályú földeknél rosszabb minőségű termőföldeket kell elsősorban beépítésre szánt célra kijelölni. A terv új beépítésre szánt területeket nem jelöl ki, így az övezeti érintettségéből nem következik egyik változás tekintetében sem környezeti konfliktus.

Területrendezési tervek

Dörgicse területére az alábbi területrendezési tervek vonatkoznak:

- 2018. évi. CXXXIX tv. Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről (MATrT)
 - Országos Területrendezési Terv (OTrT)
 - és Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve (BKÜK TrT)
- 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról (MvM rendelet)
- Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 15/2019. (XII. 13.) önkormányzati rendelete Veszprém megye területrendezési szabályzatáról, térségi szerkezeti tervéről és övezeteiről (VMTrT)

A felsorolt magasabb szintű jogszabályokkal a tárgyi módosítások összhangban vannak, ahogy azt az Alátámasztó munkarész 1.2.2-es fejezete is bemutatja.

Dörgicse közigazgatási területét a MaTrT szerint az országos övezetek közül az alábbiak érintik:

- ökológiai hálózat magterületének övezete
- ökológiai hálózat pufferterülete
- erdők övezete

Dörgicse közigazgatási területét a MvM rendelet szerint az országos övezetek közül az alábbiak érintik:

- tájképvédelmi terület övezete
- vízminőség-védelmi terület övezete

A BKÜK TrT alábbi térségi övezetei érintik Dörgicse területét:

- tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete
- kertes mezőgazdasági terület övezete
- borszőlő termőhelyi kataszteri terület övezete

- vízerózióknak kitett terület övezete
- általános mezőgazdasági terület övezete

Dörgicse közigazgatási területét a VMTrT szerint az alábbi övezetek érintik (a VMTrT 2.§-a szerint „A rendelet hatálya - az egyedileg meghatározott övezetek kivételével – Veszprém megye közigazgatási területéből a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén kívüli területekre terjed ki. Az egyedileg meghatározott övezetek meghatározása és szabályozása a megye teljes közigazgatási területére kiterjed.”):

- Turisztikai fejlesztések kiemelten támogatott célterületének övezete
- Veszprém megye várostérségeinek övezete
- Az „Európa kulturális fővárosa Veszprém 2023” program érdekében együttműködő települések övezete

Országos ökológiai hálózat (MaTrT)

Dörgicse közigazgatási területét a hálózat magterülete, illetve pufferterülete egyaránt érinti. Ökológiai hálózat övezeteinek területén a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti. Új beépítésre szánt terület az ökológiai hálózat területén – ahogy a település teljes területén – nem került kijelölésre.

Az országos ökológiai hálózatot érintő tervi változásokról elmondható, hogy a legtöbb változás érinti a hálózat elmét, ugyanis Dörgicse közigazgatási területének nagyrészen húzódik az ökológiai hálózat. Az alábbi változások érintettek:

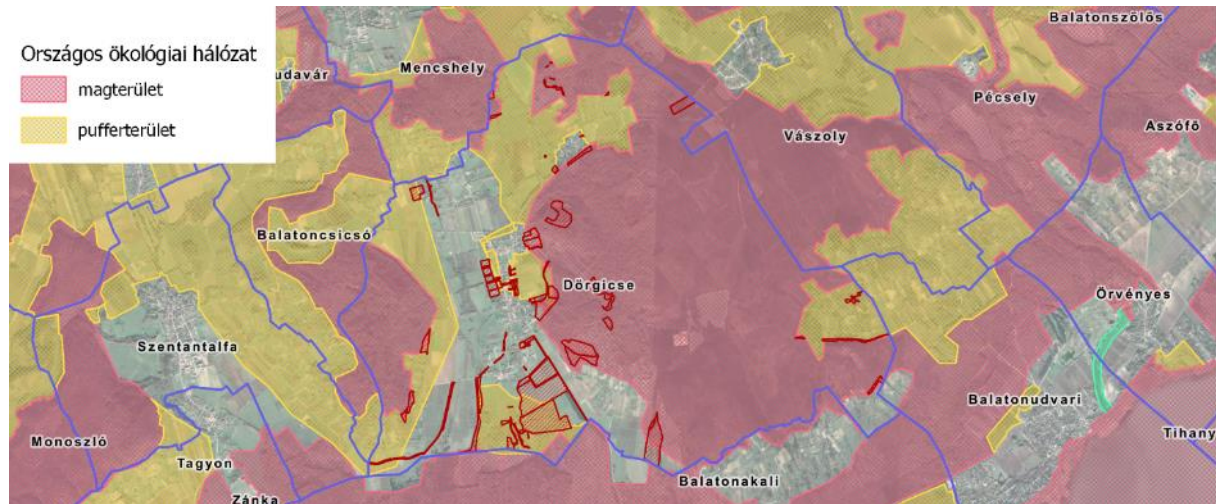
- magterületi érintettség: K1, K2, K3, K4, K5, K12, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K28, K36, K41, K42, K43, B22, B23, B24
- pufferterület érintettség: K2, K4, K7, K8, K10, K13, K14, K15, K16, K17, K23, K24, K25, K26, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K37, K38, K39, K40, K42, K43, B1, B8, B9, B10, B11, B12, B13, B14, B17, B19, B26

Az ökológiai hálózaton jellemzően magasabb rendű jogszabályoknak való megfelelés következtében történtek változások, valamint a valós területhasználathoz való igazodás miatt. A mezőgazdasági térség övezetének való megfelelés miatt több területen is erdőterületből általános mezőgazdasági terület került kiszabályozásra. A Helyi Építési Szabályzat kimondja, hogy „Általános mezőgazdasági terület övezetben a meglévő idős fák és facsoportok védendőek és megtartandók.”, ezáltal biztosított a meglévő értékes faállomány védelme, így a változások környezeti szempontból nem okoznak negatív változást.

A pufferterületen még jellemző korábbi fejlesztési elképzelések visszavonása miatt történtek változások, melyek környezeti oldalról pozitívak, ugyanis a környezetet kevésbé terhelő területfelhasználások kijelölése történt. Egy-egy kisebb területen történt útszabályozás, vagy lakossági

kérésre különleges beépítésre nem szánt, vagy kertes mezőgazdasági terület kijelölése, de ezek a változások érdemben nem befolyásolják a pufferterület funkcióját.

Az országos ökológiai hálózatot érintő változások összességében az ökológiai hálózat működését nem veszélyeztető változtatásokat eredményeznek, környezeti oldalról semlegesnek tekinthetők.

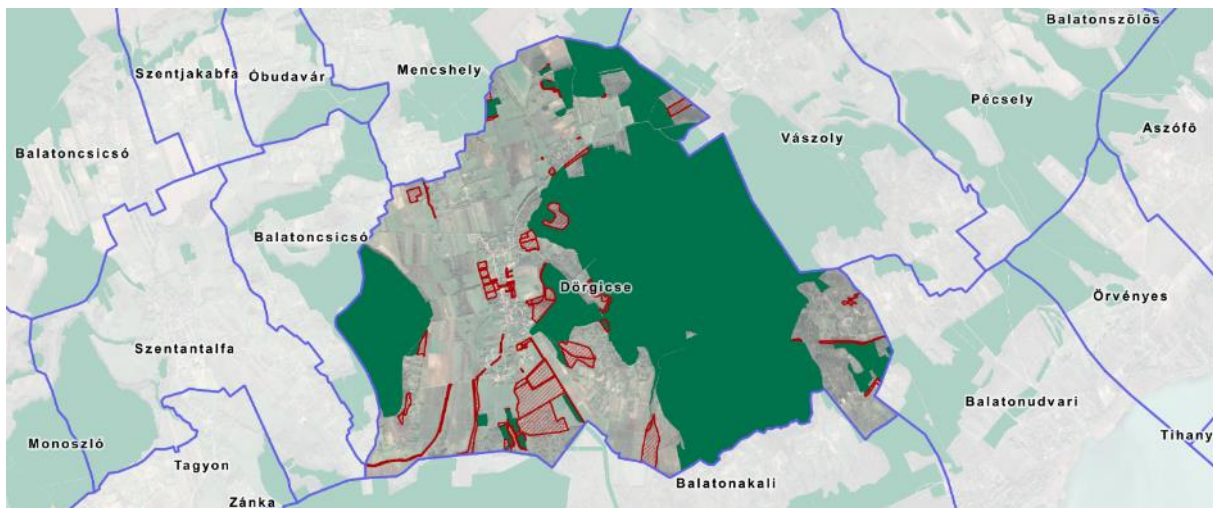
2. ábra: Az országos ökológiai hálózat elhelyezkedése (szerkezeti tervi változások pirossal)

Erdők övezete (MaTrT)

Dörgicse területét az Erdők övezete érinti. Az MaTrT. 29.§-a értelmében az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési tervében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, ahol figyelmen kívül hagyandók a törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek és az OTrT által kijelölt települési térség területei. Az alábbi változások érintettek:

- K29, K30, K31

Az érintett változásokat az övezetnek való megfelelés miatt eszközölték, általános mezőgazdasági területeket sorolnak át erdőterületbe. Környezeti oldalról a változások kedvező hatásokat eredményeznek.

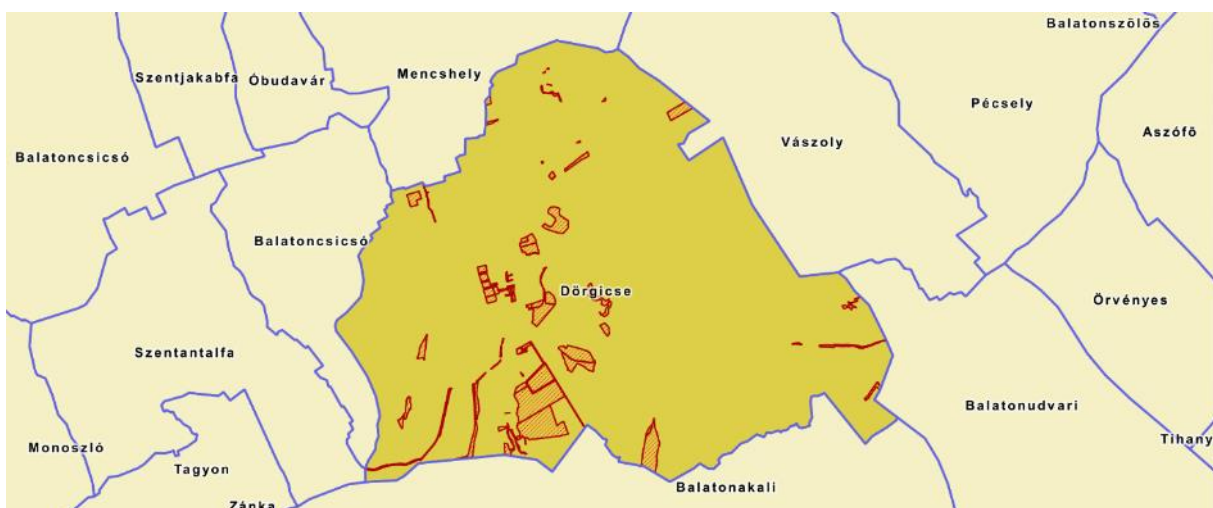

3. ábra - Erdők övezete (MATrT) (szerkezeti tervi változások pirossal)

Tájképvédelmi terület övezete (MvM rendelet)

A település teljes közigazgatási területét érinti az MvM rendelet szerinti Tájképvédelmi terület övezete. Az MvM rendelet 4. §-ában foglaltak szerint az övezetben a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében a Helyi Építési Szabályzatban és a településképi rendeletben meg kell határozni a területhasználatra, az építés rendjére és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó helyi szabályokat.

Az új településrendezési terv készítése során az övezet rendelkezései figyelembe lettek véve. A tervi módosítások az általános tájképvédelmi elvekkel nem ellentétesek. A településrendezési terv az új fejlesztések tájba illesztését a Helyi Építési Szabályzatnak és a településképi rendeletnek való megfelelésen keresztül biztosítja.

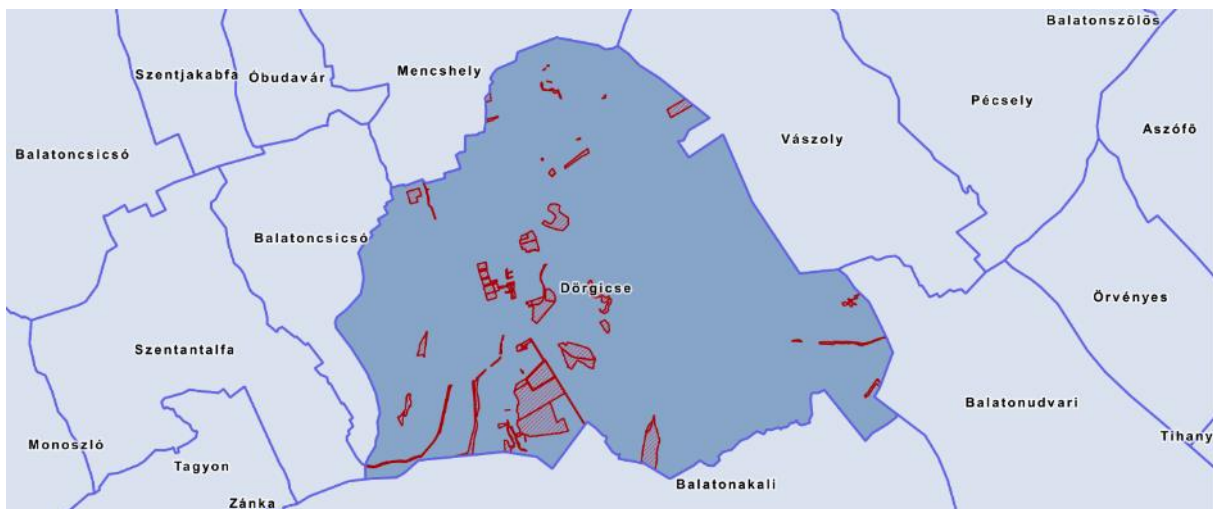

4. ábra – Tájképvédelmi terület övezete (MvM rendelet) (szerkezeti tervi változások pirossal)

Vízminőség-védelmi terület övezete (MvM rendelet)

Dörgicse teljes közigazgatási területét érinti a Vízminőség-védelmi terület övezete. Az MvM rendelet 5.§-a értelmében a „*vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédellemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani*”. Továbbá az „*övezetben bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető*”.

A tervi elemek között bányászati tevékenységgel összefüggő módosítás nem található. A tervezett tevékenységek nincsenek jelentős hatással a felszíni- és felszín alatti vizek minőségére. A vízvédellemmel érintett területek lehatárolását az új terv kijelölte és a vonatkozó szabályokat a Helyi Építési Szabályzat tartalmazza.

5. ábra: Vízminőség-védelmi terület (MvM rendelet) (szerkezeti tervi változások pirossal)

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete (BKÜK TrT)

Dörgicse területét érinti a Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete. Az övezetben új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki és a művelési ág megváltoztatása, termőföld más célú hasznosítása csak a hagyományos tájhasználatnak megfelelő termelési- és tájszerkezet, illetve a sajátos tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építése érdekében engedélyezhető. Az övezet területén új épület vagy építmény elhelyezése tájba illesztve, a történeti tájszerkezet, a táji és tájképi értékek és az egyedi tájértékek megőrzésével, a tájkarakter erősítésével, a helyi építészeti hagyományok követése mellett, a beépítésre nem szánt területen a telek a meglévő beépítéshez igazodó, de legfeljebb 3%-os beépítésével történhet.

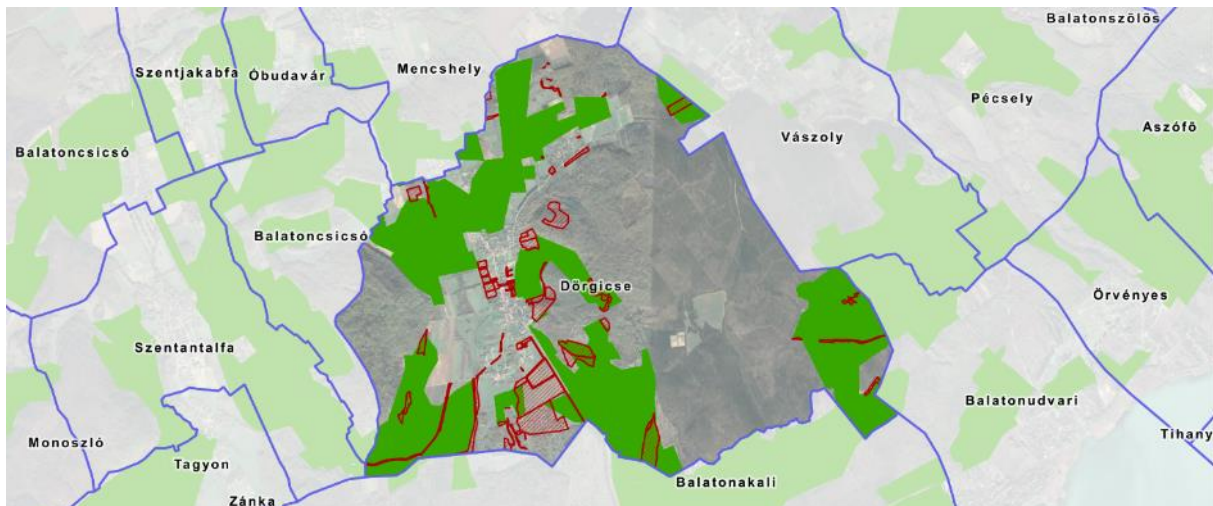
A kiemelt térségi Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete a település északi felén elhelyezkedő szőlőhegyet, valamint a déli történelmi szőlőhegyeket érinti.

Az alábbi változások érintettek:

- B1, K5, K7, K10, K11, K13, K14, K15, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K32, K33, K35, K36, K37, K38, K39, K40, K41, K42, K43, K44

Az övezet területén jellemzően magasabb rendű jogszabályoknak való megfelelés következtében történtek változások, valamint a valós területhasználathoz való igazodás miatt. Az Általános mezőgazdasági övezetnek való megfelelés miatt több területen is erdőterületből általános mezőgazdasági terület került kiszabályozásra. A Helyi Építési Szabályzat kimondja, hogy „Általános mezőgazdasági terület övezetben a meglévő idős fák és facsoportok védendőek és megtartandók.”, ezáltal biztosított a meglévő értékes faállomány védelme, így a változások környezeti szempontból nem okoznak negatív változást. Egy-egy kisebb területen történt útszabályozás, vagy lakossági kérésre különleges beépítésre nem szánt, vagy kertes mezőgazdasági terület kijelölése, de ezek a változások érdemben nem befolyásolják a tájképet.

A tervi elemek összhangban vannak az övezeti előírásokkal.

6. ábra: Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete (BKÜK TrT) (szerkezeti tervi változások pirossal)

Kertes mezőgazdasági terület övezete (BKÜK TrT)

Dörgicset érinti a Kertes mezőgazdasági terület övezete. Az övezet területét a településrendezési eszközök készítésénél kertes mezőgazdasági területbe kell sorolni. Az övezet területének a település közigazgatási területére eső része legfeljebb 5%-kal, ezenfelül csak közlekedési területbe sorolás céljából az állami főépítési hatáskörben eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal egyetértése esetén módosítható.

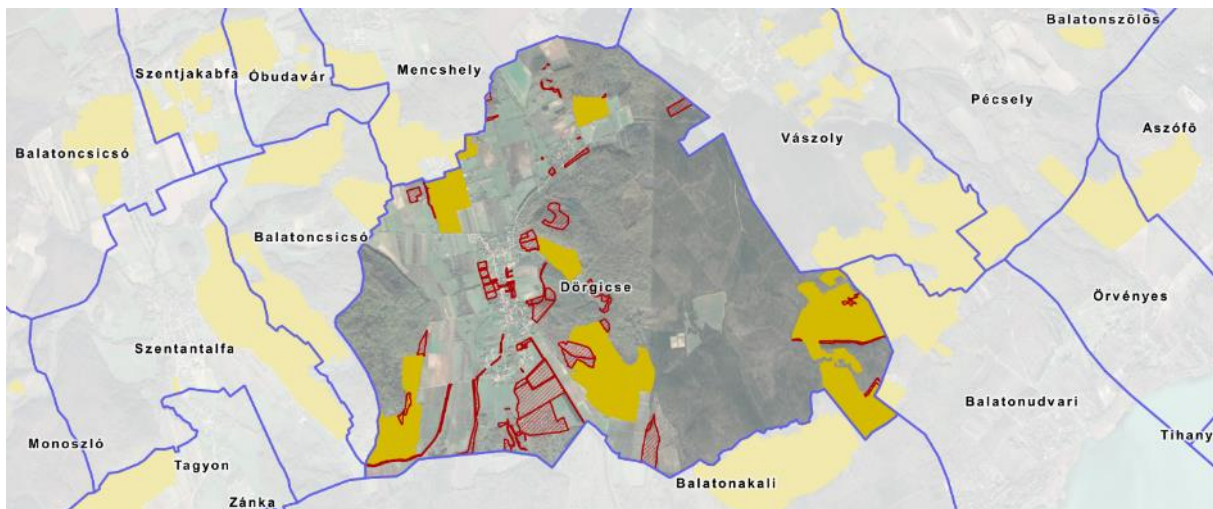
A törvényben meghatározott kertes mezőgazdasági terület változása a megengedett 5%-os értéken belül van, így a terv az övezeti előírásoknak megfelel.

Az alábbi változások érintettek:

- K4, K24, K25, K37, K38, K39, K40, K42, K43, K44

Az övezet területén jellemzően erdőterületbe, illetve vízgazdálkodási területbe sorolás történt a valós területhasználat alapján, valamint útszabályozások következtében történtek változások. Egy-egy kisebb területen lakossági kérésre különleges beépítésre nem szánt, vagy kertes mezőgazdasági terület kijelölése történt. Egy területen a mezőgazdasági térség övezetének való megfelelés miatt erdőterületből általános mezőgazdasági terület került kiszabályozásra.

A törvényben meghatározott kertes mezőgazdasági terület változása a megengedett 5%-os értéken belül van, így a terv az övezeti előírásoknak megfelel. Környezeti oldalról nem eredményeznek negatív változást a tervi módosítások.

7. ábra: Kertes mezőgazdasági terület övezete (BKÜK TrT) (szerkezeti tervi változások pirossal)

Borszőlő termőhelyi kataszteri terület övezet (BKÜK TrT)

Dörgicsét érinti a Borszőlő termőhelyi kataszteri terület övezete, mely a BKÜK TrT-ben egyedileg meghatározott és lehatárolt övezet, amelybe a szőlő termőhelyi kataszteri I. és II. osztályú területek tartoznak, ahol hosszú távú cél a minőségi szőlő- és bortermő területek védelme.

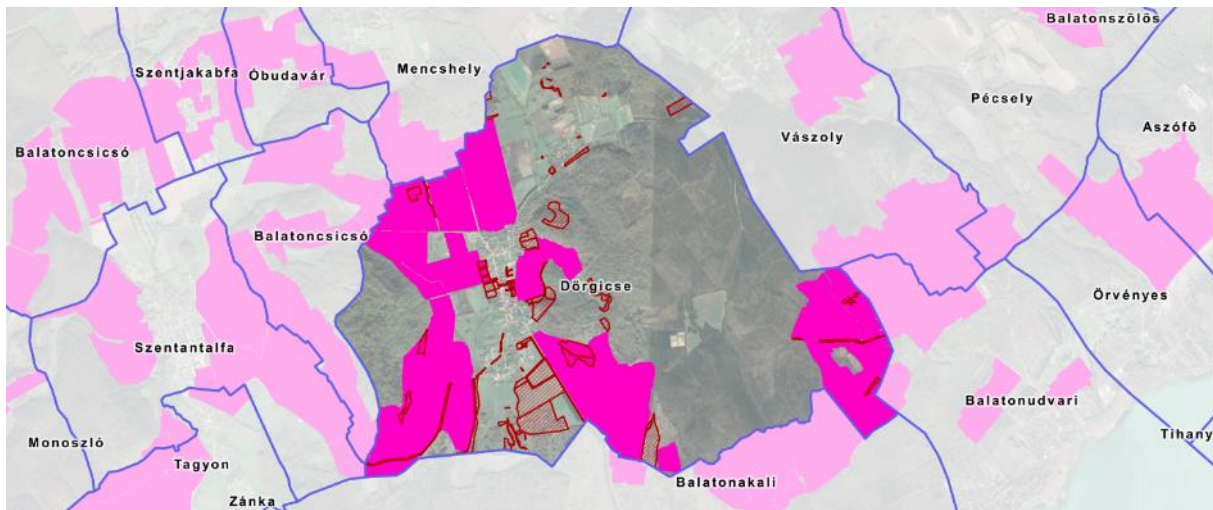
Az alábbi változások érintettek:

- B20, B21, K10, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K37, K38, K39, K40, K42, K44

Az övezet területén jellemzően magasabb rendű jogszabályoknak való megfelelés következtében történtek változások, valamint erdőterületbe, illetve vízgazdálkodási területbe való sorolás történt a valós területhasználatigazodás miatt. A mezőgazdasági térség övezetének való megfelelés miatt erdőterületből általános mezőgazdasági terület került kiszabályozásra. A Helyi Építési Szabályzat kimondja, hogy „Általános mezőgazdasági terület övezetben a meglévő idős fák és facsoportok védendőek és megtartandók.”, ezáltal biztosított a meglévő értékes faállomány védelme, így a változások környezeti szempontból nem okoznak negatív változást. Egy-egy területen történt útszabályozás, vagy lakossági kérésre különleges beépítésre nem szánt, vagy kertes mezőgazdasági terület kijelölése, de ezek a változások érdemben nem befolyásolják a környezet állapotát. A

belterületen korábbi lakóterületi fejlesztési elképzelések visszavonása miatt mezőgazdasági területbe való átsorolások történtek még az övezet területén.

A terv összhangban van az övezet előírásaival, környezeti oldalról nem okoznak negatív hatást.

8. ábra: Borszőlő termőhelyi kataszteri terület övezet (BKÜK TrT) (szerkezeti tervi változások pirossal)

Vízérózióknak kitett terület övezete (BKÜK TrT)

Dörgicsét érinti a Vízérózióknak kitett terület övezete, ahol az erózió mértékét a földhasznosítás tudatos megválasztásával, meliorációs talajvédelmi beavatkozások megvalósításával, talajvédő agrotechnikai eljárások alkalmazásával, vízelvezetők, sáncok kialakításával, a leginkább veszélyeztetett területek - kivéve a borszőlő termőhelyi kataszteri területek - erdősítésével vagy a telek legalább 80%-os növényzetborításával kell csökkenteni. A lefolyó vizeket természetes felszíni víz medrébe kell vezetni, ha azonban ennek befogadása korlátozott, akkor tároló vagy tározó műtárgyban kell gyűjteni a vizeket, és késleltetve, fékezten lehet, a felszíni vízelvezető hálózat kezelőjének engedélyében meghatározottak szerint, a települési - ennek hiányában a balatoni - főépítész hozzájárulásával a közterületi felszíni vízelvezető rendszerbe vezetni azzal, hogy az élővízbe vagy zárt tározóba vezetett vizek számára ülepítőteret kell biztosítani, amelynek a folyamatos tisztán tartásáról az érintett terület tulajdonosának gondoskodnia kell. Új beépítés csak akkor valósítható meg, ha a többlet felszíni víz megfelelő biztonsággal tovább vezethető a befogadóig, ezenfelül a meglévő vízelvezető rendszereket meg kell őrizni, azokat elépíteni, leválasztani, megszüntetni tilos, felújításukról szükség esetén gondoskodni kell.

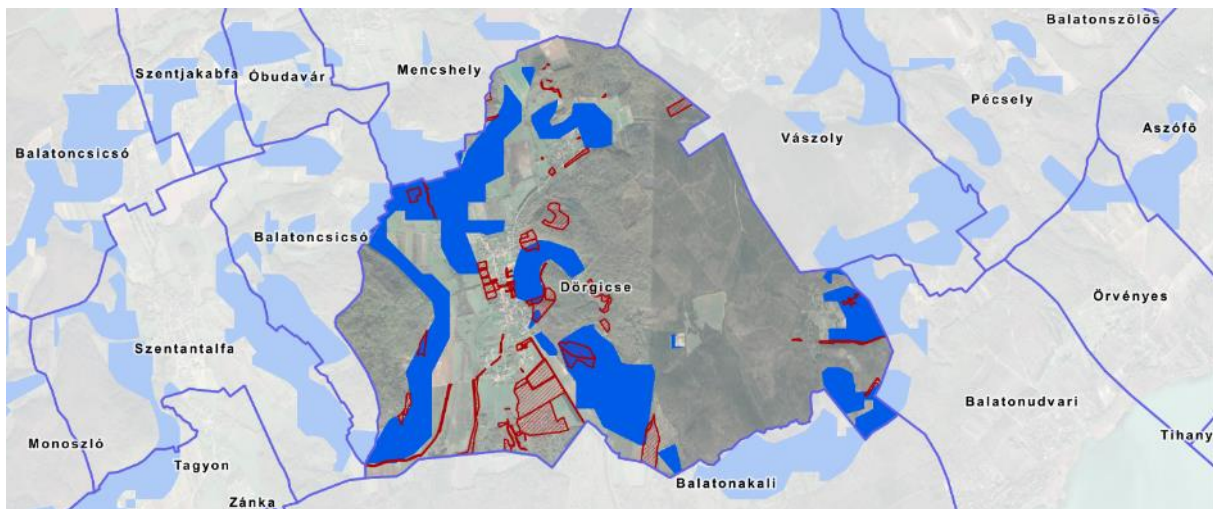
Az alábbi változások érintettek:

- B10, B11, B13, B14, B22, B23, K10, K11, K15, K16, K17, K2, K22, K23, K24, K25, K26, K36, K37, K38, K39, K40, K42, K43, K44

Az övezet területén jellemzően magasabb rendű jogszabályoknak való megfelelés következtében történtek változások, valamint erdőterületbe, kertés mezőgazdasági területbe, illetve vízgazdálkodási területbe való sorolás történt a valós területhasználathoz való igazodás miatt. Az Általános

mezőgazdasági övezetnek való megfelelés miatt erdőterületből általános mezőgazdasági terület került kiszabályozásra. A Helyi Építési Szabályzat kimondja, hogy „Általános mezőgazdasági terület övezetben a meglévő idős fák és facsoportok védendőek és megtartandók.”, ezáltal biztosított a meglévő értékes faállomány védelme, így a változások környezeti szempontból nem okoznak negatív változást. Egy-egy területen történt útszabályozás, vagy lakossági kérésre különleges beépítésre nem szánt, vagy kertes mezőgazdasági terület kijelölése, de ezek a változások érdemben nem befolyásolják a környezet állapotát. Korábbi fejlesztések visszavonása következtében mezőgazdasági, illetve különleges beépítésre nem szánt területek kijelölése történt, melyek szintén érintik az övezet területét.

A terv összhangban van az övezet előírásaival, környezeti oldalról nem okoznak negatív hatást.

9. ábra: Vízterület kitért terület övezete (BKÜK TrT) (szerkezeti tervi változások pirossal)

Általános mezőgazdasági terület övezete (BKÜK TrT)

Dörgicse területét érinti az Általános mezőgazdasági terület övezete, mely a területrendezésért felelős miniszter rendeletében megállapított és lehatárolt térségi övezet, amelybe a BKÜK TrT által meghatározott kertes mezőgazdasági terület övezetén kívüli, mezőgazdaságilag művelt területek tartoznak.

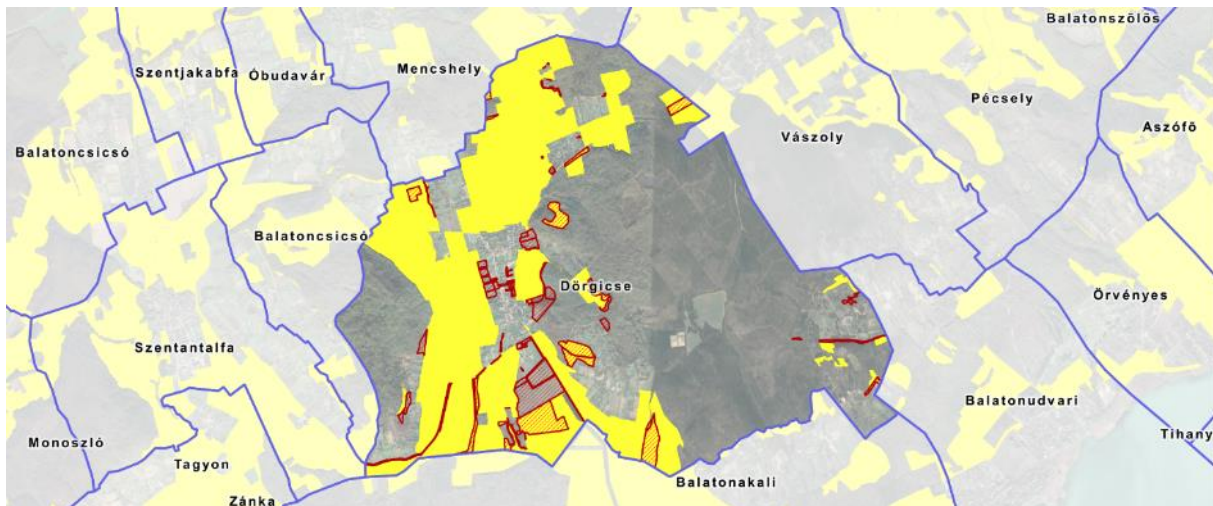
Az alábbi változások érintettek:

- B2, K1, K2, K4, K5, K7, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K18, K19, K22, K23, K26, K27, K28, K32, K33, K34, K35, K36, K44

Az övezet területén jellemzően az övezetnek való megfelelés következtében történtek változások, erdőterületből vagy zöldterületből általános mezőgazdasági területek kerültek kiszabályozásra. A Helyi Építési Szabályzat kimondja, hogy „Általános mezőgazdasági terület övezetben a meglévő idős fák és facsoportok védendőek és megtartandók.”, ezáltal biztosított a meglévő értékes faállomány védelme, így a változások környezeti szempontból nem okoznak negatív változást. A valós területhasználatoknak való igazodás, illetve az Erdők övezetének való megfelelés miatti változások történtek még.

Egy-egy területen történt útszabályozás, vagy lakossági kérésre különleges beépítésre nem szánt, vagy kertés mezőgazdasági terület kijelölése, de ezek a változások érdemben nem befolyásolják a környezet állapotát. Egy területen korábbi fejlesztés visszavonása következtében mezőgazdasági terület kijelölése történt.

A terv összhangban van az övezet előírásaival, környezeti oldalról nem okoznak negatív hatást.

10. ábra: Általános mezőgazdasági terület övezete (BKÜK TrT) (szerkezeti tervi változások pirossal)

Turisztikai fejlesztések kiemelten támogatott célterületének övezete (VMTrT)

Dörgicse teljes közigazgatási területét érinti az övezet. Az övezet által érintett települések területén turisztikai-, rekreációs célú beépítésre szánt és beépítésre nem szánt különleges terület területfelhasználási egység akkor jelölhető ki, ha az új terület kijelölése nem érinti a védelmi övezetekkel lehatárolt területeket (az ökológiai hálózat magterülete, az ökológiai folyosójának övezete, a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, az erdők övezete, a vízminőségvédelmi terület övezete, valamint a nagyvízi meder övezete) által érintett területeket és nem ellentétes más jogszabály előírásaival.

Az övezettel érintett települések településfejlesztési koncepciója, integrált településfejlesztési stratégiája, valamint településrendezési eszközei készítése, felülvizsgálata, valamint módosítása során biztosítani kell a vonalas nyomvonalak (kerékpárutak, túraútvonalak) folytonosságát.

A környezeti állapot megőrzése érdekében a térségi övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során a rekreációs célú területeken indokolt csendes övezet kijelölése.

A terv összhangban van az övezet előírásaival, környezeti oldalról nem okoznak negatív hatást.

Veszprém megye várostérségeinek övezete (VMTrT)

A lehatárolás szerint Dörgicse község Balatonfüred várostérségéhez tartozik. Az övezet vonatkozásában a tervi változások nincsenek hatással a környezet állapotára.

Az „Európa kulturális fővárosa Veszprém 2023” program érdekében együttműködő települések övezete (VMTrT)

Dörgicse az övezet által lehatárolt települések közé tartozik. Az övezet vonatkozásában a tervi változások nincsenek hatással a környezet állapotára.

2.3. Változatok

A településtervezési folyamat során nem kerültek kidolgozásra tervváltozatok. A végleges terv összeállításáig a magasabb szintű terveknek való megfelelés, a valós területhasználatokhoz való igazodás, a korábbi fejlesztések visszavonása, és a település zöldfelületi arányának minél nagyobb mértékű megőrzése érdekében készültek iterációs jelleggel folyamatosan a tervváltozatok, melyek közül a táj jellegének megőrzését és az élhető települési környezetet leginkább szem előtt tartó, de az önkormányzati, tulajdonosi és vállalkozói igényeket is legjobban kielégítő változat került kiválasztásra.

3. A TERV KÖRNYEZETI HATÁSAI, KÖVETKEZMÉNYEI

3.1. A terv összevetése a nemzetközi, országos és helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal

Dörgicsén az önkormányzat fejlesztési céljai és a tulajdonosi, vállalkozói igények mellett jellemzően a magasabb szintű terveknek való megfeleltetés és a kialakult tájhasználathoz való igazodás igénye eredményezte a változásokat. A terv környezet- és természetvédelmi céljait a „Környezetvédelmi célok és szempontok megjelenése, illetve figyelembevétele a tervben” c. fejezet tartalmazza.

A továbbiakban ismertetjük a nemzetközi, országos és helyi szinten kitűzött környezetvédelmi és természetvédelmi célkitűzéseket, ahol aláhúzással jelöljük azokat a célokat, melyekkel – a fent leírtak alapján – Dörgicse új településrendezési terve összhangban áll.

EU 8-dik környezetvédelmi cselekvési programja (javaslat)

Az unió környezetvédelmi politikáját az 1970-es évek közepe óta meghatározott időszak alatt elérendő és kiemelt célkitűzéseket meghatározó cselekvési programok irányítják. 2013 novemberében fogadta el az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa a hetedik környezetvédelmi cselekvési programot (*Jólét, bolygónk felélése nélkül*), mely 2020-ig szólt.

A Tanács 2019. október 4-én jóváhagyta a leendő nyolcadik környezetvédelmi cselekvési programról szóló következtetéseket, amelyben felkérte a Bizottságot, hogy terjesszen elő egy nagyratörő és célzott programot a 2021–2030-as időszakra vonatkozóan. Az Európai Bizottság 2020. október 14-én benyújtotta a 2030-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról szóló európai parlamenti és tanácsi határozatra irányuló javaslatát. A javaslat alapján az Európai Unió Tanácsa megindíthatja a tárgyalásokat az Európai Parlamenttel, hogy a programot elfogadják.

A program-javaslat iránymutatással szolgál az európai környezetvédelmi és éghajlat-politika alakításához és végrehajtásához a 2030-ig tartó időszakban. A javaslat támogatja az Európai Zöld Megállapodás környezetvédelmi és éghajlat-politikai célkitűzéseit. Lehetőséget nyújt az EU egészének, hogy megismételje elkötelezettségét a hetedik környezetvédelmi cselekvési program 2050-es jövőképe iránt: biztosítani akarjuk a jólét mindenkinek, miközben a bolygó határain belül maradunk.

A nyolcadik cselekvési program-javaslat célja, hogy felgyorsítsa az átmenetet egy klímasemleges, erőforrás-hatékony és regeneráló gazdaság felé annak alapján, hogy az emberi jólét kulcsa az egészséges ökoszisztémák működése. A következő hat kiemelt célkitűzéssel rendelkezik:

- az üvegházhatású gázkibocsátás 2030-ra vonatkozó céljának és az éghajlat-semlegesség 2050-ig történő elérése;
- az alkalmazkodóképesség növelése, az ellenállóképesség erősítése és az éghajlatváltozással szembeni sérülékenység csökkentése;
- előrelépés a regeneratív növekedési modell felé, a gazdasági növekedés elválasztása az erőforrások felhasználásától és a környezet pusztulásától, valamint a körforgásos gazdaságra való áttérés felgyorsítása;

- a szennyezésmentességre való törekvés megvalósítása, ideértve a levegőt, a vizet és a talajt is, valamint az európaiak egészségének és jólétének védelme;
- a biológiai sokféleség védelme, megőrzése és helyreállítása, valamint a természeti tőke (nevezetesen a levegő, a víz, a talaj és az erdő, az édesvíz, a vizes élőhelyek és a tengeri ökoszisztémák) fejlesztése;
- a termeléssel és a fogyasztással kapcsolatos környezeti és éghajlati nyomás csökkentése (különösen az energia, az ipari fejlesztés, az épületek és az infrastruktúra, a mobilitás és az élelmiszer-ellátás területén).

5. Nemzeti Környezetvédelmi Program (tervezet)

Magyarország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét 1997 óta a Nemzeti Környezetvédelmi Programok jelentik. A 27/2015. (VI.17.) OGY határozattal elfogadott 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2020-ban lezárult, emiatt szükségessé vált a 2021-2026 közötti időszakra szóló 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-5) kidolgozása.

Az NKP-5 feladata, hogy az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, valamint a globális felelősségből és a nemzetközi együttműködésből és EU-tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges feladatokat és eszközöket.

Az NKP-5 összhangban van az Európai Unió 2030-ig tartó időszakra szóló nyolcadik környezetvédelmi cselekvési programjának tervezetével és az Országgyűlés által elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiával. Az NKP-5 egyúttal a 2021–2027 közötti időszakban rendelkezésre álló környezetügyi célú európai uniós fejlesztési források felhasználásának szakmai megalapozását is szolgálja.

A program a következő célkitűzéseket fekteti le:

- Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése.
- Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata.
- Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése.
- A környezetbiztonság javítása.

Jelenleg az NKP-5 stratégiai környezeti vizsgálati eljárása folyik, annak lezárulta után tudja elfogadni az Országgyűlés.

Nemzeti Tájstratégia (NTS)

Az NTS a hazai tájak megőrzésével kapcsolatos célkitűzéseket fogalmazza meg a 2017-2026-os időszakra. Az NTS egyik alapfeladata a társadalom figyelmének és felelősségérzetének felkeltése annak érdekében, hogy a hazai, illetve a határon átnyúló tájak védelme, kezelése és tervezése céljából az

érdekeltek helyi, országos és nemzetközi szinten is együttműködjenek. A stratégia az egyezmény szellemiségének megfelelően a védelemkezelés-tervezés hármas eszközrendszerét alkalmazva határozza meg a célokat és feladatokat.

- Táj adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása
 - Táj adottságokon alapuló tájhasznosítás kereteinek meghatározása
 - A tájhasználat változásának nyomon követése
 - A táj adottságokon alapuló tájhasznosítás integrálása a döntési mechanizmusokba
 - Komplex táj szemlélet integrálása a kutatásokba
- Élhető táj – élhető település – bölcs tájhasznosítás
 - Kompakt, klímabarát, értékőrző települések
 - Tájba illesztett infrastruktúrák
 - Táj adottságokon alapuló termelési funkciók
 - Táj adottságokon alapuló rekreációs funkciók
 - Jobban működő szabályozási és védelmi funkciók
- A tájidentitás növelése
 - Fogékonyság, társadalmi felelősségvállalás növelése
 - A társadalmi részvétel növelése
 - A tájjal kapcsolatos képzés, oktatás fejlesztése

Nemzeti Biodiverzitás Stratégia (NBS)

A biológiai sokféleség megőrzésének 2015-2020 közötti időszakra szóló nemzeti stratégiájának célja a biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások további hanyatlásának megállítása Magyarországon 2020-ig, valamint állapotuk lehetőség szerinti javítása. A stratégia céljai:

- Hazánk védett természeti területeinek és értékeinek megőrzése, természetvédelmi helyzetük javítása, valamint az Európai Unió madárvédelmi és élőhely-védelmi irányelvének teljes körű hazai végrehajtásához szükséges feltételek megteremtése
- A táji diverzitás, a zöldinfrastruktúra és az ökoszisztéma szolgáltatások fenntartása és helyreállítása
- A biológiai sokféleség megőrzésében a mezőgazdaság szerepének növelése
- Fenntartható erdő- és vadgazdálkodás, valamint a vízi erőforrásaink védelme és fenntartható használata
- Az inváziós idegenhonos fajok (özönfajok) elleni küzdelem
- Hazánk szerepvállalásának erősítése a biológiai sokféleség világszintű csökkenésének megállításában, továbbá a biológiai sokféleség védelmi megállapodásokból fakadó kötelezettségek hazai végrehajtása

Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030

Magyarország területének mintegy egyötödét erdő borítja, melyek óriási szerepet játszanak a CO₂ megkötésben, így hozzájárulnak az ÜHG-kibocsátás csökkentéshez, de adaptációs funkciót is betöltenek mikro-, mezo- és makroklimatikus hatásaik révén. A Nemzeti Erdőstratégia az ország erdőterületeit érintően megfogalmazza az aktuális feladatokat, kihívásokat és azokra megoldási lehetőségeket vázol fel. Emellett a gazdálkodás és az erdei ökoszisztémák dinamikus folyamatainak összehangolása, valamint az ökoszisztéma-szolgáltatások megvalósítása is a kiemelt feladatai közé tartozik.

A stratégia céljai a következők:

- Az erdők környezeti, gazdasági és szociális szolgáltatásainak hosszú távon való biztosítása többcélú, fenntartható erdőgazdálkodással, az erdők multifunkcionális szerepének egymás közötti megfelelő, területenként különböző arányának kialakítása mellett.
- Energia- és erőforrás-hatékonyság növelése a megújuló energiahasznosítás, a klímaváltozási folyamatok hatásainak csökkentése, megelőzése érdekében. A biomassza alapú megújuló energiahasznosítás döntően térségi szintű szervezése és közösségi alapú fejlesztése.
- Az erdészeti feltáró hálózat fejlesztésének támogatása, az erdők jobb elérése érdekében, figyelemmel a folyamatos erdőborítás fenntartása melletti kíméletes erdőgazdálkodás, a piacra jutás, az erdők védelme és a lakosság kulturált rekreációjának egyidejű biztosítására.
- Az erdőgazdálkodás biológiai alapjainak fenntartható módon történő biztosítása, az erdei biodiverzitás célzott védelme és fejlesztése, kiemelten a védett és magas természetességű erdőkben.

3.2. Környezetvédelmi célok és szempontok megjelenése, illetve figyelembevétele a tervben

A tervezett fejlesztések és a megvalósításukhoz szükséges településrendezési eszközök készítése a környezet- és természetvédelmi célok, követelmények és elvárások figyelembevételével készült. A környezeti értékelés szempontjából releváns módosításokat a 3.5 fejezetben részletesen ismertetjük.

Dörgicse településrendezési tervének tervezési folyamata, ezen belül a környezetvédelmi alátámasztó munkarész, illetve a Korm. rendelet szerinti környezeti értékelés az 1.5 fejezetben felsorolt tervi előzmények és egyéb források, továbbá az előzetes tájékoztatási szakaszban adott államigazgatási szervek véleménye és adatszolgáltatásuk figyelembevételével készült. A tervezett fejlesztések kapcsán beépítési tanulmányterv és értékelhető konkrétumokat tartalmazó engedélyezési tervek nem álltak rendelkezésre.

Dörgicsén az önkormányzat fejlesztési céljai és a tulajdonosi, vállalkozói igények mellett jellemzően a magasabb szintű terveknek való megfeleltetés és a kialakult tájhasználatához való igazodás igénye eredményezte a változásokat. Dörgicse településrendezési eszközeinek készítése során fő irányvonal volt az utolsó felülvizsgálat és az azt követő módosítások óta eltelt időszak alatt beállt tájszerkezeti változások lekövetése és azok rendezési tervbe való átvezetése.

A településrendezési eszközök készítése és felülvizsgálata során fő feladat a kialakult tájhasználat és tájszerkezet főbb elemeinek megtartása, azok erősítése, emiatt a meglévő fő szerkezeti elemekben – utak, medrek, beépített területek és a szőlőhegyek – a településrendezési terv visszafogott változásokat javasol. A terv kifejezett célja, hogy a település hagyományos tájhasználatára építve megőrizze a nagykiterjedésű szőlőterületeket és a kertes művelésű területek mozaikosságát, gondoskodjon a gazdaságilag és természetvédelmi szempontból egyaránt értékes erdőterületek megtartásáról, valamint biztosítsa a természetközeli hagyásfás gyepek legelőterületek védelmét a tervezett fejlesztések megvalósításával párhuzamosan.

A tájrendezési javaslat az alábbi 3 fő célkitűzést fogalmazza meg:

- A természeti adottságok kiemelt védelme
- A termelési adottságoknak, a termőhely minőségének megfelelő művelési ág alkalmazása
- A kedvező táj- és településképi arculat kialakítása

A település fejlesztési elképzeléseinek tükrében a fentebb vázolt mozaikos tájszerkezet, a hagyományos tájhasználat megőrzését, fejlesztését segítő szempontok, amelyeket a tájhasználati javaslatok során a terv szem előtt tartott:

- a monokultúrás, nagytáblás szántók mezsgyékkel való tagolása;
- az értékes, ökológiai szempontból fontos gyepterületek, illetve hagyásfás legelők megőrzése a területhasználatot korlátozó szabályozás által;
- a spontán önerdősülési folyamatok visszafordítása, mérséklése;
- a kertes mezőgazdasági területek és kisparcellás szőlőművelésű területek mozaikos tájszerkezetének megőrzése;
- egyedi értékű dűlők megkülönböztetése és kiemelt védelme;
- a szőlőtermesztés hagyományának ápolása;
- a külterületi beépítések, gazdasági és turisztikai területek szabályozása a környezet- és természetvédelmi szempontok előtérbe helyezésével.

A terv a természetben már meglévő erdőterületeket, üzemtervezett és Erdők övezete által érintett erdőket szabályozta erdőterületként. Az erdőterületek megfelelő módon történő kezelése hozzájárul a település ökológiai adottságainak javulásához és teret biztosít a fenntartható tájgazdálkodás számára. A szerkezeti változások sorában erdőterület csökkenés csak azokon a területeken fordulnak elő, ahol a magasabb rendű tervekben lévő általános mezőgazdasági terület övezetének való megfelelés miatt volt szükséges. Ezekben a területeken a területhasználatot korlátozó, az eredeti erdőborítást fenntartó szabályozás született.

A tervezés során a korábban általános mezőgazdasági területként szabályozott övezeten belül a gyepek, szántó- és gyümölcsös területek meghatározása, valamint a kertes mezőgazdasági területek rendezése és felülvizsgálata történt meg a kialakult tájhasználat és a magasabb rendű terveknek való megfelelés szerint.

Dörgicsén az időszakos vízfolyások medreinek és a mesterséges árkok a vízügyi, természetvédelmi és környezetvédelmi jogszabályok figyelembevételével hasznosíthatók, rajtuk csak a terület rendeltetészerű használatához szükséges építmények helyezhetők el. A Helyi Építési Szabályzat és a Szabályozási terv gondoskodik a vízfolyások parti sávjának kezeléséről, mely külterületen a partvonalától számított 15 m szélességben, belterületen ez 6 m szélességben védősávot jelölt ki.

A településfejlesztési koncepció célja, hogy a turisztikai, szolgáltató fejlesztési területeket a község déli részére szervezze. Ennek értelmében az itt elhelyezkedő különleges beépítésre szánt szabadidőközpont és különleges beépítésre szánt lovasturisztikai területből a terv egy sokkal általánosabb, szélesebb körű funkciókat megengedő, de különleges beépítésre nem szánt területet hoz létre. A meglévő terület megtartásra került.

A Dörgicse közigazgatási területén található természetközeli területek, változatos élőhelyek részét képezik az ország ökológiai hálózatának és az európai közösségi jelentőségű Natura 2000 hálózatnak is.

A terv fokozott figyelmet fordít az Öreg-hegyi Riviéra elnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület és az országos ökológia hálózat területeinek kezelésére, természetközeli élőhelyeik, állatviláguk és biológiai sokféleségük megőrzésére, a természeti területek közti ökológiai kapcsolatok megteremtésére, a fajok közti génáramlás biztosítására. A terv javasolja a természeti területek (ex lege védett források és barlangok és az identitást erősítő egyedi tájértékek) gondozását, nyilvántartását, folyamatos ellenőrzését, valamint bemutatását, tanösvényekkel, túra útvonalakkal, kerékpáros utakkal történő feltárását. Figyelmet fordít arra, hogy a turisztikai és gazdasági fejlesztések a természeti területekkel összhangban valósuljanak meg.

Korábban már említettük a táj- és tájképvédelem fontosságát, a táj egyedi arca, jellege megőrzésének szükségességét. A védelemre javasolt területek lehatárolása, az adottságokhoz alkalmazkodó tájhasználatra ösztönző külterületi szabályozás egyértelműen szolgálja a táj- és tájképvédelmet.

Dörgicse településrendezési eszközeinek felülvizsgálata során érvényesítésre kerültek a tájképvédelmi szempontok, amelyek a Helyi Építési Szabályzat általános, illetve az egyes külterületi övezetekre vonatkozó előírásaiban, valamint a Településképi rendeletben jelennek meg. A tájkép védelme szempontjából a terv a mezőgazdasági területeket átszövő árkok és utak mentén fasorok (elsősorban gyümölcsfák) telepítését és mezsgyék kialakítását javasolja.

Tájképi szempontból is kiemelendő a már említett településszegélyek szerepe (különösen a lakott területek és a nagyüzemi művelés alatt álló szántók között), illetve a hozzájuk szorosan kapcsolódó településkapuk fontossága. A települést övező biotekturális hálózat kialakítása biztosítja a település és a táj közötti átmenetet, illetve csökkenti a mezőgazdasági porszennyezést. A terv javasolja a szegélyeken az ökológiai adottságoknak megfelelő, elsősorban honos fa- és cserjefajok telepítését, valamint a településkapuk hangsúlyozását fasorok, facsoportok telepítésével.

A területeket a javasolt módon tagoló biológiailag aktív elemek és azok, belterületen is megjelenő hálózatossága hozzájárul a táj homogenizációs folyamatainak visszafordításához, javítják a település

ökológiai állapotát és ökológiai folyosóként működve segítik a biodiverzitás megőrzését. Az új terv a hálózatosodás elősegítését célozza a mezőgazdasági területek vadvédelmi célú elkerítésének szabályozásával oly módon, hogy az csak szabad sövénnyel, vagy növényzettel legalább a külső oldalon takart, áttört hatású anyag használatával engedi az elkerítést.

A terv a zöldfelületi rendszer fejlesztésére – a fentiekén túl – az alábbi általános javaslatokat teszi:

- A település ökológiai rendszerének és mikroklímájának jelenlegi állapotát fenn kell tartani és tovább kell fejleszteni. Ezt elsősorban a közterületek megfelelő fenntartása, a csapadékvíz-visszatartás erősítése, tókák, esőkertek létrehozása, illetve a belterületi utak fásítása és a zöld infrastruktúra elemeken keresztül a környező erdőkkel való összeköttetése segítheti. Az útfásítás, árkok zöldítése nem csak ökológiai szerepet tölt be a település életében, hanem lineáris zöldterületi elemekként is felfoghatók, mellyel biztosítható a zöldfelületi rendszer hálózatoságának kialakítása, a tájjal kapcsolatot létesítő zöldfolyosók fejlesztése is.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a bevezető utak fásítására, a településkapuk kiemelésére, melyek a település belépési pontjai, súlypontjai. A fásítások, zöldsávok megfelelő intenzitás esetén jótékonyan befolyásolhatják a mikrokörnyezetük állapotát, szennyező-anyag megkötő képességük révén a levegő minőségét. A növénykiültetésekben törekedni kell a tájra jellemző, őshonos növényfajok alkalmazására. Ettől csak speciális esetben, természetvédelmi érdekeket szolgáló célból lehet eltérni.

Dörgicse területén jelentős környezeti hatással bíró gazdasági terület, ipari tevékenység, vegyszertároló, hulladékkezelő létesítmény vagy nagyüzemi állattartó telep nem található és ilyen tevékenység megjelenését az új terv nem eredményezi.

Zaj és rezgés elleni védelem tekintetében határértékeket meghaladó ipari és szolgáltatói tevékenységhez kapcsolódó létesítmény a településen nem üzemel és a módosítások eredményeként új gazdasági terület nem került kijelölésre.

Az új tervben szereplő módosítások hatására új, veszélyes hulladékot keletkeztető tevékenység várhatóan nem jelentkezik.

A fejlesztések megvalósításához a közműkapacitások elegendőek.

A terv környezetvédelmi célként fogalmazza meg a települési élet- és környezetminőség javítását, a környezetbiztonság erősítését, a természeti erőforrások és értékek megőrzését, a fenntarthatóság szempontjának kiemelését.

A települési élet- és környezetminőség, a környezetbiztonság javítása az emberihez méltó, egészséges élet közvetlen környezeti feltételeinek biztosítását jelenti. A cél elérésének érdekében a terv javasolja az időszakos vízfolyások, árkok környezetének rendezését, a medrek és a szántók közti puffer növényzóna kialakítását a növényvédő szerek bemosódásának megakadályozására, a vizek minőségének megőrzésére. Továbbá a zöldterületek bővítését, minőségi fejlesztését, a természeti területek utakkal való feltárását, az értékek bemutatását. A tervben ezt a célt szolgálják a területfelhasználás változtatását eredményező módosítások, új zöldterületek.

A táj- és tájképvédelmi célok mellett a község környezeti állapotának javulását szolgálja a szántóföldi fasorok, mezsgyék telepítése, településszegélyek, árkok zöldítése.

A terv célja a turisztikai, kereskedelmi funkciók belterülettől és természeti környezettől való elválasztása is, melyet telken belüli ültetéssel célszerű megvalósítani. A takaró, védő növényzóna kialakítása esetén minimum háromszintes, így megfelelő módon záródó - elsősorban honos fajok alkalmazásával kialakított - növényállomány telepítését javasolja a terv.

A korábban tervezett, még nem teljes mértékben megvalósult beépítések és fejlesztések (lakóterület bővítés, különleges területek kijelölése) során a terv alapján gondoskodni kell az építési területről, az esetleges tervezett kapcsolódó útszakaszok burkolatáról, a tetőkről lefolyó vizek tisztításáról a csapadékvíz-elvezető rendszerbe történő bevezetés előtt. Új fejlesztések során a terv javasolja figyelembe venni a fenntartható települési csapadék-vízgazdálkodási elveket, melyek önmagukban csekély jelentőséggel bírnak ugyan, de összességükben komoly hatással lehetnek a település klimatikus adottságaira.

A terv készítése során a tervezett változások, a településszerkezeti tervben meghatározott területfelhasználások és azok rendszere a környezet- és természetvédelmi célok és elvárások figyelembevételével kerültek meghatározásra.

3.3. A jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

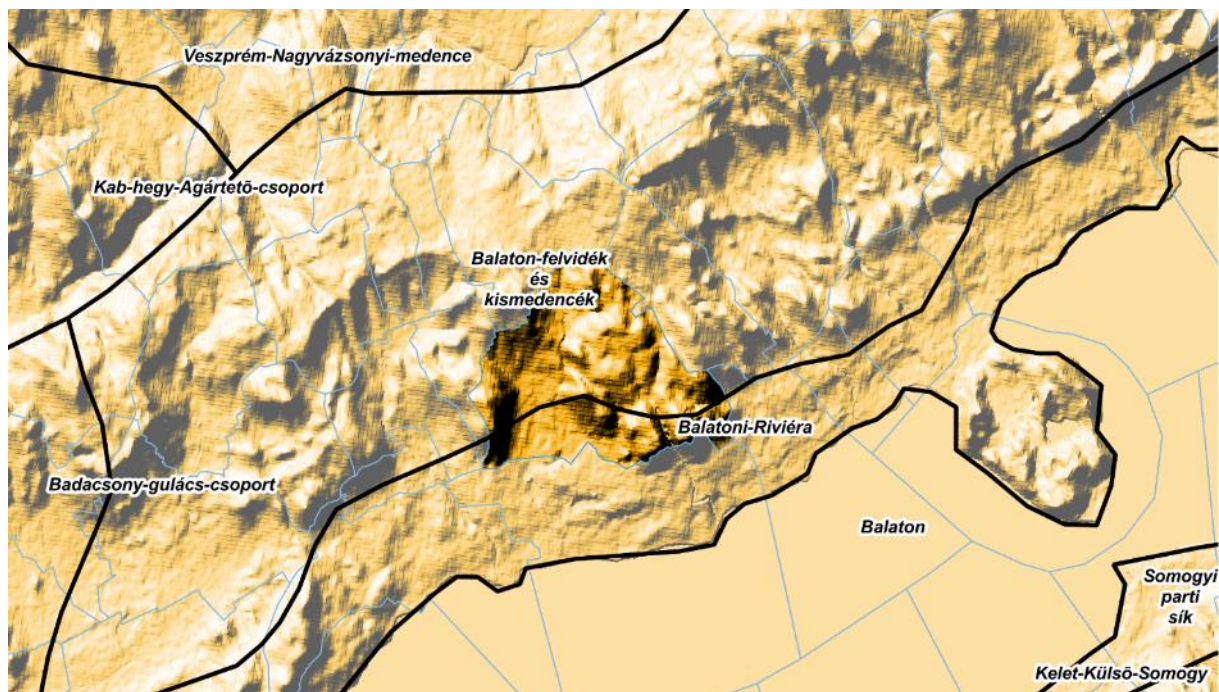
Természeti adottságok

Dörgicse a Dunántúli-dombság és a Dunántúli-középhegység között, a Bakony-vidék és a Balatoni medence határán fekszik. Északi része a Balaton-felvidék és kismedencéi kistájhoz, míg déli része a Balatoni-Riviéra kistájhoz tartozik.

A Balaton-felvidék és kismedencéi kistáj területének közel 50%-a 200-300 m, 1/5-e 300-400 m tszf-i magasságú. Alakrajzilag kiterjedt fennsíkok, alacsony helyzetű fennsíkmadványok, vulkáni tanúhegyek és kúpok, hegyközi medencék és eróziós völgyek, deráziós völgyekkel enyhén tagolt hegyláb felszínnek változatos formái jellemzik. Függőleges tagoltsága mérsékelt, a 40-50 m/km² relatív relief értékek a fennsíkközpontra egyveretűségét hangsúlyozzák. Ezzel szemben a fennsíkeremek nagy relatív relief értékeikkel (80-100 m/km²) tűnnek ki. Ezzel összefüggésben legnagyobb a völgyűrség a száraz aszóvölgyekkel, eróziós völgyekkel szabdalta fennsíkeremeken (2,5-2,6 km/km²). A hegyközi medencék gyengén tagoltak, völgyhálózatuk fejletlen. A kistáj éghajlata mérsékelt, hűvös-mérsékelt, de már a mérsékelt nedves határán (ÉK-en inkább mérsékelt száraz). A Balatonhoz közeli területek éghajlata mérsékelt meleg. Az évi napfénytartam 1970-2000 óra. Az évi középhőmérséklet a DK-i részeken 10,0 °C, másutt 9,5-9,7 °C, de Mencshely körzetében csak 9,2 °C. Az évi csapadékösszeg 600 mm, de a középső és a DNY-i részeken ennél több, 650-680 mm. Az ariditási index a kistáj ÉK-i részén 1,15-1,17, a középső és DNY-i részeken 1,04-1,08. Leggyakrabban É-i szél fúj;

az átlagos szélesség a felvidék magasabb pontjain kevéssel 3 m/s felett, a kismedencékben kevéssel 3 m/s alatt van. (Dövényi, 2010)

A Balatoni-Riviéra kistáj igen változatos domborzattal rendelkezik. A különböző genetikájú és magasságú, többnyire D-ies kitettséű síkok, völgyek és völgyközi háta mellett számos mikroforma fordul elő. Közülük megemlíthetők a lapos deráziós völgyek, amelyek jellegzetes felszínformáló alakzatok. Az eróziós völgyekhez kisebb-nagyobb törmelék- és hordalékkúpok, völgyvállak, deráziós tálak lapos mélyedései kapcsolódnak. Mérsékelt meleg-mérsékelt száraz éghajlatú kistáj, de a Balatonfűzfői-öbölnél már a száraz éghajlati típushoz közelít. Az évi napfénytartam kevéssel meghaladja a 2000 órát. Az évi középhőmérséklet 10,2-10,5 °C. Tihanytól DNy-ra 620-640 mm az évi csapadék összege. Az ariditási index a Tihanyi-félszigettől ÉK-i irányban 1,17-től 1,20-ig nő, DNy-ra viszont 1,17-től 1,10-ig csökken. Leggyakoribbak az É-ias szelek. Az átlagos szélesség 3 m/s körüli. (Dövényi, 2010)

11. ábra: Dörgicse domborzata és a kistájak elhelyezkedése

A település teljes közigazgatási területével a Balaton közvetlen vízgyűjtőterületéhez tartozik. A térség gazdag vízrajzi adottságai ellenére Dörgicse nem halad át állandó vízfolyás. Időszakos vízfolyások a völgyekben és külterületi árkokban alakulhatnak ki. Természetes nyílt vízfelület a Vászoly-Dörgicse településhatáron, inkább Vászoly területén fekvő Nyelő-tó, mely szintén időszakos jellegű víztükör a Nyelő nevű mélyedésben.

A Dörgicsei-medence a Balaton-felvidék szubmediterrán és mediterrán flóraelemekben igen gazdag területén helyezkedik el. A térség a növényföldrajzi területi felosztás szerint a Pannoniai flóratartományon (*Pannonicum*) belül a Dunántúli-középhegység flóraidékébe (*Bakonyicum*), a Balaton-vidék flórajáráshoz (*Balaticum*) tartozik. (Borhidi, 2007)

A Balaton-felvidék potenciális erdőterület, de az évezredek emberi jelenlétnek köszönhetően a művelésre alkalmas medencékben a szántó- és gyepgazdálkodás, a meleg hegyoldalokon pedig a szőlő- és gyümölcsstermesztés hódított teret. (Dövényi, 2010)

A karrmezőkön vékony talajréteg húzódik, így azok igen szélsőséges élőhelyek. A hegytetőkön húzódó cseres-tölgyes társulások itt már letörpültek, helyüket molyhos-tölgyesek vagy virágos kőris bokorerdők (molyhos tölgy – *Quercus pubescens*, virágos kőris – *Fraxinus ornus*, bokros koronafürt – *Hippocrepis emerus*, sziklai sás – *Carex halleriana*, pusztai szélfű (*Mercurialis ovata*, pázsitos nőszirm – *Iris greinea*, pilisi bükköny – *Vicia sparsifolia*) vették át. A sziklakibukkanásokon főleg mohák és zuzmók élnek. Magasabb rendű vegetáció csak ott képes kifejlődni, ahol vázталajok alakulnak ki. Ezeken a helyeken dominánsak a csenkeszek (*Festuca sp.*), de tömeges lehet a lappangó sás (*Carex humilis*) is. (Futó-Mesterházy, 2013)

A domboldalakon elterülő bokorerdők tisztásain találkozhatunk a tollas árvalányhajakkal, melyek közül főként a pusztai árvalányhaj (*Stipa pennata*) és a délvidéki árvalányhaj (*Stipa eriocalis*) jellemző. Emellett jellemző növénye a térségnek a nagyzezerjófű (*Dictamnus albus*). A bokorerdők cserjeszintjében tömeges fordul elő a cserszömörce (*Cotinus coggygria*), és a pukkanó dudafürt (*Colutea arborescens*). (Futó-Mesterházy, 2013)

A környéken a leggazdagabb botanikai értékkel rendelkező társulások, az erdősztyeppek (réti őszirózsza - *Aster sedifolius*, bányayüröm - *Artemisia pontica*, hengeres peremizs - *Inula germanica*). A vízfolyásokban gazdagabb helyeken lúp maradványokkal és lúprétekekkel találkozhatunk, melyek jelentős ritkaságokat rejtenek, mint a lisztes kankalin (*Primula farinosa*) és az illatos hagyma (*Allium suaveolens*). (Dövényi, 2010)

Szegényes vízrajzából kifolyóan Dörgicsén nem találkozhatunk vizes élőhelyekkel. Egyedül a Nyelő-tó környezetében kialakult magassásosok és zombéksásosok említhetők, ahol az apró békalencse (*Lemna minor*) mellett csapadékos években a hínáros vízboglárka (*Ranunculus trichophyllus*) is dominánssá válhat. (Futó-Mesterházy, 2013)

A 19. században megjelent filoxéra járvány a térség szőlőterületeinek szinte egészét sújtotta. Habár a balaton-felvidéki szőlőket viszonylag gyorsan újraterelítették, kiterjedésük már nem érte el a járvány előtti nagyságrendet. A parlagon hagyott, legeltetett részeken facsoportokkal tarkított legelők jöttek létre, melyeken megkezdődött a boróka térhódítása. A borókás területek egyaránt hordozzák a korábbi legeltetéshez kapcsolódó és a szukcesszió során megjelenő erdőszegélyi fajokat. Különösen értékes társulások alakultak ki ott, ahol a borókásokat sziklakibúvások is tarkítják, hiszen itt megjelentek a dolomit sziklagyepi fajok is. (Futó-Mesterházy, 2013)

Tájhasználat, tájszerkezet

A medence tájszerkezetét a településeket összekötő utak, az egyes jellegzetes tájhasználati egységek, az összefüggő erdőségek, valamint a szomszédos térségek (Nivegy-völgy, Vászoly felé vezető utak) határozzák meg. A Dörgicsei medencét körülölelő, 300 méternél magasabb hegyek – Halom-hegy, Kő-

hegy, Gernye, Imer-tető, Fenyves-hegy, Balázs-tető, Szent Balázs-hegy, Lencse-hegy, Szent György-hegy, valamint ezen hegyek gerincén, magasabb oldalain elterülő erdők a szerkezet mellett alapvetően befolyásolják a táj látványát is.

A szomszédos Nivegy-völgyben a kisebb patakok, időszakos vízfolyások meghatározóak a tájszerkezet alakításában. Ugyanez a Dörgicsei medencéről nem mondható el. Vízfolyások helyett csak néhány, időnként kismennyiségű vizet elvezető árok – mint pl. Bere-árok – található, jelentősebb patak nem.

A tájszerkezetben fontos szereppel bíró szőlőhegyek a Halom-hegyen, a Szent Balázs-hegy keleti és déli oldalán – Agyaglik, Korkovány – a Betze (Becce) hegyen és az Imer oldalon vannak a Dörgicsei medencében. A ma is Dörgicséhez tartozó Kisleshegy és Erdőhegy is szőlővel van beültetve, de ezek a területek inkább a Balatoni Riviéra, mintsem a Dörgicsei-medence részei. Mára az egykori szőlőhegyekben jelentősen lecsökkent a szőlő területe és más, többnyire üdülési jellegű folyamatok indultak el.

12. ábra: A Becce hegy

Kiemelkedő tájképi értékekkel rendelkezik a település a domborzati adottságainak, valamint a Balaton közelségének köszönhetően. Számos kilátópontról pazar tájkép tárul a látogató elé: a Balaton vízfelülete, és a település környéki szőlőterületek, erdőterületek táji értéknek számítanak.

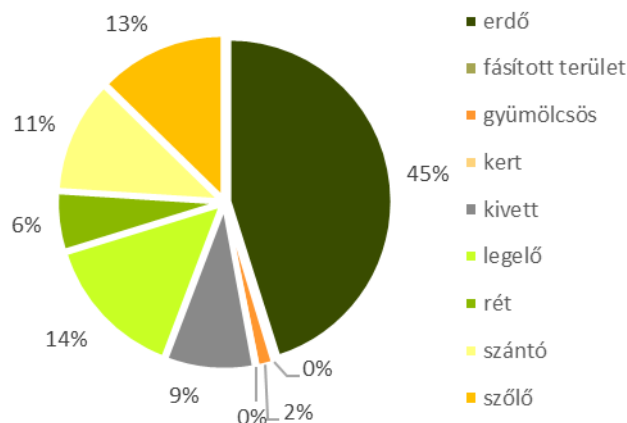

13. ábra: Tájkép az alsódörgicsei templomrom mellől

A mai tájszerkezet leegyszerűsödött, különös tekintettel arra, hogy a földutak egy része, pl. a Csicsói-út, vagy a Becser-pusztán át a Kisleshegy, Erdei dűlő szőlőibe vezető út elveszítette korábbi jelentőségét. Ma a településrészekben is átvezető burkolt utak, a Vászoly, Akali, Mencshely irányába vezető országutak a meghatározóak, s mellettük az Alsó-majoron keresztül az Agyaglik /Tagyon/ felé vezető, részben kavicsolt útnak maradt meg valamennyire a jelentősége.

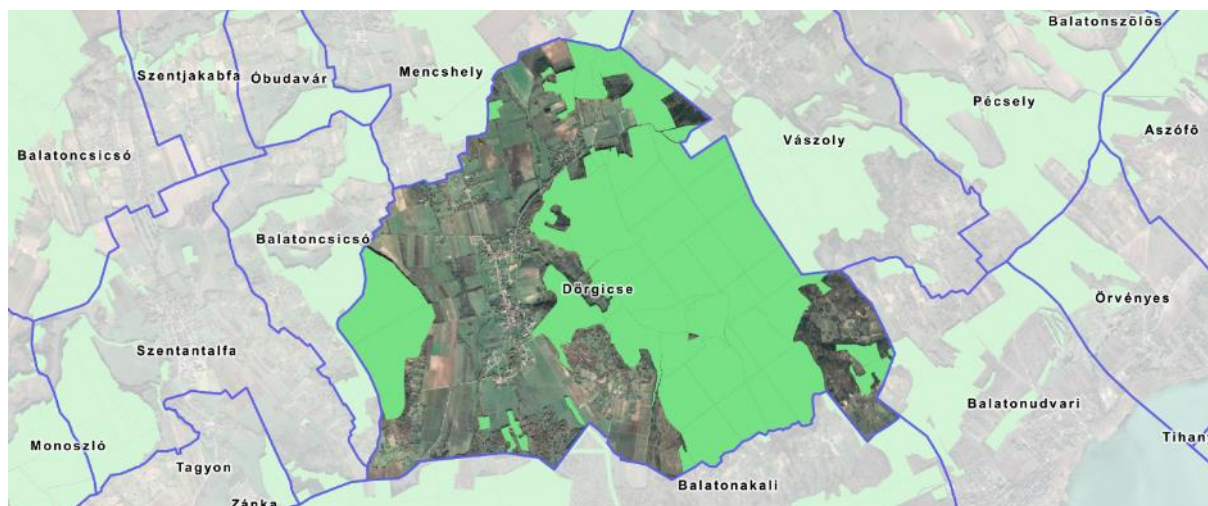
Az egymástól jól elkülöníthető, eltérő tájhasználatú területegységek határozzák meg a Dörgicsei-medence tájkarakterét, a dörgicsei táj jellemzőit:

- Korábbi szőlőhegyek, kis parcellás szőlő, kert, erdő művelési ágú terület
- Jellemzően sík, nagytáblás, mezőgazdasági területek
- Jellemzően gyepes, gyepes-fás területek
- Erdőterületek

14. ábra: Művelési ágak megoszlása (forrás: Megalapozó vizsgálat)

A település erdősültsége az országos átlag feletti, 45%-os, amely mind településökológiailag, mind természetvédelmi szempontból igen kedvező. Az erdőállományt tekintve a cseres-tölgyesek, illetve az illír molyhos-tölgyes karszterdők határozzák meg. Az erdőterületek gondozása, megóvása, valamint az új erdőterületek kialakítása az ökológiai és ökonómiai szempontok figyelembevételével az Erdészeti Hatóság által tervezett. Az illetékes Veszprém Megyei Kormányhivatal Erdészeti Osztály tájékoztatása szerint a településen elsődleges rendeltetésüket tekintve döntő többségében védelmi erdőket találhatunk, mindösszesen 861,36 ha területen (ebből természetvédelmi rendeltetésű 843,08 ha és talajvédelmi rendeltetésű 18,28 ha), mely az üzemtervezett erdőterületeknek mindösszesen 98%-a. Az elsődlegesen védelmi rendeltetésű erdők mellett faanyagtermelő gazdasági erdőterületek találhatók Dörgicsén (13,76 ha).

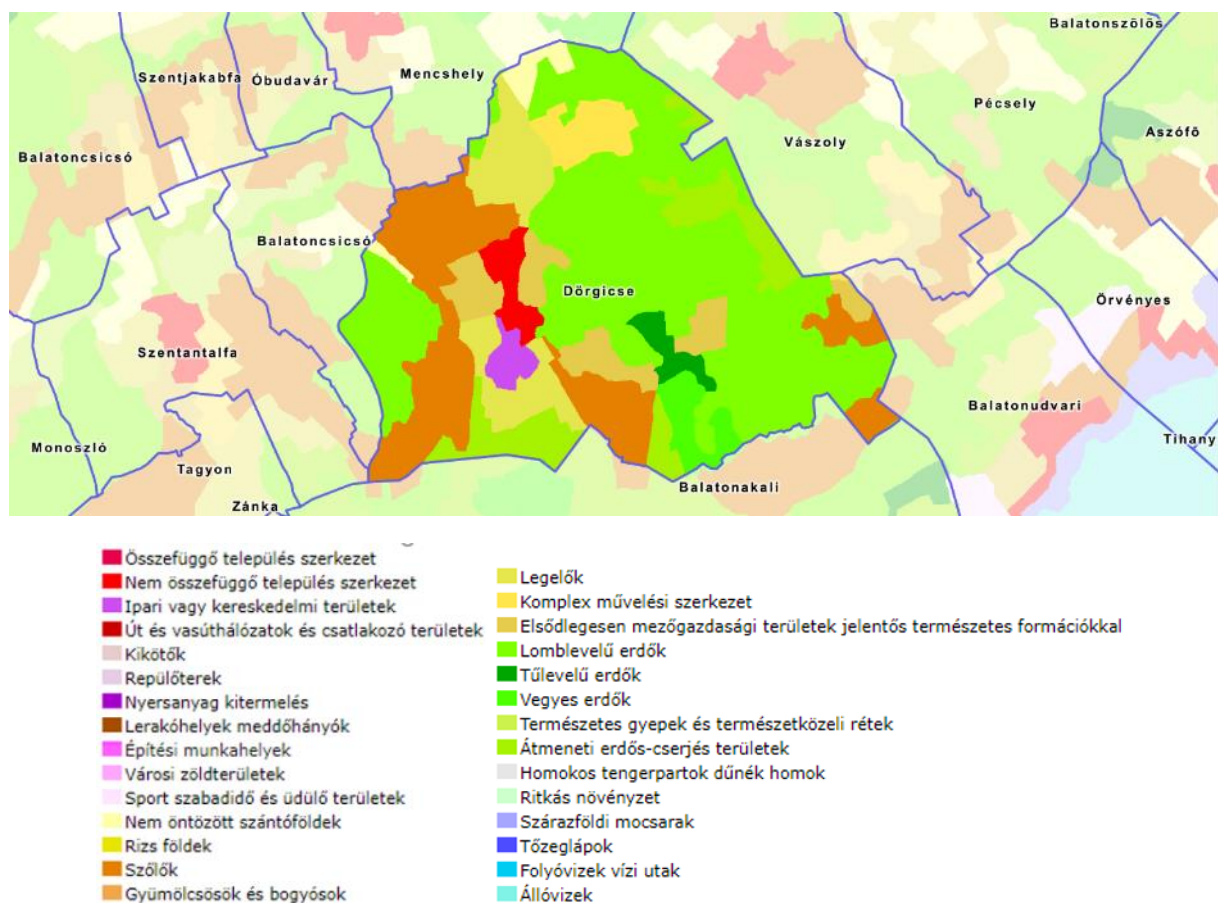
15. ábra: Üzemtervezett erdőterületek Dörgicsén

Az erdőterületek után legnagyobb arányban a szőlő-, szántó- és gyepterületek képviseltetik magukat, közel azonos arányban. A szántók a településtől északra és nyugatra terülnek el, a közigazgatási terület

mintegy 11%-át adják. Telekméretükből is látszik, hogy a településen nem jellemző a nagytáblás szántóföldi művelés. A legnagyobb telekméret 13 ha, de átlagosan az 1 hektárt sem érik el.

Pozitív jelenség, hogy viszonylag nagy arányban maradtak fenn gyepterületek (legelő 14%, rét 6%). Területük nem egészen egybefüggő, többnyire a dombok alacsonyabb térszínein és a völgyekben hosszán jelennek meg. Legnagyobb arányban a település déli felén vannak jelen, itt azonban egybefüggő területtel, mely ökológiai és természetvédelmi szempontból egyaránt nagy érték.

Az erdő- és mezőgazdasági művelésű területek után legnagyobb arányban, mindösszesen 166,65 ha kiterjedéssel, 9%-os aránnyal vannak jelen a kivett területek, mely messze az országos átlag alatt marad. Tanyás külterületi beépítés a területen nem jellemző. A külterület meghatározó épületei a szőlőterületeken található pincék, valamint a szőlőültetvények közé beékelődő kertés művelési águ (összesen 0,2%) területek építményei.

16. ábra: Jelenlegi felszínborítás, tájhasználat a CORINE 2018 alapján

A CORINE 2018 felszínborítás adatai ugyan kevésbé pontosak, mint a földhivatali művelési ágak elemzése, de az egyértelműen kirajzolódik, hogy Dörgicse területén legnagyobb területen az erdőterületek húzódnak. Az elemzés nehezen tesz különbséget a gyümölcsös, a kis táblás szántó és a szőlőterületek között, de az látható, hogy a Dörgicset a mozaikosabb tájszerkezet jellemzi.

Tájhasználati konfliktust jelent, hogy a régi szőlőhegyeken Dörgicsén is az országosan ismert folyamatok játszódtak le – elöregedés, gazdaságtalan termelés, az ingatlanárak emelkedése, hozzáértő szakmunkások hiánya, az egyedi borminőség háttérbeszorulása stb. – amelyek következtében a szőlőhegyekről még inkább eltűnik a szőlő.

Különösen súlyos gond a történelmi szőlőhegyeken kívüli, a szocializmus, a nagyüzemi mezőgazdaság idején szőlőkataszterbe bevont területek használata. Ezek a területek 1950-től az 1990-es évek elejéig, a rendszerváltásig szövetkezeti, állami gazdasági hasznosítás alatt voltak. A magántulajdon visszaállítása hozta magával azt, hogy ezeken a korábban szántónak, gyepeknek használt területeken meg kellett teremteni a műveléssel összefüggésben a beépítés lehetőségeit, melynek – valamint a rossz szabályozás – következtében teljesen tájidegen beépítések születtek.

Alapvető gond még Dörgicsén a legelők, a gyepterületek felhagyása, az állattenyésztés, állattartás visszaszorulása s ennek következtében a gyepek bozótosodása, a fás-legelők erdősődése.

Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

A települést érinti az Öreg-hegyi Riviéra elnevezésű, HUBF 20016 területkódú kiemelt jelentőségű természet-megőrzési (SAC) Natura 2000 terület. Az Öreg-hegyi Riviéra elnevezésű, kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület 1206,8 hektár kiterjedésű, amelyből 189,92 ha érinti a település közigazgatási területét. Ez a település közigazgatási területének 9,94%-át teszi ki.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park létesítéséről szóló 31/1997. (IX. 23.) KTM rendeletben rögzítettek szerint Dörgicse közigazgatási területét érintik a BFPN védett természeti területei. A rendelet 2. sz. melléklete tartalmazza a rendelet hatályba lépése előtt már védetté nyilvánított területeket, mely szerint a Dörgicsét a Nemzeti Park területe az alábbi ingatlanokon érinti: a község teljes belterülete, 039/1-049/2, 050-099, 0105-0120, 0132, 0140-0144, 0145/7, 0146, 0148/1-2, 0150-0161, 0238, 0242-0247, 0259-0260, 0263-0264, 0266/1-0295, 1001-1020, 1281-1414, 1601-1679. A védetté nyilvánítás célja a táj jellegének megőrzése, természeti értékeinek a felszíni és felszín alatti vizek és vízkészleteknek, a Balaton és vízgyűjtőjének, az érintett területek erdeinek, termőtalajának és megújuló természeti erőforrásainak védelme, és a természetszerű gazdálkodási módok elterjesztése révén a Balaton vízminőségének javítása.

Országos jelentőségű "ex lege" védett természeti területeknek Tvt. által védetté nyilvánított természeti területeket nevezünk. "Ex lege" védett természeti területnek minősülnek a lápok, szikes tavak, kunhalmok, földvárak, források és víznyelők. "Ex lege" védettek a barlangok is, de ezek – jellegüknél fogva – védett természeti értékek.

Az ex lege védelem szempontjából forrásnak számít a felszín alatti víz természetes felszínre bukkanása, ha vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkor is, ha időszakosan elapad.

A Tvt. 23.§ (2) bekezdésének hatálya alá eső a BFNPI által nyilvántartott források és barlangok Dörgicse közigazgatási területén a következők:

Kataszteri szám	Forrás neve
F-4400-3129	Nemes-mező forrása

Kataszteri szám	Barlang neve
4462-2	Kő-völgyi 1. sz. barlang
4462-4	Kő-völgyi 2. sz. barlang
4462-11	Kő-völgyi 3. sz. barlang
4462-10	Kő-völgyi 4. sz. barlang
4462-9	Kő-völgyi 5. sz. barlang
4462-8	Kő-völgyi 6. sz. barlang
4462-7	Kő-völgyi 7. sz. barlang
4462-6	Kő-völgyi 8. sz. barlang
4462-5	Kő-völgyi 9. sz. barlang
4462-3	Kő-völgyi 10. sz. barlang

A település területét a MaTrT-ben meghatározott országos ökológiai hálózat övezetének mag és pufferterületei is érintik.

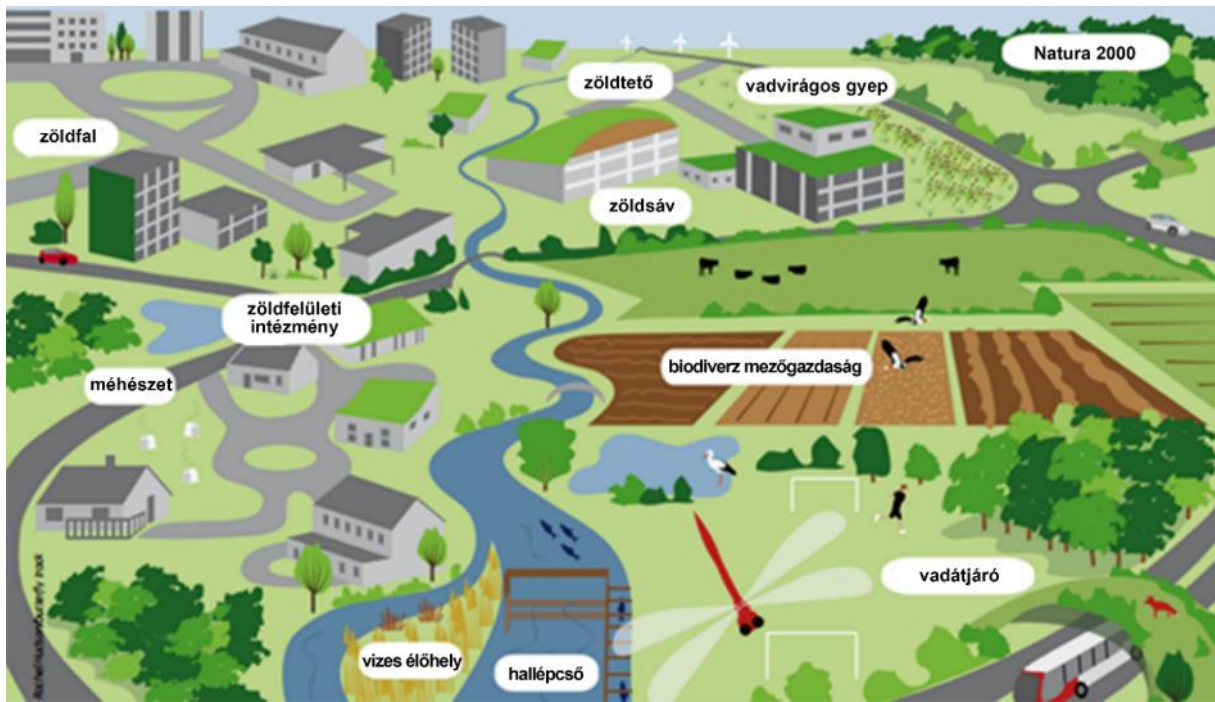
A MaTrT által megállapított, továbbá az MvM rendelet 3. mellékletében lehatárolt tájképvédelmi terület övezete teljes egészében, míg a BKÜK TrT-ben lehatárolt Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete részben érinti a település közigazgatási területét.

Dörgicse község területén helyi jelentőségű természetvédelmi terület nem található.

Zöldinfrastruktúra

A települési zöldinfrastruktúra az Európai Unió által bevezetett új fogalom, melynek középpontjában a zöld- és kékinfrastruktúra-elemek ökoszisztéma szolgáltatásán alapuló társadalmi, egészségügyi, ökológiai, környezeti, és gazdasági haszon áll. Jellemzően a település zöld- és vízfelületei alkotják, de az olyan alternatív zöldfelületi megoldásokat is beleértjük, mint a zöldfalak és zöldtetők.

A zöldinfrastruktúra kiemelt elemei a közcélú zöldfelületek, melyek a lakossági rekreáció meghatározó szinterei. Jellemzően ilyenek a közkertek, közparkok. A zöldinfrastruktúra elemeket lineáris zöldfolyosók köthetik össze, ezáltal biztosítva a hálózatszerűséget (fasorok, utak menti zöldsávok stb.).

17. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat (Forrás: biodiversity.europa.eu)

A zöldinfrastruktúrának számos előnye van: az esztétikai hatásokon túl a levegő, a víz, a hó, a talaj műszaki szempontból káros mozgásainak akadályozásában is részt vesz, valamint a közlekedési eredetű terhelések mérséklésében (pl. porszűrő képességével, a légszennyezés csökkentésében a CO, CO₂, O₃ adszorbeálásával) játszik szerepet.

Dörgicse külterületének tájszerkezetét nagymértékben meghatározza, hogy a község Balatonakalitól a Halom-hegy felé folyamatosan emelkedő térszínen, több szinten helyezkedik el. Változatos adottságai nyomán a szelíd dombok, kisebb-nagyobb völgyek tagolta területen a szurdokvölgyektől az erdős hegycsúcsokon keresztül a szőlős lankákig sokféle térszín és élőhely váltakozik. A mozaikos tájrészletek és gazdag élővilág mind hozzájárul a külterületi zöldfelületi rendszer jó állapotához.

A külterületi zöldfelületi környezet mellett kedvező, hogy Dörgicse belterületén jellemző kertes lakótelkek is fontos részei a zöldfelületi rendszernek. Megállapítható, hogy a termesztési célú zöldfelületek, az erdő-, illetve mezőgazdasági módszerekkel művelt területek túlsúlyban a település zöldfelületi rendszerében és a közjóléti és esztétikai célú zöldfelületek kiterjedése ehhez képest csekély.

Itt kell megemlíteni, hogy a külterületi zöldfelületi rendszer összeköttetése a községben megoldott, hiszen számos földút, kerékpárút és turista útvonal hálózza be a külterületet. A turista útvonalak a zöldfelületi hálózatosság, a természetvédelem és az idegenforgalom szempontjából egyaránt fontosak a településen.

A belterületi zöldfelületi rendszer egy részét a közterületen található zöldsávok és a rajtuk telepített fasorok adják. E tekintetben kettősség figyelhető meg. Találhatunk kifejezetten széles utakat szép fasorokkal, ugyanakkor megfigyelhetünk széles utakat kétszintes zöldsávokkal is.

Jellemzően a tájra jellemző növényzettel találkozunk, ám néhol a magánkertek megkezdték a közterületek elbitorlását, így megjelenik egy-két tájidegen, mediterrán hangulatot árasztó fa- és cserje. A leghangsúlyosabb fasor a Fő utca mentén, valamint a Balatonakali felé vezető főút mentén telepített fasor.

Dörgicse hatályos településrendezési eszközeiben kijelölt zöldterületek lefedik a természetben is meglévő, zöldterületként használt területeket: Katolikus templom előtti közkert, Fő út menti játszótér, Községi kert Kisdörgicsén. A zöldterületek mellett itt említhető a sportpálya, mely különleges beépítésre nem szánt területként jelenik meg a hatályos tervben, ugyanakkor jelentős zöldfelületi intézmény, illetve a közúti közlekedési területeken belül létrejött, zöldített teresedések. Jelentős zöldfelületi intézmények a temetők, mellyel minden településrész külön rendelkezik.

18. ábra: Fő út menti játszótér

A hatályos településrendezési eszközökben zöldterületként került feltüntetésre a Levendula major területe. A több, mint 6 hektáron elnyúló levendulás turista látványosság, mely egyszerre hordozza a táj természeti és kultúrtörténeti hagyatékait.

A település belterülete a széles közterületeknek köszönhetően zöldfelületekben igen gazdag. Jellemzően hosszan elnyúló zöldsávokkal találkozhatunk. Ehhez társulnak a zöldfelületi intézmények, közkertek, melyek kellemes hangulatot kölcsönöznek a községnek. A kisebb, keskenyebb utcákban fasorokkal nem találkozhatunk, azonban zöldsávokkal igen. Jellemző továbbá a magánkertek kitelepülése a közterületre.

Alsó- és Felsődörgicsén két központi területre, a templomok környezetébe szerveződnek a közösségi célú zöldfelületek, melyek megfelelően kielégítik a lakossági igényeket. Kisdörgicsén szintén megfelelő méretű zöldfelületeket találunk a lakosság arányához képest.

Kimondható tehát, hogy a zöldfelületi ellátottság a településen megfelelő, elhelyezkedésük centralizált. A központi zöldek hálózatos rendszerben a közterületeken húzódó zöldsávok és fasorok egészítik ki. A zöldfelületek jellege falusias, minőségük jó, mely rendszeres karbantartással, gondozással megőrizhető, javítható.

Talajvédelem

Dörgicse területén igen nagy arányban található mind jó minőségű termőterületeket, mind pedig szőlő termőhelyi kataszteri területeket, amelyeket mind mennyiségileg, mind minőségileg védeni kell!

Veszprém Megye Kormányhivatal Földhivatali Főosztálya hivatalos tájékoztatásában az alábbi területeket nevezi meg átlagnál jobb minőségű termőterületeknek:

Művelési ág	Minőségi osztály
gyümölcsös	2,3
kert	6
szántó	3,4
szőlő	3
gyep (legelő)	1,2
gyep (rét)	3,4
erdő	1
fásított terület	3

Dörgicse község területe összesen 1911,44 hektár, amelynek 91%-a termőterület. Ebből a mezőgazdaságilag hasznosított terület 50,35%. Az átlagnál jobb minőségű termőterületek összesen 642,91 hektárt tesznek ki, ami a teljes közigazgatási terület 33,6%-a, a mezőgazdaságilag hasznosított területnek pedig jelentős, 73,2%-át adják.

További védettséget jelent a szőlő termőhelyi-, illetve a gyümölcs termőhelyi kataszteri területek, amelyek szintén érinti Dörgicse területét. Szőlő termőhelyi kataszteri területből I- és II. osztályú területeket találunk a 489,36 hektáron (közigazgatási terület 25,6%-a), míg gyümölcs termőhelyi kataszteri terület a Nébih adatszolgáltatása szerint összesen 25 hektárnyi területet, mely a helyrajzi számok alapján a hivatalos földhivatali térkép szerint mindösszesen 19,34 ha (közigazgatási terület 1%-a).

Dörgicse közigazgatási területén jelenleg nyilvántartott ásványi nyersanyag lelőhely, bányaterület nincs.

Felszíni és felszín alatti vizek és vízgazdálkodás

Dörgicse a Balaton részvízgyűjtő, Balaton közvetlen alegység vízgyűjtő területéhez tartozik. Közigazgatási területén 2 felszíni- és 3 felszín alatti víztest osztozik. A településen állandó állóvíz, vízfolyás nem található. Időszakos vízfolyások a csapadékvíz-elvezető rendszerek mentén kialakulhatnak.

A Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Hatósági Osztályának előzetes tájékoztatása szerint Dörgicse Község közigazgatási területét nem érinti hidrogeológiai vízbázis védőterülete és védőidoma.

Dörgicse község a felszín alatti vizek védelméről alkotott 219./2004. (VII.21.) Korm. rendelet, valamint a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint fokozottan érzékeny és kiemelten érzékeny vízminőség-védelmi besorolású település.

Dörgicse teljes közigazgatási területét érinti az OTrT-ben meghatározott vízminőség-védelmi terület övezete, melynek szabályairól a kiegészítő MvM rendelet 5.§-a rendelkezik. A BKÜK TrT-ben kijelölt Vízerózióknak kitett terület övezete 389,75 ha területen érinti a települést. Az övezettel érintett területeken az MvM rendelet 12.§-a szerinti szabályokat érvényesíteni szükséges.

A BFNPI előzetes adatszolgáltatása szerint Dörgicse igazgatási területén 1 db védett forrás található: Nemes-mező forrása (F-4400-3129).

A felszín alatti vizek szempontjából pontszerű szennyező forrásnak elsősorban az állattartó telepeket tekinthetjük. Az alegység vízgyűjtő gazdálkodási terve Dörgicse területén 1 db állattartó telepet jelöl meg.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet szerint a Balaton vízgyűjtőterülete, s így a község teljes területe, nitrátérzékeny területnek minősül.

Dörgicse jelenleg a balatoncsicsói vízellátó rendszerről kapja a szükséges mennyiségű ivóvizet. Az ivóvízellátást és az oltóvíz biztosítását a Bakonykarszt Víz- és Csatornamű Zrt. biztosítja. A településrészek közti magasságkülönbség miatt a településen két nyomászóna üzemel. Kisdörgicse részére a vízellátó rendszerről érkező víz egy 100 m³-es medencébe kerül, ahonnan a fogyasztók ellátása történik. Ugyancsak ebből a medencéből töltődik egy alsóbb szinten lévő újabb 100 m³ medence, amelyből a település további részeinek vízellátását biztosítják.

Az ellátó hálózat részlegesen körvezetékes jellegű, azonban a település szerkezetéből adódóan ágvezetékes hálózatrészek is találhatóak.

A településen négy közkifolyó üzemel, a közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza 9,7 km.

Az ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma 2018-ban 159 db, a háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége 16 340 m³ volt. Figyelembe véve a lakásállományt (159 db) látható, hogy az ivóvízzel ellátott lakások aránya 100%, tehát minden ingatlan el van látva vezetékes ivóvízzel.

A településen kiépített szennyvízcsatorna hálózat részben gravitációs rendszerű. A kedvezőtlen magassági elhelyezkedésű ingatlanokról nyomás alatti rendszerrel (nyomóvezeték segítségével) jut el a szennyvíz a befogadó csatornába.

Dörgicse település a Balatonfüredi szennyvízelvezetési agglomerációba tartozik. A több települést érintő rendszerben Vászoly szennyvizét Kisdörgicse fogadja, majd közbenső átemelőn keresztül a szennyvíz Felsődörgicse csatornájába kerül tovább. A teljes település szennyvizei egy újabb átemelő közbeiktatásával Balatonakalira, illetve a VI/1. balatonfüredi alrégió közműrendszerébe jutnak. A

balatonfüredi szennyvíztisztító telep a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. üzemeltetésébe tartozik, míg a szennyvízelvezető-hálózat üzemeltetését a Bakonykarszt Víz- és Csatornamű Zrt végzi.

A települési szennyvízgyűjtő hossza 8,5 km. 2018-ban a szennyvízcsatornára rákötött lakások száma 101 db volt, a háztartásokból elvezetett szennyvíz mennyisége mintegy 10 290 m³ volt. Figyelembe véve a lakásállományt (159 db) látható, hogy a szennyvízcsatorna rákötéssel rendelkező lakások aránya mintegy 64%, ami egyben azt is jelenti, hogy nem minden ingatlanról történik a szennyvíz elvezetése közcsatornával.

A csapadékvíz elvezetés a településen nyílt árkos rendszerrel megoldott. Az utcák nyílt árkaiban, természetes mélyvonalak mentén összegyűlő víz részben elszikkad, részben a Bere árokba kerül.

A jelenlegi gyűjtő és elvezető rendszer több évszázadig működött, mára a gépkocsi behajtók miatti szűkítés, fenntartás hiánya miatt egyre több probléma merül fel az elvezetésben.

A nyílt árkok karbantartása, fenntartása Dörgicse Község Önkormányzatának feladatkörébe tartozik. A csapadékelvezető árokrendszer karbantartására folyamatosan nagy hangsúlyt kell fektetni.

Levegőtisztaság-védelem

Dörgicse Község területén nem található állandó, az OMSZ által létesített mérőhálózat, így a légszennyezettségi adatok pontos meghatározása bizonytalan.

A levegő minőségét negatívan leginkább a közlekedésből, a lakossági fűtésből és egyéb tevékenységekből (hulladék és avarégetés) és a gazdasági (szolgáltatás, mezőgazdaság) tevékenységből adódó szennyezések okozzák.

A fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NO_x) és a kisméretű szállópor (PM₁₀), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát (mérési adat ezekről nem áll rendelkezésre). A PM₁₀ szennyezettségről nincs mérési adat, de a téli fűtési szezonban – kedvezőtlen meteorológiai feltételek esetén – előfordulhatnak olyan időszakok, amikor határérték feletti szennyezés keletkezik.

A település gazdasági jellemzőiből adódóan a szőlő- és szántóterületek beépített területekkel történő közvetlen csatlakozása okozza a legáltalánosabban jelentkező problémát, ami porszennyezés formájában terheli a település lakosságát.

A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 306/2010. (XII. 23.) Kormányrendelet II. fejezet 10.§ (1) bekezdése alapján az ország területét a légszennyezettség alapján zónákba kell sorolni. A zónába sorolás kritériumait a 4/2011 (I.14.) VM rendelet tartalmazza, akárcsak a különböző zónatípusokhoz (A-F csoport) tartozó határértékeket.

Magát a zónába sorolást (A-F csoport) légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM (módosította: 2/2008. (I.16.) KvVM rendelet) 1. számú melléklete tartalmazza. Dörgicse a „10. Az ország többi területe, kivéve a kijelölt városokat” légszennyezettségi zónába tartozik.

	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	Szilárd (PM10)	Benzol
10. Az ország többi területe	F	F	F	E	F

B-től F-ig terjedő kategóriákhoz koncentráció tartományok rendelhetők:

Zónák	SO ₂ (µg/m ³)	NO ₂ (µg/m ³)	PM10 (µg/m ³)	CO (µg/m ³)
B zóna	-	58 felett	44 felett	-
C zóna	125 felett	40-58	40-44	5000 felett
D zóna	75-125	32-40	14-40	3500-5000
E zóna	50-75	26-32	10-14	2500-3500
F zóna	50 alatt	26 alatt	10 alatt	2500 alatt

B csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettségi határértéket és a túréshatárt meghaladja. Ha valamely légszennyező anyagra túréshatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettség meghaladja a határértéket, a területet ebbe a csoportba kell sorolni.

C csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettségi határérték és a túréshatár között van.

D csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.

E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

O-I csoport: azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.

Eszerint a településen kedvező a levegőminőség állapota, ahol a legtöbb vizsgált légszennyező anyagra vonatkoztatott légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt sem haladja meg.

Zaj- és rezgésterhelés

A település lakóinak közérzetére és egészségi állapotára jelentős hatást gyakorol a zaj és rezgésterhelés. A környezeti zaj-és rezgésterhelés kialakulásában nagy szerepe van a település földrajzi adottságának, települési szerkezetének, közlekedési adottságának.

Dörgicsén tapasztalható zajterhelés elsősorban a közlekedésből származik. Dörgicsét észak-dél irányban a 7338 j. Balatonakali-Balatonszőlős összekötő út tárja fel, valamint Kisdörgicse településrész

is ezen az úton közelíthető meg. A 7338 j. országos közút a falu főutcájaként is funkcionál (Fő u. – Diófa u.).

A belterületen belül, a lakóterületek közé ágyazódva kisebb telephelyek találhatóak, ugyanakkor azok zajterhelése nem meghatározó.

Üzemeltető	Objektum, tevékenység	Természetes cím	Helyrajzi szám
Levendárium Kft.	Illóolajgyártás, Testápolási cikk gyártása	Fő utca 58.	27
Király Gergő	Egyéb bútorgyártás, Irodabútorgyártás, Konyhabútorgyártás	Csörgőfa utca 10.	51/4
Mórocz Imre	Jármű tároló telephely	Csörgőfa utca 5.	51/6
Észak-Balaton Zrt.	17. sz. ABC Áruház	Fő utca 120.	279
Dörgicse Község Önkormányzata	Mesterségek faluja és villapark	Fő utca 16.	33
Bende István	Dörgicse juhtelep	Dörgicse Juhtelep	-
ifj. Bende István	Állattartó telephely	-	-
Dörgicse Bor Kereskedelmi És Vendéglátó Kft	Pántlika Pincészet	Fő utca 67.	70/1

(Forrás: Megalapozó vizsgálat)

Hulladékgazdálkodás

Dörgicse község területén a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást a Balatonfüredi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. látja el. A hulladékszállítás heti egy alkalommal történik. Havonta egy alkalommal biztosítják a szelektív hulladékok (műanyag, papír és fém-csomagolási hulladék) elkülönített, házhoz menő begyűjtését és elszállítását. A közszolgáltató a lakossági zöldhulladék kezeléséhez ingyenes beszállítási lehetőséget a balatonfüredi Komposztáló Telepen.

A település területén keletkező szennyvizek kezelője a Bakonykarszt Zrt. A település a közműszolgáltató balatoncsicsói rendszerébe tartozik.

Veszélyes hulladékok:

A településen található telephelyek egy részén veszélyes hulladék is keletkezhet, melynek átmeneti tárolásáról és elszállításáról a vonatkozó szabályok szerint kell gondoskodni. A már említett balatonfüredi telephelyen van lehetőség veszélyes hulladék kezelésére.

Illegális szemétkerakás:

Főként az erdőterületeken találhatóak illegális hulladéklerakások.

Épített környezet

Dörgicse közigazgatási területén 16 db nyilvántartott régészeti lelőhely található:

Lelőhelyszám	Név	Azonosító	HRSZ
1	Felsődörgicse Szérűskertek	- 7826	043/2, 25/3, 22, 23, 9, 7, 11, 13/2, 12, 13/1, 18, 048/1, 24/3, 24/4, 24/5, 24/6, 24/7
2	Felsődörgicse, Templomrom	7827	25/3, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 34, 0146, 0147, 0148/6, 24/2, 24/3, 24/4
3	Sárffy G. háza	7828	104, 139, 140, 168, 61/1, 63, 116, 57, 60
4	Sár-kút I.	7829	05/42, 05/43, 04, 02/7, 02/8, 05/4, 02/4, 02/5, 02/6, 05/3, 05/5, 02/13, 02/12
5	Sár-kút II.	7830	05/42, 05/43, 04, 02/7, 02/8, 02/9, 05/41, 02/10
6	Kútfői-dűlő	7831	035/27, 035/28, 035/29, 031/77, 031/78, 031/79, 031/59, 031/56, 033
7	Nemes-mező	7832	035/27, 035/28, 038, 039/1, 0226/1, 0266/1, 037, 036, 035/23, 035/26, 035/25, 035/24
8	Aszó	7833	0148/7, 0148/8, 0148/9, 0148/10
9	Aszó	7834	0148/15, 0148/16
10	Magtár	7835	324, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321/1, 321/2, 321/3, 197/2, 0234/1, 0234/15, 198, 199, 197/1, 200, 201, 202, 309/5, 309/6, 310/2, 309/1, 295, 311, 312, 310/1, 309/7
11	Alsódörgicse Templomrom	- 7836	0157
12	Alsómajor	7837	416, 417, 418, 419, 420, 421, 414/3, 414/7, 414/8, 413, 0231, 0225/51, 0225/52, 245/21, 245/22, 0215/11, 0215/13, 0215/6, 414/5, 414/4
13	Agyaglikak	7838	1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304/4, 1304/5, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1314
14	Becser	7839	0135, 0134, 1131, 1132, 1133, 1134, 1115, 0133, 1137/5, 1137/7
15	Templomrom	7840	545, 0266/1, 039/1, 0266/2
16	Köves-irtás	7841	0269/5, 0269/11, 0269/12

Dörgicse-n az alábbi műemléki védelem alatt álló elemek találhatóak:

Országos védelem alatt álló műemlék

sorszám	név	cím	HRSZ
1.	Istálló	Erdei dűlő	084/3
2.	Gazdasági épület	Fő u. 38	45/2
3.	Lakóház	Fő u. 38	45/2
4.	Templomrom	Alsódörgicse	0157
5.	Kettős templom romja	Felsődörgicse	30
6.	Híd	Felsődörgicse-Vászony közötti főút mellett	046
7.	Templomrom	Kisdörgicse, Pusztatemplomi dűlő	0266/2
8.	Présház	Kishegy - dűlő	1635/2
9.	Lakóház	Iskola köz 2.	81
10.	Présház, pince	Agyaglik dűlő	1336
11.	Lakóház és gazdasági épület	Fő u. 38	45/2
12.	Présház	Agyaglik dűlő	1334

13.	Présház, pince	Kisleshegy	093/7
14.	Népi lakóház,	Fő u.6	250
15.	Présház, pince	Erdei dűlő	084/3
16.	Római Katolikus templom	Templom tér	319
17.	Evangélikus templom	Fő u.	31
18.	Evangélikus templom	Kisdörgicse – Diófa u.	512
19.	Présház, pince	Kisleshegy	1652

Védett műemléki környezet

sorszám	név	HRSZ
1	Alsódörgicse, Templom tér, rk. templom műemléki tsz.:11120 azonosító:12809	321/1, 197/1, 197/2, 198, 199, 200, 201, 202, 253, 308, 309/5, 309/6, 310/2, 309/1, 295, 316, 318, 320
2	Felsődörgicse, ev. templom műemléki tsz.:11121 azonosító:12810	30,32,33,34,36,37,38,39,40,41/1, 41/2,41/3,42,43,63,64,70/3,71,73,27, 28,24/7,24/5,24/6,24/1,24/2, 24/3, 24/4
3	Kisdörgicse, ev. templom műemléki tsz.:11122 azonosító:12811	513, 514/2, 515, 524, 530, 531, 532, 533, 539, 540, 507, 611, 642
4	Kisleshegy, présház-18497pince műemléki tsz.:11480 azonosító:18497	1651,1625, 094, 093/16, 093/10, 092, 091/30, 091/31, 091/32, 091/2
5	Kisleshegy, présház-pince műemléki tsz.: 9636 azonosító: 24045	094, 093/9, 093/17, 093/18, 087/175, 087/177, 093/22,093/19
6	Kishegyi présház-pince műemléki tsz.:89089 azonosító:24044	092, 1635/1, 1633, 1632, 1634, 091/12, 1208/4
7	Agyaglik, présház-pince 1 műemléki tsz.:9356 azonosító:24038	1323/2, 1333, 1335, 1337/1, 1332
8	Agyaglik, présház-pince 2 műemléki tsz.:9179 azonosító:24037	1136, 1137/2, 1137/1,1137/3
9	Erdei dűlő, présház-pince műemléki tsz.:10816 azonosító:24039	084/2, 083/2, 080/137, 080/136
10	barokk kőhid műemléki tsz.:5504 azonosító:24046	64, 040, 039/2, 045/10, 70/1, 565,045/11, 031/43, 034, 031/31,065, 1, 043/2, 039/1, 038, 037
11	Alsódörgicse. templomrom műemléki tsz.:6623 azonosító:9850	0157, 245/9, 245/6, 145/5, 245/3, 245/2, 278, 281, 280, 279, 0163/3, 0163/4, 0195/2, 0163/2, 0164, 0196, 0162, 248, 0159
12	Felsődörgicse templomrom műemléki tsz.:6634 azonosító:9851	28, 32, 33, 34, 63, 64, 70/3, 30, 24/3 24/4, 31, 0147, 0146
13	Kisdörgicse templomrom műemléki tsz.:6909 azonosító:9861	039/1, 0266/2, 524, 525, 523, 546, 0266/1

Védelemre javasolt helyi jelentőségű egyedi értékek, és helyi védelemre javasolt épületek

sorszám	név	cím	HRSZ
1.	Alsődörgicse – Evangélikus templom és paplak	Fő u.	139
2.	Alsődörgicse – Egykori magtár, pince és jószágkormányzói iroda	Templom tér	316; 318
3.	Alsődörgicse - Lakóház	Fő u.	199
4.	Alsődörgicse - Lakóház és kőkerítés	Fő u.	200
5.	Alsődörgicse - Lakóház és gazdasági épületek	Fő u.	201
6.	Alsődörgicse - Lakóépület	Szent Balázs u. 4	214
7.	Alsődörgicse - Lakóépület	Fő u.	216
8.	Alsődörgicse - Lakóépület	Fő u. 19	239
9.	Alsődörgicse - Lakóépület	Gernyei utca	285
10.	Alsődörgicse - Lakóépület	Bere köz	297
11.	Alsődörgicse - Lakóépület	Bere köz	284
12.	Alsődörgicse - Lakóépület	Bere köz	300
13.	Alsődörgicse - Lakóépület	Zsédényi utca	
14.	Alsődörgicse - Kőkereszt a katolikus templom kertjében		
15.	Alsődörgicse - Lakóépület	Agyaglikai utca	223
16.	Alsődörgicse - Kút	Fő u. közterület	
17.	Alsődörgicse - Kút	Katolikus templom előtti közterület	
18.	Felsődörgicse - Lakóépület	Fő u.	104
19.	Felsődörgicse – régi iskola épülete, mellette pince	Fő u.	76; 77
20.	Felsődörgicse - Lakóépület	Fő u.	72/3
21.	Felsődörgicse - Lakóépület	Fő u.	33
22.	Felsődörgicse - Lakóépület	Fő u.	28
23.	Felsődörgicse - Földdel fedett pince	Fő u.	27
24.	Felsődörgicse - Lakóépület	Fő u.	27
25.	Felsődörgicse – Gazdasági épület	Fő u.	70/2
26.	Felsődörgicse - Lakóépület	Fő u.	16
27.	Felsődörgicse - Kőkereszt	Fő u.	73
28.	Felsődörgicse - Kút	Fő u. közterület	
29.	Kisdörgicse - Lakóépület	Diófa utca	518
30.	Kisdörgicse - Lakóépület	Diófa utca	516
31.	Kisdörgicse - Lakóépület	Diófa utca	515
32.	Kisdörgicse – Lakóépület és gazdasági épület	Diófa utca	570
33.	Kisdörgicse - Lakóépület	Diófa utca	232
34.	Kisdörgicse - Lakóépület	Diófa utca	529
35.	Kisdörgicse - Lakóépület	Diófa utca	528
36.	Kisdörgicse – Lakóépület és gazdasági épület	Diófa utca	527
37.	Kisdörgicse - gémeskút	Közterület	524
38.	Présház	Agyaglik	1305
39.	Présház	Agyaglik	0258/19
40.	Présház	Agyaglik	1355/2
41.	Présház	Agyaglik	1392
42.	Présház	Becce - hegy	1206

43.	Présház	Becce - hegy	0183/5
44.	Présház	Becce - hegy	1184
45.	Présház	Becce - hegy	1119
46.	Présház	Becce - hegy	1173
47.	Présház	Becce - hegy	1138
48.	Présház	Becce - hegy	1140
49.	Présház	Becce - hegy	1143
50.	Présház	Erdei - dűlő	1617
51.	Présház	Erdei - dűlő	080/123
52.	Présház	Kisdörgicse	0283/13
53.	Pajta	Becserpuszta	0112
54.	Fakereszt	Becce - hegy	
55.	Régi temető - sírkövek		0151
56.	Kőkereszt	Alsó-Dörgicse	0195/1
57.	Kőkereszt	Kis-Dörgicse	579

3.4. A környezeti helyzet és a konfliktusok várható alakulása, ha a terv nem valósulna meg

Alapvetően elmondható, hogy a tervi módosítások nincsenek számottevő hatással a település egyik környezeti közegére sem, így a meglévő környezeti konfliktusok alakulására sincs érdemi hatásuk.

A terv meg nem valósulása esetén a 3.3-as fejezetben felsorolt környezeti problémák/konfliktusok továbbra is megoldatlanul jelen maradnak a település életében:

- Tájhasználati konfliktusok a szőlőterületeken (szőlő eltűnése, üdülőterületek térhódítása)
- Szőlőterületeken tájidegen beépítések fokozódása
- A legelők, a gyepterületek felhagyása, az állattenyésztés, állattartás visszaszorulása s ennek következtében a gyepek bozótosodása, a fás-legelők erdősödése
- A település gazdasági jellemzőiből adódóan a szőlő- és szántóterületek beépített területekkel történő közvetlen csatlakozása okozza a legáltalánosabban jelentkező problémát, ami porszennyezés formájában terheli a település lakosságát
- A jó közlekedési kapcsolatok, a fő közlekedési pályák melletti elhelyezkedésből fakad a belterület jelentős részét terhelő levegőtisztaság-terhelés és zajhatás
- A szennyvizek nem megfelelő tisztítási aránya

A terv kitűzött céljai, intézkedései kis mértékben tudnak segíteni a fenti konfliktusok enyhítésén.

3.5. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása

Jelen felülvizsgálat során a legnagyobb arányú szerkezeti változásokat az erdő- és mezőgazdasági területek rendezése jelentette a magasabb rendű övezeti lehatárolásokhoz történő igazodás miatt. Emellett a hatályos terv készítése során eltelt időszak tájváltozásának lekövetése, illetve a lakossági és önkormányzati fejlesztési igények megvalósítása eredményezett további, kevésbé számottevő változásokat.

A környezeti értékelés során az alábbi szempontokat vettük figyelembe:

- a módosítással érintett terület jelenlegi környezeti állapota, jellemző területhasználat (pl.: már jelenleg is beépített);
- a módosítással érintett terület eredeti településszerkezeti terven jelölt területfelhasználása is figyelembevételre került, még ha ez a területfelhasználás a valóságban nem is történt meg. Ilyenkor jellemzően kifejezetten a változtatás következtében megnövekvő vagy csökkenő környezeti hatásokat vizsgáltuk;
- a módosítás hatása a környezeti elemekre: talaj, felszíni és felszín alatti víz, levegő, élővilág, épített környezet;
- a módosítás hatása a környezeti elemek rendszereire, folyamataira, szerkezetére: tájvédelem, klímavédelem, biodiverzitás védelme, ökológiai rendszerek védelme;
- a módosítás hatása a természetvédelmi területekre;
- a módosítás hatása az emberek egészségi állapotára: zaj- és rezgésvédelem, levegőtisztaság-védelem, zöldinfrastruktúra védelme, fenntartható hulladékgazdálkodás.

Általános mezőgazdasági terület övezete miatti szükséges változás

A MATrT tv. 11. § (1) b) alapján a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni (OTrT), és a 50. § (1) c) alapján a mezőgazdasági térség területét elsődlegesen általános mezőgazdasági terület vagy természetközeli terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, továbbá mezőgazdasági térség területén új nagyvárosias lakóterület és új üdülőterület nem jelölhető ki (BKÜK TrT).

Az érintett magasabb rendű jogszabálynak való megfelelés következtében összesen 12 db változtatást eszközöl a terv, amely összesen kb. 40,8 ha területet érint. Ezek a változások érintik a legnagyobb területen Dörgicse területét. A változások során teljes egészében általános mezőgazdasági területek kerültek kijelölésre erdőterületekből vagy egy terület esetében zöldterületből.

Az alábbi változások érintettek:

- K1, K2, K4, K5, K12, K19, K22, K28, K32, K33, K36

Alapvetően környezeti szempontból negatív változások, ugyanis jelenleg erdős állományokkal borított területeket érintenek. Mindegyik változást érint valamilyen természetvédelmi érintettség is (ökológiai

hálózat, nemzeti park területe). A K32-változás területét az erdészet által nyilvántartott üzemtervezett erdő is érinti. A K12-es változást pedig a barlangok felszíni védőövezete. A K5, K19, K22, K28, K32, K33, K36 változásokat a BKÜK TrT-ben megállapított Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete is érinti. Összességében elmondható, hogy több különböző környezet-, természet- és tájvédelmi övezet/nyilvántartás által is érintettek az említett változások, így kiemelten fontos a területükön a fás állományok megtartása.

A szabályozási terv ezeket a változásokat Má-0 övezetbe sorolja, kivéve a K2-es változást és a K32-es változás egy részét, amelyek Má övezetbe kerülnek. A Má-0 területek borvidéken kívüli, ökológiai hálózat magterület övezetében és országos jelentőségű védett természeti területen található mezőgazdasági terület, amely elsősorban a természetkímélő gyepgazdálkodásra és gyümölcsstermesztésre szolgál és ahol épületet elhelyezni nem lehet. A Má területek borvidéken kívüli, természetvédelmi szempontból nem védett, az Általános mezőgazdasági terület övezetével érintett mezőgazdasági terület, amely a nagyüzemi szántóföldi gazdálkodáshoz, gyepgazdálkodáshoz és gyümölcsstermesztéshez kapcsolódó mezőgazdasági termelésre, termékfeldolgozásra, tárolásra, árusításra szolgáló, illetve az állattartáshoz, állattenyésztéshez, és az ezekkel kapcsolatos tevékenységek végzéséhez szükséges építmények elhelyezésére szolgál az övezetre vonatkozó részletszabályok szerint.

A Helyi Építési Szabályzat kimondja, hogy „Általános mezőgazdasági terület övezetben a meglévő idős fák és facsoportok védendőek és megtartandók.”. Az építési szabályzat előírásai alapján biztosított, hogy a változások területén a jelenleg meglévő értékes faállomány megmaradjon, így a változások környezeti szempontból nem okoznak negatív változást. Ráadásul az Má-0 övezetbe került területeken az építési lehetőségek nagyon korlátozottak, így ott az eredeti környezeti állapot fennmaradása is biztosított. Javasolt az érintett területekre vonatkozó előírások szigorítása a 4. fejezetben javasoltak szerint.

19. ábra: A K36-os változás területén meglévő fiatal cserjés-fás terület

Összességében a változások nem okoznak negatív környezeti hatást.

Nem megvalósult fejlesztés miatti visszaminősítés

Jellemzően korábbi lakócélnú, illetve különleges beépítésre szánt területek kijelölésére irányuló fejlesztési elképzelések visszavonása miatt összesen 11 db változtatást eszközölt a terv, amely összesen kb. 27,3 ha területet érint. A változások során jellemzően különleges beépítésre nem szánt területek kerültek kijelölésre (23,5 ha), de kis mértékben általános mezőgazdasági (3,6 ha), illetve falusias lakóterületek is kialakultak (0,1 ha).

Az alábbi változások érintettek:

- B1, B16, B17, B19, B20, B21, K7, K8, K15, K16, K17

A nemzeti park övezete a B19, K7, K8, K15, K16, és a K17 változásokat érinti. Az országos ökológiai hálózat magterülete a K16, K17, míg a pufferterülete a B1, B17, B19, K7, K15, valamint a K16 változásokat érinti. A B1, K7 és a K15 változásokat a BKÜK TrT-ben megállapított Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete is érinti.

Jellemzően pozitív környezeti változások történnek, ugyanis a beépítési százalékok csökkennek, míg a zöldfelületi arányok növekednek, illetve a tájra és a környezetre is kisebb terheléssel bíró területfelhasználások kerültek kijelölésre. Mivel több változás is érintett valamilyen természet-környezet-, vagy tájvédelmi övezettel, a változások különösen pozitívnak tekinthetőek.

20. ábra: K17-es változás területe

21. ábra: B1-es változás területe

A B17-es változás területén korábbi zöldterület sorolódik át mezőgazdasági területbe, ugyanakkor ez a zöldterület csak a terveken szerepelt és a visszavont fejlesztéshez csatlakozott volna, így az elképzelés visszavonása után funkcióját veszítette. A terület mellett jelenleg is meglévő zöldterület található. A zöldterület pótlásra került közvetlenül az érintett terület mellett.

22. ábra: B17-es változással érintett terület

Összességében a változások pozitív környezeti hatást okoznak.

Valós területhasználatnak megfelelő változás

A valós területhasználatokhoz való igazodás miatt összesen 13 db változtatást eszközölt a terv, amely összesen kb. 8,3 ha területet érint. A változások során jellemzően védelmi erdők (4,1 ha), belterületi kertés mezőgazdasági területek (3,8 ha), illetve vízgazdálkodási területek (0,5 ha) kerültek kijelölésre.

Az alábbi változások érintettek:

- B10, B14, B18, B23, B24, B25, K13, K14, K23, K24, K37, K42, K43

A K24-es változáson felül mindegyik terület érinti a nemzeti park övezetét, és a B18 felül pedig mindegyik része az országos ökológiai hálózatnak. A K13, K14, K23, K24, K37, K42, K43 változásokat érinti a Tájvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete.

Azok a változások, melyek során védelmi erdőterületek kerültek kijelölésre korábbi kertés, illetve általános mezőgazdasági területből, kedvező környezeti hatást eredményeznek, ugyanis a tájra és a környezetre kisebb terheléssel bíró területfelhasználások alakulnak ki. Szintén kedvező változás a korábbi beépítésre szánt területek beépítésre nem szánt területekként való kiszabályozása: belterületi kertés mezőgazdasági területek jöttek létre korábbi falusias lakóterületből, illetve különleges területből. Vízgazdálkodási területek kerültek kijelölésre korábbi beépítésre szánt vegyes településközponti területből, illetve általános mezőgazdasági területből és kertés mezőgazdasági területből. A változások pozitív környezeti hatást eredményeznek. Mivel a változások érintettek valamilyen természet- környezet-, vagy tájvédelmi övezettel, így ezek különösen pozitívnak tekinthetők.

Két területen (B10, B23) korábbi zöldterület került át belterületi kertés mezőgazdasági területbe, ami ugyan kedvezőtlen változás, de a valós területhasználatnak való igazodás miatt nem célszerű ezeket továbbra is zöldterületként szabályozni. Ráadásul a településen belüli elhelyezkedésük sem segíti elő a közhasználatú zöldfelületek jellemző funkcióit sem, így ésszerű megoldás ezen zöldterületeket máshol kijelölni, amit a terv meg is tesz.

23. ábra: B23-as változással érintett terület

Össességében a változások pozitív környezeti hatást okoznak.

Útszabályozás miatt szükséges változás

Útszabályozások miatt összesen 15 db változtatást eszközölt a terv, amely összesen kb. 3,9 ha területet érint.

Az alábbi változások érintettek:

- B2, B4, B6, B7, B8, B11, B13, B22, B26, K11, K25, K26, K27, K34, K35

A változások jelenleg meglévő útnak megfelelő szabályozás miatt, meglévő út szélesebb keresztmetszet biztosítása miatt, valamint fejlesztési elképzelésekhez szükséges út biztosítása miatt kerültek kiszabályozásra.

A B4, B6, B7, B8, B11, B13, B22, B26, K25, K26, K27 változások érintik a nemzeti park területét. A B8, B11, B13, B26, K25, K26 változások az országos ökológiai hálózat pufferterületét, míg a B22-es változás a magterületét érinti. A B2, K11, K25, K26, K27, K34, K35 változások a Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezet részei.

Egyik változás sem jár komolyabb negatív környezeti hatással, nem történnek komolyabb fakivágások, egyedül a talajlezárás káros hatásaival lehet számolni, ugyanakkor ezek jellemzően kicsi területeken történnek, így nem számottevő ez a hatás.

Zöldterületeket is átsorol a terv út övezetbe, de ezek a zöldterületek eddig se töltötték be rekreációs funkcióikat, jellemzően csak a terveken szerepeltek, így nem csökkennek a ténylegesen közparkként funkcionáló területek. A zöldterületeket a terv a település más részein pótolja.

Összességében a változások nem okoznak komolyabb negatív környezeti hatást.

Lakossági igény miatti változás

Felmerült lakossági igények miatt összesen 6 db változtatást eszközölt a terv, amely összesen kb. 2,6 ha területet érint. Legfőképpen különleges beépítésre nem szánt területek (1,7 ha), kertes mezőgazdasági területek (0,8 ha), vegyes településközpont (0,1 ha) és utak kerültek kiszabályozásra.

Az alábbi változások érintettek:

- B12, K10, K38, K39, K40, K44

A K38-K40 változások nemzeti park területen, az országos ökológiai hálózat pufferterületén, valamint a Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetén helyezkednek el. Az említett változások kertes mezőgazdasági területből utat (K39), útból kertes mezőgazdasági területet (K40), valamint védelmi erdőből kertes mezőgazdasági területet szabályoznak ki (K38) Dörgicse délkeleti határának közelében. A K38-as változás jelent kis mértékben negatív hatást, ugyanis a területen erdős állományok találhatóak és az új övezet nem biztosítja ezek megmaradását. Ugyanakkor kis területen történik ez a módosítás (430 m²), és a környező területeken fordított irányú változások történnek (kertes mezőgazdasági területből kerülnek kiszabályozásra védelmi erdők: K37), amelyek ellensúlyozzák a változás negatív hatásait.

Közel 7000 m²-es területen védelmi erdő kerül át kertes mezőgazdasági területbe (K44). A változás nemzeti park területen, az országos ökológiai hálózat magterületén, valamint a Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetén helyezkedik el. Alapvetően negatív változásnak tekinthető, ugyanis a terület közel felén erdős állományok találhatóak, melyek védelme nem

biztosított az új területfelhasználás miatt. Számottevő környezeti hatást ugyanakkor nem okoz a változás, a kertes mezőgazdasági terület is tudja biztosítani a tájjellegnek megfelelő, a környezetet kímélő területfelhasználást.

A K10-es változás (1,7 ha) részben az országos ökológiai hálózat pufferterületén, és részben a Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetén helyezkedik el. A változás során korábbi általános mezőgazdasági terület kerül át különleges beépítésre nem szánt, mezőgazdasági üzemi terület (Kb-Mü) övezetébe, ahol a borturizmust szolgáló egyéb szállás jellegű épület és a tulajdonos lakhatását szolgáló egyalakásos lakóépület, szolgálati lakás önállóan nem, csak a terület rendeltetészerű használatához szükséges gazdasági építményekkel egy időben, vagy azok megépülte után létesíthető. A változás negatív, a környezetet jobban terhelő területfelhasználás jön létre. Legfőképpen a talajlezárás, a biológiailag aktív felületek csökkenésének káros hatásaival kell számolni, ugyanakkor fás állományok nem találhatóak a területen. Kis mértékben a levegőterhelés és a zajterhelés növekedésével lehet még számolni, ugyanakkor ezek a hatások elenyészők, ráadásul védendő területek (pl.: lakott területek) nem is találhatóak a változás közelében. A terület közvetlen közelében haladó közútról jelenleg felnyíló értékes tájképet is zavarni fogja a tervezett létesítmény, így ennek ellensúlyozására a tervezett építmény északi oldalán háromszintes növényállomány telepítése javasolt tájbaillesztés céljából.

24. ábra: A K10-es változás területe

A belterületen a B12-es változás falusias lakóterületet sorol át vegyes településközponti területté 1100 m²-en. A változás a nemzeti park területén helyezkedik el. A változás kis mértékben negatív, ugyanis az új területfelhasználás a környezetet minimálisan jobban terheli. Az építési szabályzat szerint a zöldfelület legkisebb mértéke 20% ponttal csökken, így legfőképpen a talajlezárás, a biológiailag aktív felületek csökkenésének káros hatásaival kell számolni, ugyanakkor fás állományok nem találhatóak a területen. A változás a településközpontban helyezkedik el, így a beépítés fokozódása nem jelent különösebb terhet a települési környezetre.

25. ábra: B12-es változás területe

Összességében a változások nem okoznak komolyabb negatív környezeti hatást, elfogadhatónak tekinthetők.

Erdők övezete miatti szükséges változás

A MATrT tv. 50. § (2) a) alapján az erdőgazdálkodási térség területét az erdők övezetére és az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére, valamint a kiemelt üdülőkörzet területére, továbbá a parti és partközeli településekre vonatkozó előírások alapján kell a településrendezési eszközökben erdőterület területfelhasználási egységként lehatárolni (BKÜK TrT).

A magasabb rendű jogszabálynak való megfelelés következtében összesen 8 db változtatást eszközöl a terv, amely összesen kb. 2,3 ha területet érint. A változások során védelmi erdőterületek (2 ha) és erdőgazdálkodási területek (0,4 ha) kerültek kijelölésre.

Az alábbi változások érintettek:

- K3, K18, K20, K21, K29, K30, K31, K41

A K3, K18, K20, K41 változások a nemzeti park területén találhatóak. Mindegyik változás érintett az országos ökológiai hálózat által és mindegyik változás üzemtervezett erdőterületet is érint. A K18, K20, K21, K29, K41 változásokat érinti a Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete.

A változások korábbi általános, illetve kertes mezőgazdasági területekből kerültek kiszabályozásra, így pozitív környezeti hatást eredményeznek a változások. A környezetet kevésbé terhelő területfelhasználások jönnek létre. Mivel a változások többnyire érintettek valamilyen természet-környezet-, vagy tájvédelmi övezettel, így ezek különösen pozitívnak tekinthetők. A változás hozzájárul mind a tájvédelmi, mind az élővilágvédelmi célokhoz. A fásítás az esztétikai hatásokon túl a levegő, a víz, a hó, a talaj műszaki szempontból káros mozgásainak akadályozásában is részt vesz, valamint a közlekedési eredetű terhelések mérséklésében (pl.: porszűrő képességével, a légszennyezés csökkentésében a CO, CO₂, O₃ adszorbeálásával) játszik szerepet.

Összességében a változások pozitív környezeti hatást okoznak.

Önkormányzati igény miatti változás

Az önkormányzat igényei miatt összesen 2 db változtatást eszközölt a terv, amely összesen kb. 1,5 ha területet érint. Zöldterület, illetve vegyes településközponti terület került kiszabályozásra.

Az alábbi változások érintettek:

- B5, B15

A belterületen a B5-ös változás falusias lakóterületet sorol át vegyes településközponti területté 7300 m²-en. A változás a nemzeti park területén helyezkedik el. A változás kis mértékben negatív, ugyanis az új területfelhasználás a környezetet minimálisan jobban terheli. Az építési szabályzat szerint a zöldfelület legkisebb mértéke 10% ponttal csökken, így legfőképpen a talajlezárás, a biológiailag aktív felületek csökkenésének káros hatásaival kell számolni, ugyanakkor fás állományok nem találhatóak a területen.

A B15-ös változás 7600 m²-en különleges sportterületet sorol át zöldterületbe. A változás pozitívnak tekinthető, ugyanis a közhasználatú zöldfelületek mind humán-egészségügyi, mind környezeti szempontból kedvező környezeti hatásokkal járnak. Növekedik a zöldfelület legkisebb mértéke, és a beépíthetőség csökken. A Helyi Építési Szabályzat kimondja, hogy a „*A zöldterületek rendeltetésszerű, korlátozás nélküli szabad használatát biztosítani kell.*” így a területen meglévő sportpálya nem keríthető el, az a köz számára korlátok nélkül elérhető marad.

26. ábra: B15-ös változás területe

A B5-ös változás kis mértékben negatív, míg a 15-ös változás pozitív változásnak tekinthető.

Kötelező zöldterület pótlás miatti változás

A MATrT tv. 63. § (2) alapján a zöldterületen más települési területfelhasználási egység csak az átsorolt zöldterülettel legalább azonos alapterületű új zöldterület egyidejű kijelölésével, valamint az alábbi feltételek egyidejű teljesülése esetén jelölhető ki. A módosítások során a megszűnő zöldterületek teljes egészében pótlásra kerültek.

Összesen 2 db változást eszközöl a terv összesen 0,34 ha-on. Beépítésre szánt különleges területek, illetve egy vegyes településközponti terület került át zöldterületbe.

Az alábbi változások érintettek:

- B9, K9

A K9 és a B9 változások nemzeti park területen, és a B9 változás ezenfelül még az országos ökológiai hálózat területén is elhelyezkedik. Mindegyik változás pozitívnak tekinthető, növekedik a zöldfelület legkisebb mértéke, és a beépíthetőség csökken.

A sportpályához csatlakozva, az út túloldalán a település központjában meglévő 321/3 és 324 hrsz-ú telkeken nagy kiterjedésű közkert jelenleg alulhasznosított, aminek parkosítása, fejlesztése és bővítése javasolt a terv alapján a B9-es változással. Ezáltal az evangélikus templom, a Szent Imre templom, községháza, étterem, Templom tér alkotta településközpontot körbe ölelő zöld övezet jöhet létre, ami nagyobb rendezvényeknek is helyszínt, háttérrel nyújthat. A javaslat célja a települési rendezvényeknek való helyszínbiztosítás, továbbá a már meglévő fő zöldterületi elemeinek összekapcsolása, egységbe szervezése. A változás különösen kedvező, mely során a településközpontoz csatlakozó közhasználatú zöldfelület jön létre. A közparkok hozzájárulnak a lakosság rekreációs lehetőségeihez, ezáltal javítják az életminőséget. A zöldfelületi rendszerben különleges szerepet töltenek be, javítják a településökológiai állapotokat.

A K9-es változás a fő út mentén javasol kialakítani egy kisebb közkertet, amely jelenleg a meglévő temető előkertjének vagy parkolójának tekinthető. A területen az út menti vizes árok rézsúji dominálnak. A terület nem alkalmas közpark kialakítására, így javasolt Kisdörgicse központi területein kijelölni egy kisebb zöldterületet, mely a helybeli lakosság különböző rekreációs igényeit ki tudja szolgálni (pl.: játszótér).

27. ábra: A K9-es változás mai területe

Össességében pozitív környezeti hatsással bírnak a változások.

3.6. A környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése

A településszerkezeti változásokat a magasabb rendű területrendezési terveknek való megfeleltetés, az önkormányzati változtatási szándékok (új fejlesztések vagy korábban tervezett fejlesztések visszavonása), a valós területhasználatoknak való megfelelés, útszabályozások, valamint lakossági igények generálták.

A tervezés során összesen 70 db településszerkezeti elem módosítására került sor, mintegy 90 ha-on, amely a település 4,7%-át teszi ki. Ezek közül, ha nem számoljuk a valós területhasználatoknak való megfelelést, valamint a magasabb rendű jogszabályoknak való megfeleltetést akkor azt tapasztaljuk, hogy a tényleges változást okozó módosítások a település 2,7%-án történnek. Ez csekély mértékű változás, nincs számottevő hatással a település egyik környezeti közegére sem.

Táj- és élővilágvédelem

A terv kifejezett célja, hogy a település hagyományos tájhasználatára építve megőrizze a nagykiterjedésű szőlőterületeket és a kertes művelésű területek mozaikosságát, gondoskodjon a gazdaságilag és természetvédelmi szempontból egyaránt értékes erdőterületek megtartásáról, valamint biztosítsa a természetközeli hagyásfás gyepes legelőterületek védelmét a tervezett fejlesztések megvalósításával párhuzamosan.

Dörgicsén az időszakos vízfolyások medreinek és a mesterséges árkok a vízügyi, természetvédelmi és környezetvédelmi jogszabályok figyelembevételével hasznosíthatók, rajtuk csak a terület rendeltetésszerű használatához szükséges építmények helyezhetők el. A Helyi Építési Szabályzat és a Szabályozási terv gondoskodik a vízfolyások parti sávjának kezeléséről, mely külterületen a partvonalától számított 15 m szélességben, belterületen ez 6 m szélességben védősávot jelölt ki.

A külterületi területeket a tervben javasolt módon tagoló biológiailag aktív elemek és azok, belterületen is megjelenő hálózatossága hozzájárul a táj homogenizációs folyamatainak visszafordításához, javítják a település ökológiai állapotát és ökológiai folyosóként működve segítik a biodiverzitás megőrzését. Az új terv a hálózatosság elősegítését célozza a mezőgazdasági területek vadvédelmi célú elkerítésének szabályozásával oly módon, hogy az csak szabad sövényvel, vagy növényzettel legalább a külső oldalon takart, áttört hatású anyag használatával engedi az elkerítést.

A terv a természetben már meglévő erdőterületeket, üzemtervezett és Erdők övezete által érintett erdőket szabályozta erdőterületként. Az erdőterületek megfelelő módon történő kezelése hozzájárul a település ökológiai adottságainak javulásához és teret biztosít a fenntartható tájgazdálkodás számára. A szerkezeti változások során erdőterület csökkenés csak azokon a területeken fordulnak elő, ahol a magasabb rendű tervekben lévő általános mezőgazdasági terület övezetének való megfelelés miatt volt szükséges. Ezekon a területeken a területhasználatot korlátozó, az eredeti erdőborítást fenntartó szabályozás született. Az építési szabályzat előírásai alapján biztosított, hogy

ezen változások területén a jelenleg meglévő értékes faállomány megmaradjon, így a változások környezeti szempontból nem okoznak negatív változást.

Dörgicse legmeghatározóbb közösségi célú zöldterülete az Alsódörgicse északkeleti részén található sportpálya és a hozzá kapcsolódó játszótér, melyet a terv zöldterületként szabályoz ki. A település célja ezt a meglévő zöldterületet kiegészíteni és a községháza, az evangélikus és a Szent Imre templom által meghatározott településközpontot megkerülő egybefüggő, átjárható közösségi zöldterületet létrehozni, mely egyaránt képes kielégíteni a lakosság igényeit és a települési rendezvényeket is kiszolgálni. Emellett Dörgicse déli felén, a jelenleg is kialakulóban lévő új településrész zöldterület igényének kielégítésére cca. 7140 m²-en új közparkot kialakítása is tervezett. Ezek a módosítások kedvezően hatnak a település zöldfelületi rendszerére, és a településökológiai viszonyokat is javítják.

Több területen is korábbi zöldterület kerül át más területfelhasználási egységbe (B4, B11, B10, B17, B22, B23, B26), de ezek a zöldterületek eddig se töltötték be rekreációs funkcióikat, jellemzően csak a terveken szerepeltek, így nem csökkennek a ténylegesen közparkként funkcionáló területek. A zöldterületeket a terv a település más részein pótolja.

Jellemzően pozitív környezeti változások történnek a nem megvalósuló fejlesztési elképzelések visszavonása miatt, ugyanis a beépítési százalékok csökkennek, míg a zöldfelületi arányok növekednek, illetve a tájra és a környezetre is kisebb terheléssel bíró területfelhasználások kerültek kijelölésre. Mivel több változás is érintett valamilyen természet- környezet-, vagy tájvédelmi övezettel, a változások különösen pozitívnak tekinthetők táj- és élővilágvédelmi oldalról.

Az útszabályozások miatti változások jelenleg meglévő útnak megfelelő szabályozás miatt, meglévő út szélesebb keresztmetszet biztosítása miatt, valamint fejlesztési elképzelésekhez szükséges út biztosítása miatt kerültek kiszabályozásra. Egyik változás sem jár komolyabb negatív környezeti hatással, nem történnek komolyabb fakivágások.

Azok a valós területhasználatnak megfelelő változások, melyek során védelmi erdőterületek kerültek kijelölésre korábbi kertés, illetve általános mezőgazdasági területből, kedvező környezeti hatást eredményeznek, ugyanis a tájra és a környezetre kisebb terheléssel bíró területfelhasználások alakulnak ki. Szintén kedvező változás a korábbi beépítésre szánt területek beépítésre nem szánt területekként való kiszabályozása: belterületi kertés mezőgazdasági területek jöttek létre korábbi falusias lakóterületből, illetve különleges területből. Vízgazdálkodási területek kerültek kijelölésre korábbi beépítésre szánt vegyes településközponti területből, illetve általános mezőgazdasági területből és kertés mezőgazdasági területből. A változások pozitív környezeti hatást eredményeznek. Mivel a változások érintettek valamilyen természet- környezet-, vagy tájvédelmi övezettel, így ezek különösen pozitívnak tekinthetők mind tájvédelmi, mind élővilágvédelmi oldalról.

Kis mértékben negatív környezeti hatásokat eredményeznek a lakossági igények következtében megvalósult módosítások, ugyanis jellemzően a környezetet jobban terhelő területfelhasználások jönnek létre (B12, K10, K38, K44), jellemzően a beépítési százalékok növekednek, illetve a zöldfelület legkisebb mértéke csökken, de egyik változás sem okoz jelentősebb környezeti hatást, jellemzően nem sérül a táj, illetve az élővilág állapota.

A K10-es változással érintett területről jelenleg felnyíló értékes tájképet zavarni fogja a tervezett létesítmény (K-Mü), ezáltal negatív tájképi hatás várható. Ennek ellensúlyozására a tervezett építmény északi oldalán háromszintes növényállomány telepítése javasolt tájbaillesztés céljából.

A nemzeti park területén történt változások jellemzően magasabb jogszabályoknak való megfeleltetés, a valós területhasználatokhoz való igazodás, valamint a korábbi fejlesztési elképzelések visszavonása miatt történtek. Jellemzően ezek semleges vagy inkább pozitív környezeti hatásokkal bírnak. A nemzeti park területén egy-egy területen történnek olyan átsorolások, amelyek magasabb beépítést tesznek lehetővé, illetve útszabályozások is történnek. Ezek a változások kis mértékű negatív környezeti hatásokkal járnak, ugyanakkor jellemzően nagyon kis területeken valósulnak meg, és a hatásuk is elhanyagolható mértékű.

A táj- és élővilágvédelem vonatkozásában javaslatok kerültek megfogalmazásra a környezeti értékelés 4. fejezetében.

Összességében elmondható, hogy a változások jellemzően pozitív hatással vannak a tájra, valamint az élővilágra, a tájjellegnek jobban megfelelő, a táj számára kisebb terhelést biztosító területfelhasználások jönnek létre sok helyen.

Földtani közeg és termőtalaj

A talaj eróziótól való mennyiségi védelmét célozza meg a BKÜK TrT kiemelt térségi övezetei között lehatárolt Vízérózióknak kitett terület övezete, ami a heglábi mezőgazdasági területen érinti Dörgicse területét. A területre vonatkozó előírásokat a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 12.§-a tartalmazza, amelyeket figyelembe véve lett megfogalmazva a község új HÉSZ-e.

Dörgicse területén jelentős környezeti hatással bíró gazdasági terület, ipari tevékenység, vegyszertároló, hulladékkezelő létesítmény vagy nagyüzemi állattartó telep nem található és ilyen tevékenység megjelenését az új terv nem eredményezi. Potenciális diffúz szennyező forrásként a legeltetési állattartást és a mezőgazdasági tevékenységet tekinthetjük, amely tevékenységek intenzitása az új terv hatására várhatóan nem lesz tapasztalható.

Kevés változás esetében növekednek a beépítési paraméterek, melyek a talajlezárás növekedésével, a biológiailag aktív felületek csökkenésével járnak. Kis mértékben megváltozik a talaj eredeti funkciója, a természetes állapota csökken. Az épületek építésekor a talaj tömörödése, munkagépek okozta por-, rezgés- és zajszennyezés várható. A munkagépekből esetlegesen kifolyó, szivárgó olajszennyezés, a munkások által esetlegesen okozott kommunális hulladékok, talaj- és talajvízszennyezést okozhat.

A talajvédelem szempontjából számos kedvező változás is történ. Több változás során az új területhasználatok a talajt jobban kímélik, ugyanis növekednek a biológiailag aktív felületek területe. Ez legfőképpen a korábban visszavont fejlesztési elképzelések következtében valósul meg, ahol a beépítési százalékok csökkennek, míg a zöldfelületi arányok növekednek. Azok a valós területhasználatnak megfelelő változások, melyek során védelmi erdőterületek kerültek kijelölésre korábbi kertes, illetve általános mezőgazdasági területből, szintén kedvező környezeti hatást

eredményeznek a talaj szempontjából. Szintén kedvező változás a korábbi beépítésre szánt területek beépítésre nem szánt területekként való kiszabályozása: belterületi kertes mezőgazdasági területek jöttek létre korábbi falusias lakóterületből, illetve különleges területből. Vízgazdálkodási területek kerültek kijelölésre korábbi beépítésre szánt vegyes településközponti területből, illetve általános mezőgazdasági területből és kertes mezőgazdasági területből. A változások pozitív környezeti hatást eredményeznek.

Kedvező változást jelentenek még azon változások, melyek során beépítésre szánt különleges területek, illetve egy vegyes településközponti terület került át közhasznátú zöldterületbe.

Az üzemelés során közvetlen havária jellegű szennyezés nem várható. A talajok esetében a közvetlen hatásterületen kívül érzékelhető hatás nem várható.

Felszíni- és felszín alatti vizek

A tervezett módosítások közvetlen, vagy közvetett hatása a felszíni és felszín alatti vizekre nehezen becsülhető, mivel kellően részletes engedélyezési, vagy kiviteli tervek nem állnak rendelkezésre.

A Helyi Építési Szabályzat és a Szabályozási terv gondoskodik a vízfolyások parti sávjának kezeléséről, mely külterületen a partvonalától számított 15 m szélességben, belterületen ez 6 m szélességben védősávot jelölt ki, ezáltal elősegítve a vizek védelmét.

A fejlesztések hosszú távon várhatóan a felszíni és felszín alatti vízhasználatokra nem lesznek jelentős hatással, a vízkészletgazdálkodást sem mennyiségileg, sem minőségileg nem befolyásolják, mivel az új létesítmények a meglévő – működési engedéllyel rendelkező - infrastrukturális és technológiai háttérre csatlakoznak.

Levegőtisztaság-védelem

A K10-es változás (1,7 ha) során korábbi általános mezőgazdasági terület kerül át különleges beépítésre nem szánt, mezőgazdasági üzemi terület (Kb-Mü) övezetébe, ahol a borturizmust szolgáló egyéb szállás jellegű épület és a tulajdonos lakhatását szolgáló egyalakásos lakóépület, szolgálati lakás önállóan nem, csak a terület rendeltetésszerű használatához szükséges gazdasági építményekkel egy időben, vagy azok megépülte után létesíthető. A változás következtében lokálisan kis mértékben a levegőterhelés növekedésével lehet még számolni, ugyanakkor ezek a hatások elenyészőek, ráadásul védendő területek (pl.: lakott területek) nem is találhatóak az érintett terület közelében.

A tervben szereplő módosítások hatására a községben a célforgalom kis mértékű erősödésére lehet számítani, azonban a település kedvező levegőminőségi állapotában számottevő romlást nem fog eredményezni.

A levegőtisztaság-védelem szempontjából kedvező változásokat jelentenek a korábban visszavont fejlesztési elképzelések következtében megvalósuló módosítások, ahol a beépítési százalékok csökkennek, míg a zöldfelületi arányok növekednek. Azok a valós területhasználatnak megfelelő

változások, melyek során védelmi erdőterületek kerültek kijelölésre korábbi kertés, illetve általános mezőgazdasági területből, szintén kedvező környezeti hatást eredményeznek a levegőtisztaság szempontjából. Szintén kedvező változás a korábbi beépítésre szánt területek beépítésre nem szánt területekként való kiszabályozása: belterületi kertés mezőgazdasági területek jöttek létre korábbi falusias lakóterületből, illetve különleges területből. Vízgazdálkodási területek kerültek kijelölésre korábbi beépítésre szánt vegyes településközponti területből, illetve általános mezőgazdasági területből és kertés mezőgazdasági területből. A változások pozitív környezeti hatást eredményeznek. Kedvező változást jelentenek még azon változások, melyek során beépítésre szánt különleges területek, illetve egy vegyes településközponti terület került át közhasználatú zöldterületbe.

Ideiglenesen a tervezett építési tevékenységek megvalósításakor az építési gépjármű forgalomból és az építkezésből eredő levegőszennyezés átmenetileg rontja a levegőminőséget ám ez a munkálatok megfelelő ütemezésével és a legjobb elérhető technológia alkalmazásával enyhíthető.

Zajvédelem

Dörgicse esetében a zaj- és rezgésterhelés elsődlegesen a közlekedésből adódó forgalmi terhelésből származik. A belterületen belül, a lakóterületek közé ágyazódva kisebb telephelyek találhatóak, olyan tevékenységekkel, mint illóolajgyártás, bútorgyártás, jármű tároló telephely, kiskereskedelem, pincészet. Zajterképek nem készültek a községre, így a lakóterületeket érintő konkrét zajhatásokról nem lehet megállapításokat tenni, de a felsorolt ismert tevékenységek elhanyagolható zajforrások a településen, lakossági panaszbejelentés nem ismert a megengedett zajvédelmi határértékek átlépésére. A határértékeket meghaladó ipari és szolgáltatói tevékenységhez kapcsolódó létesítmény a településen nem üzemel és a módosítások eredményeként új gazdasági terület nem került kijelölésre.

A K10-es változás (1,7 ha) során korábbi általános mezőgazdasági terület kerül át különleges beépítésre nem szánt, mezőgazdasági üzemi terület (Kb-Mü) övezetébe, ahol a borturizmust szolgáló egyéb szállás jellegű épület és a tulajdonos lakhatását szolgáló egylakásos lakóépület, szolgálati lakás önállóan nem, csak a terület rendeltetésszerű használatához szükséges gazdasági építményekkel egy időben, vagy azok megépülte után létesíthető. A változás következtében lokálisan kis mértékben a zajterhelés növekedésével lehet még számolni, ugyanakkor ezek a hatások elenyészők, ráadásul védendő területek (pl.: lakott területek) nem is találhatóak az érintett terület közelében.

A zajterhelés szempontjából minden olyan változás kedvező, ahol a korábbi beépítési elképzelések helyén kisebb terheléssel járó területfelhasználás jött létre.

A tervben szereplő módosítások hatására a községben a célforgalom kis mértékű erősödésére lehet számítani, azonban a település zajhelyzetébe ez nem fog számottevő változást előidézni.

A Fő út délkeleti szakasza mellett kijelölt kötelező beültetés elősegíti a tervezett különleges beépítésre nem szánt fejlesztési területek zajvédelmét.

Épített környezet

A régészeti lelőhelyek a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény alapján általános védelem alatt állnak. A törvény szerint a régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el. A beruházások tervezése során feltétlenül figyelembe kell venni a szükséges régészeti feltárások idő- és költségigényét. Az alábbi változások érintenek régészeti lelőhelyeket:

- K7. számú változás különleges területből különleges beépítésre nem szánt területet szabályoz ki. A 7840 azonosító számú Dörgicse- Kisdörgicse-Templomrom elnevezésű régészeti lelőhelyen belül található. A területen templomrom, templom körüli temető és középkori településnyom található. Környezeti konfliktus nem okoz a változás, ugyanis kisebb terheléssel bíró területfelhasználás jön létre. Kisebbs beépítések potenciálisan veszélyeztethetik a régészeti lelőhelyet, így a munkálatok megkezdése előtt a terület régészeti feltárását el kell végezni.
- K12. számú változás védelmi erdőterületből általános mezőgazdasági területet szabályoz ki. A 7826 azonosító számú Dörgicse-Felsődörgicse – Szérűskertek elnevezésű régészeti lelőhelyet érinti. A területen őskori településrész római kori épület, 11. századi temető és középkori településnyom található. Az építési szabályzat biztosítja, hogy a területen az idős faállományok megmaradjanak, így jelentős változás nem várható a területhasználatok tekintetében. Az új területfelhasználási övezet nem okoz konfliktust régészeti szempontból.
- B23-25. számú változások zöldterületből, falusias lakóterületből és beépítésre szánt különleges területből szabályoznak ki belterületi kertes mezőgazdasági területet. A 7826 azonosító számú Dörgicse-Felsődörgicse – Szérűskertek elnevezésű régészeti lelőhelyet érintik, ahol őskori településrész római kori épület, 11. századi temető és középkori településnyom található. Ezenfelül érintik a 7827 azonosító számú Dörgicse-Felsődörgicse, Templomrom elnevezésű régészeti lelőhelyet, ahol római kori épület, temető, középkori templom és temető sír építményekhez tartozó alakos kőfaragványok középkori település található. A változások csak a valós területhasználatokat követik le, így az új területfelhasználási övezetek nem okoznak konfliktust régészeti szempontból.
- A B22. számú változás zöldterületet szabályoz ki útként. A 7827 azonosító számú Dörgicse-Felsődörgicse, Templomrom elnevezésű régészeti lelőhelyet érinti, ahol római kori épület, temető, középkori templom és temető sír építményekhez tartozó alakos kőfaragványok középkori település található. Az útépítés potenciálisan veszélyeztetheti a régészeti lelőhelyet, így a munkálatok megkezdése előtt a terület régészeti feltárását el kell végezni.
- A B8. számú változás vegyes településközpontból utat szabályoz ki. A 7835 azonosítóval rendelkező Dörgicse-Magtár elnevezésű régészeti lelőhelyet érinti, ahol római alapfalak, két kemence, késő római sírok találhatóak. Az útépítés potenciálisan veszélyeztetheti a régészeti lelőhelyet, így a munkálatok megkezdése előtt a terület régészeti feltárását el kell végezni.
- A B9. számú változás vegyes településközpontból hoz létre zöldterületet. A 7835 azonosítóval rendelkező Dörgicse-Magtár elnevezésű régészeti lelőhelyet érinti, ahol római alapfalak, két

kemence, késő római sírok találhatóak. A régészeti lelőhelyek számára nem veszélyeztető területhasználatok alakulnak ki, így az új területfelhasználási övezetek nem okoznak konfliktust régészeti szempontból.

- A K17. számú változás korábbi fejlesztési elképzelés visszavonása miatt különleges területből különleges beépítésre nem szánt területet hoz létre. A 7836 azonosítóval rendelkező Dörgicse-Alsódörgicse – Templomrom; Boldogasszonydörgicse elnevezésű régészeti lelőhely a módosítással érintett területen belül található. A lelőhelyen római kori kőemlék és épületnyomok, középkori templom, temető és középkori falu, kegyúri lak találhatóak. Környezeti konfliktus nem okoz a változás, ugyanis kisebb terheléssel bíró területfelhasználás jön létre. Kiseb beépítések potenciálisan veszélyeztethetik a régészeti lelőhelyet, így a munkálatok megkezdése előtt a terület régészeti feltárását el kell végezni.
- A B6, B7, K27. számú változások mindegyike utat szabály ki korábbi általános mezőgazdasági területből, gazdasági területből (kereskedelmi, szolgáltató terület) és falusias lakóterületből. A 7837 számú azonosítóval rendelkező Dörgicse-Alsómajor régészeti lelőhelyet érintik a változások, ahol római kori épületek találhatóak. Az útépités potenciálisan veszélyeztetheti a régészeti lelőhelyet, így a munkálatok megkezdése előtt a terület régészeti feltárását el kell végezni.

A műemléki védelem alatt álló elemek közül az alábbi változások érintenek védett műemléket, illetve műemléki környezetet:

- A B8. számú változás vegyes településközpontból utat szabályoz ki. A 12809 azonosítóval rendelkező műemléki környezetet érint. A tervezett útfejlesztés nem veszélyezteti az épített értékeket.
- K7. számú változás különleges területből különleges beépítésre nem szánt területet szabályoz ki. A módosítás érinti a Kisdörgicse, Pusztatemplomi dűlő területén megtalálható templomromot, valamint a 9861 azonosítóval rendelkező műemléki környezetet. Azonban a változás nem veszélyezteti az épített értékeket, a tervezetthez képest kisebb terheléssel járó területfelhasználás jön létre.
- A K17. számú változás korábbi fejlesztési elképzelés visszavonása miatt különleges területből különleges beépítésre nem szánt területet hoz létre. A módosítás érinti az Alsódörgicse területén megtalálható templomromot, valamint a 9850 azonosítóval rendelkező műemléki környezetet. Azonban a változás nem veszélyezteti az épített értékeket, a tervezetthez képest kisebb terheléssel járó területfelhasználás jön létre.

Társadalmi, gazdasági hatások

A módosítások kedvező hatást gyakorolnak a helyi gazdaság erősödésére, valamint a település lakosságának növekedését vonják maguk után. Mindezzel összefüggésben az alábbi hatások várhatók:

- a lakosság szám bővülésével növekszik a fizetőképes kereslet a települési szolgáltatások iránt;
- a helyi munkaerő felszívásával csökken a településen kívül munkát vállaló ingázók száma, ami által csökken a hivatásforgalmi közlekedésből eredő zaj- és porszennyezés;
- lehetőség nyílik a gazdasági tevékenységek bővítésére, élénkítésére.

Közvetett módon hatást kiváltó tényezők

Új környezeti konfliktusok, problémák megjelenése, meglévők felerősödése

Alapvetően elmondható, hogy a tervi módosítások nincsenek számottevő hatással a település egyik környezeti közegére sem, így a meglévő környezeti konfliktusok alakulására sincs érdemi hatásuk, újabb konfliktusok kialakulása sem várható.

Környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeinek, feltételeinek gyengítése vagy korlátozása

Az új létesítmények minden elemükben a környezettudatos technológiákat, megújuló energiát hasznosító berendezéseket kell, hogy előnyben részesítsék, így a lakosság és a használók körében a környezetbarát életmód népszerűsítését segítve elő.

A helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezettől, területfelhasználási módtól való eltérés fenntartása vagy létrehozása

Jelen felülvizsgálat során a legnagyobb arányú szerkezeti változásokat az erdő- és mezőgazdasági területek rendezése jelentette a magasabb rendű övezeti lehatárolásokhoz történő igazodás miatt. Emellett a hatályos terv készítése során eltelt időszak tájváltozásának lekövetése, illetve a lakossági és önkormányzati fejlesztési igények megvalósítása eredményezett további, kevésbé számottevő változásokat.

A változások minden esetben illeszkednek a helyi adottságokhoz, figyelembe veszik a terület táji adottságait.

A táj eltartó képességéhez alkalmazkodó helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományok gyengítése

A településrendezési eszközök készítése és felülvizsgálata során fő feladat a kialakult tájhasználat és tájszerkezet főbb elemeinek megtartása, azok erősítése, emiatt a meglévő fő szerkezeti elemekben – utak, medrek, beépített területek és a szőlőhegyek – a településrendezési terv visszafogott változásokat javasol. A terv kifejezett célja, hogy a település hagyományos tájhasználatára építve megőrizze a nagykiterjedésű szőlőterületeket és a kertes művelésű területek mozaikosságát, gondoskodjon a gazdaságilag és természetvédelmi szempontból egyaránt értékes erdőterületek megtartásáról, valamint biztosítsa a természetközeli hagyásfás gyepes legelőterületek védelmét a tervezett fejlesztések megvalósításával párhuzamosan.

A tájrendezési javaslat az alábbi 3 fő célkitűzést fogalmazza meg:

- A természeti adottságok kiemelt védelme

- A termelési adottságoknak, a termőhely minőségének megfelelő művelési ág alkalmazása
- A kedvező táj- és településképi arculat kialakítása

A természeti erőforrások megújulásának korlátozása

A tervezés során összesen 70 db településszerkezeti elem módosítására került sor, mintegy 90 ha-on, amely a település 4,7%-át teszi ki. Ezek közül, ha nem számoljuk a valós területhasználatoknak való megfelelést, valamint a magasabb rendű jogszabályoknak való megfeleltetést akkor azt tapasztaljuk, hogy a tényleges változást okozó módosítások a település 2,7%-án történnek. Ez csekély mértékű változás, nincs számottevő hatással a település egyik környezeti közegére, így a természeti erőforrásokra sem.

A nem helyi természeti erőforrások jelentős mértékű használata vagy a helyi természeti erőforrások túlnyomóan más területen való hasznosítása

Nem helyi természeti erőforrások használata tekintetében a tervezett új épületek, illetve a kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések megvalósításához szükséges nyersanyagokat, építőanyagokat kell megemlíteni. A tervezés során elsősorban helyben elérhető, a tájra jellemző természetes fa- és kő építőelemeket, a településképi arculati kézikönyvben szereplő – a településre jellemző anyag- és színhasználatot kell előnyben részesíteni.

A tervi változások ugyanakkor nem eredményeznek számottevő beruházásokat, építkezéseket.

3.7. A környezeti következmények alapján a terv értékelése

A tervezett fejlesztések megvalósításához szükséges településtervezési folyamatban a párhuzamosan futó településrendezési terv készítésénél felhasznált tervi előzmények és a környezet- és természetvédelemért felelős államigazgatási szervek előzetes véleményei figyelembe lettek véve annak érdekében, hogy a várható kedvezőtlen környezeti hatások minimalizálását elérjék. A megismert környezeti alapállapotok ismeretében a tervezés során az új szabályozás a lehetséges negatív hatások minimalizálására törekedve készült el. A magasabb rendű tervekkel a vizsgálat tárgyát képező településrendezési terv összhangban áll.

A tervi változások környezeti szempontú vizsgálata és értékelése, valamint az egyes környezeti közegeket érő változások elemzése alapján megállapítható, hogy a módosítások jellemzően kedvező hatással bírnak a település környezeti állapotára. Ennélfogva a várható következmények alapján a terv megvalósítása a várható környezeti hatásokat értékelve környezetvédelmi és értékvédelmi szempontból elfogadható.

4. A TERVRE VONATKOZÓ JAVASLATOK

A terv a vonatkozó jogszabályi előírások, a környezetvédelmi szempontú megalapozó vizsgálatok és tanulmányok, valamint az egyeztetésekbe bevont államigazgatási szervek releváns véleményeinek figyelembevételével készült.

A terv megvalósítása, az építé engedélyezés során a jelentős környezeti hatások elkerülését, csökkentését szolgáló szabályozási elemek érvényesítése lehetővé teszi a fejlesztés megvalósításakor a környezetvédelmi követelmények teljesítését. Ez azonban nagyban függ az építmények engedélyezési terveitől és a kivitelezés sajátosságaitól.

A területen a környezethasználatot úgy kell megszervezni és végezni, hogy:

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézzen elő,
- megelőzze a környezetszennyezést,
- kizárja a környezetkárosítást,
- megszüntesse, de legalább enyhítse a meglévő ártalmakat és szennyezéseket.

Táj- és élővilágvédelem

A tervezett fejlesztéseknek nincs jelentős hatása a táj szerkezetére, a településklímára, természeti (ökológiai) rendszerre, a biodiverzitásra, ezért kiegyenlítő intézkedésre nincs szükség.

Az építési engedélyezési tervek készítésére és a kivitelezés számára megfogalmazott táj- és településképvédelmi arculati tartalmú és célú előírások betartásával kell elősegíteni, hogy az új épületek a településképbbe, illetve a tájképbbe illeszthető módon létesüljenek.

A Helyi Építési Szabályzat kimondja, hogy *„Általános mezőgazdasági terület övezetben a meglévő idős fák és facsoportok védendőek és megtartandók.”* Az építési szabályzat előírásai alapján biztosított, hogy az érintett változások területén a jelenleg meglévő értékes faállomány megmaradjon. Kiemelten fontos a Helyi Építési Szabályzat ezen előírásának megtartás, illetve lehetőség szerinti szigorítása annak érdekében, hogy az érintett területen a 15cm-nél nagyobb törzsmérővel rendelkező faegyed kivágása csakis előzetes dendrológiai felmérés után történhet, amely során megállapításra kerül, hogy az érintett faegyed nem értékes.

Javasolt a Helyi Építési Szabályzatban rögzíteni, hogy a fasorok telepítésénél a fa egészséges fejlődéséhez szükséges, a faegyed növekedésével fokozatosan bővülő, felszín alatt és felett elhelyezkedő, a fa lombkoronájával és gyökérzetével lehatárolt rész védelmét biztosítani kell. Javasolt még előírni, hogy a „Beültetési kötelezettség” területét háromszintű növényállománnyal kell kialakítani.

A K10-es változással érintett területről jelenleg felnyíló értékes tájképet zavarni fogja a tervezett létesítmény (K-Mű), ezáltal negatív tájképi hatás várható. Ennek ellensúlyozására a tervezett építmény északi oldalán háromszintes növényállomány telepítése javasolt tájbaillesztés céljából, így a szabályozási terven a „Beültetési kötelezettség” elem feltüntetése javasolt.

Javasolt az újonnan szabályozott zöldterületeket minél hamarabb valódi közparkként kialakítani. A lakossági rekreációt alapvetően meghatározza a meglévő zöldterületek funkciógazdagsága, emiatt a város belterületi részén minél több közparki rekreációs funkció kialakítása javasolt.

A K9-es változás a fő út mentén javasol kialakítani egy kisebb közkertet, amely jelenleg a meglévő temető előkertjének vagy parkolójának tekinthető. A területen az út menti vizes árok rézsűi dominálnak. A terület nem alkalmas közpark kialakítására, így javasolt Kisdörgicse központi területein kijelölni egy kisebb zöldterületet, mely a helybeli lakosság különböző rekreációs igényeit ki tudja szolgálni (pl.: játszótér).

Javasolt a terület zöldfelületi intenzitásának mérése, melyet 5 évente célszerű felülvizsgálni. A zöldfelület-intenzitás megmutatja a zöldfelület síkbeli kiterjedésének arányát és egészségi állapotának mértékét. A zöldfelület-intenzitás a környezeti terhelések mérséklésének egyik fő eszköze (városi klíma, levegőminőség, talajállapot stb.).

A talaj, a felszíni- és a felszín alatti vizek minősége

A termőföld időleges és végleges más célú hasznosítása engedélyköteles tevékenység. Az engedélyt előzetesen kell beszerezni, a termőföld igénybevételének (más célú hasznosításának) megkezdését megelőzően. A termőföld más célú hasznosítása esetén egyszeri földvédelmi járulékot kell fizetni.

Építés közben csak kifogástalan állapotú gépek és szállítóeszközök alkalmazhatóak a szennyezés elkerülése érdekében, melyek rendszeres műszaki ellenőrzése kötelező. A kivitelezések során a technológiai fegyelem betartásával megakadályozható a szennyezőanyagok környezetbe jutása.

A kivitelezések során csak jogerős és érvényes hatósági engedély alapján kitermelt ásványi nyersanyag (kő, kavics, homok, agyag, vagy ezek bármilyen arányú keveréke) használható fel. Az anyagnyerőhelyek kiválasztásánál az építési helyekhez közelebb esőket választották ki, a szállítási távolságok csökkentése érdekében.

A tervezett jövőbeli építések során a bolygatott, értékes talajréteg szakszerű letermeléséről és más helyen történő felhasználásáról gondoskodni kell. Dörgicse község a felszín alatti vizek védelméről alkotott 219./2004. (VII.21.) Korm. rendelet, valamint a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint fokozottan érzékeny és kiemelten érzékeny vízminőség-védelmi besorolású település. A település területe alatt elhelyezkedő felszín alatti vízkészlet védelme mind mennyiségi, mind minőségi szempontból Dörgicse és a beruházók egyik kiemelkedő feladata.

A jövőbeni szilárd burkolatú közutakról lefolyó vizek tisztításáról (pl. olajfogók, szűrők beépítése) gondoskodni kell.

Levegőminőség

A tervezett gazdasági célú beruházások kialakításával egy időben gondoskodni kell a megfelelő növénytelepítésről az épületek környezetében, különös tekintettel a kiszolgáló utak mentén és a parkolóknál. A fásítások, zöldsávok megfelelő intenzitás esetén jótékonyan befolyásolhatják a mikrokörnyezet állapotát, szennyező-anyag megkötő képességük révén javítják a levegő minőségét.

Zajvédelem

A zajvédelmi jogszabályokban és előírásokban foglaltak betartásával, meghatározott védőtávolságokkal és védelmi célú növénytelepítések kialakításával, a védendő területek zajterhelése csökkenthető, környezetterhelése megelőzhető. Kifejezetten fontos a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM – a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló együttes rendelet 3. mellékletében szereplő határérték betartása.

A közúti közlekedés okozta zajszint mértéke, a zajterhelés csökkentése érdekében, intenzív többszintű növényzóna kialakítása javasolt. Bár a fásítás okozta zajcsökkenés nem mérhető, ennek ellenére bizonyos mértékig javítja a forgalmas útszakasz menti zajhelyzetet.

Üzemi és szabadidős tevékenységből származó zaj esetében az új tevékenység, zajkibocsátás meghatározására csak a konkrét beruházás ismeretében van lehetőség, ezért a tevékenységek hatásainak vizsgálatkor a rendelet meghatározott paraméterei az irányadók.

5. JAVASLAT OLYAN KÖRNYEZETI SZEMPONTÚ INTÉZKEDÉSEKRE, AMELYEKET A TERV ÁLTAL BEFOLYÁSOLT MÁSTERVEN, ILLETVE PROGRAMBAN FIGYELEMBE KELL VENNI

A településrendezési terv keretét szab a tervezett fejlesztések megvalósíthatóságához. Az egyes fejlesztések, létesítések környezetvédelmi megfelelőségének igazolásához a településrendezési terv szintjén nem állt rendelkezésre elég részletes információ. A módosítások kapcsán kiforrott tervelőzmény, beépítési tanulmányterv, engedélyezési tervek nem álltak rendelkezésre. A megfelelően elkészített településrendezési tervnek ezek hiányában is kereteket kell biztosítani a tervezett fejlesztések számára, hogy a magasabb szintű jogszabályok által előírt környezetvédelmi szempontok érvényesülhessenek.

Az építkezések és útépitések során a területekről az ott meglévő humuszos termőréteget a tényleges vastagságnak megfelelően maradéktalanul meg kell menteni. Eredeti rendeltetésének megfelelő felhasználásáig deponálni kell a humuszos talajt. Meg kell óvni az elmosódástól, a deflációtól és (mechanikai módon) a gyomosodástól.

A felszín alatti vizek fokozott érzékenysége miatt fontos a csapadékvíz-elvezetés hálózatának biztonságos kialakítása, az ártalmatlanítás technológiai hátterének kiépítése és folyamatos karbantartása, valamint a létesítés során az elérhető legjobb építési technológia alkalmazása.

A felújítások, építkezések idején a munkálatokat úgy kell megszervezni, hogy a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet előírásait, valamint a zaj és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008 (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet határértékei betarthatók legyenek.

Az építkezések során keletkező jelentős mennyiségű inert (bontási, építési) hulladék (helyben történő) hasznosítása javasolt a hulladékról szóló törvény vonatkozó előírásainak megfelelően. A bontási inert hulladék hasznosításának munkafolyamatában jellemzően kőtörőgépek alkalmazása válhat szükségessé, ami zajvédelmi szempontból kihívásokat jelenthet. Az alkalmazott kőtörőgépek nagy távolságban (5-600m) is jelentős zajterhelést okoznak a védendő területeknél, épületeknél. Mivel a zajterhelési határérték követelményeknek minden jogszerű használati, üzemelési körülmény mellett teljesülniük kell, ezért az inert hulladék törésére alkalmas gépi berendezéseknél különös figyelmet kell fordítani a berendezés elhelyezésének helyszínére a védendő létesítmények távolságára.

A tájképi és településképi szempontok érvényesítése érdekében a tervezett épületek településképi környezetbe és a tájba való illeszkedéséről Dörgicse településképi arculati kézikönyvében leírtak és a településképvédelmi rendeletben foglaltak szerint kell gondoskodni.

6. A TERV MEGVALÓSÍTÁSA KÖVETKEZTÉBEN VÁRHATÓAN FELLÉPŐ KÖRNYEZETI HATÁSOKRA VONATKOZÓAN A TERVBEN SZEREPLŐ MONITOROZÁSI JAVASLATOK

A környezeti értékelés alapján a tervezett létesítmények, épületek építése közben, az építkezés idejére korlátozva várhatók jelentős kedvezőtlen környezeti hatások. A termőföldet véglegesen más célra hasznosítják, ezért a humuszos talajréteg eltávolítását és más helyen történő hasznosítását nyomon kell követni. Az üzemelés idejében zavaró környezeti szennyezés nem várható.

A fejlesztések a térség forgalmi rendszerében nem okoznak jelentős változásokat. A forgalom és a kritikus zajterhelés alakulásának nyomon követésére megfelelő eszköz az ötévente felülvizsgálandó stratégiai zajtérkép.

Javasolt a terület zöldfelületi intenzitásának mérése, melyet 5 évente célszerű felülvizsgálni. A zöldfelület-intenzitás megmutatja a zöldfelület síkbeli kiterjedésének arányát és egészségi állapotának mértékét. A zöldfelület-intenzitás a környezeti terhelések mérséklésének egyik fő eszköze (városi klíma, levegőminőség, talajállapot stb.).

7. KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ

Dörgicse Község Önkormányzata Képviselő-testületének hatáskörében eljárva Dörgicse Község Önkormányzatának Polgármestere a 11/2021. (III. 05.) határozatával elfogadta a hatályos jogszabályok szerinti Településfejlesztési Koncepcióját. A határozatban elrendelték a település településszerkezeti tervének, a Helyi Építési Szabályzatának és a szabályozási tervének elkészítését.

A településszerkezeti változásokat a magasabb rendű területrendezési terveknek való megfeleltetés, az önkormányzati változtatási szándékok (új fejlesztések vagy korábban tervezett fejlesztések visszavonása), a valós területhasználatoknak való megfelelés, útszabályozások, valamint lakossági igények generálták.

A tervezés során összesen 70 db településszerkezeti elem módosítására került sor, mintegy 90 ha-on, amely a település 4,7%-át teszi ki. Ezek közül, ha nem számoljuk a valós területhasználatoknak való megfelelést, valamint a magasabb rendű jogszabályoknak való megfeleltetést akkor azt tapasztaljuk, hogy a tényleges változást okozó módosítások a település 2,7%-án történnek. Ez csekély mértékű változás, nincs számottevő hatással a település egyik környezeti közegére sem.

A terv a természetben már meglévő erdőterületeket, üzemtervezett és Erdők övezete által érintett erdőket szabályozta erdőterületként. Az erdőterületek megfelelő módon történő kezelése hozzájárul a település ökológiai adottságainak javulásához és teret biztosít a fenntartható tájgazdálkodás számára. A szerkezeti változások sorában erdőterület csökkenés csak azokon a területeken fordulnak elő, ahol a magasabb rendű tervekben lévő általános mezőgazdasági terület övezetének való megfelelés miatt volt szükséges. Ezek a területeken a területhasználatot korlátozó, az eredeti erdőborítást fenntartó szabályozás született. Az építési szabályzat előírásai alapján biztosított, hogy ezen változások területén a jelenleg meglévő értékes faállomány megmaradjon, így a változások környezeti szempontból nem okoznak negatív változást.

Dörgicse legmeghatározóbb és egyetlen közösségi célú zöldterülete az Alsódörgicse északkeleti részén található sportpálya és a hozzá kapcsolódó játszótér, melyet a terv zöldterületként szabályoz ki. A település célja ezt a meglévő zöldterületet kiegészíteni és a község háza, az evangélikus és a Szent Imre templom által meghatározott településközpontot megkerülő egybefüggő, átjárható közösségi zöldterületet létrehozni, mely egyaránt képes kielégíteni a lakosság igényeit és a települési rendezvényeket is kiszolgálni. Emellett Dörgicse déli felén, a jelenleg is kialakulóban lévő új településrész zöldterület igényének kielégítésére cca. 7140 m²-en új közparkot kialakítása is tervezett. Ezek a módosítások kedvezően hatnak a település zöldfelületi rendszerére, és a település ökológiai viszonyokat is javítják.

Több területen is korábbi zöldterület kerül át más területfelhasználási egységbe, de ezek a zöldterületek eddig se töltötték be rekreációs funkcióikat, jellemzően csak a terveken szerepeltek, így nem csökkennek a ténylegesen közparkként funkcionáló területek. A zöldterületeket a terv a település más részein pótolja.

Jellemzően pozitív környezeti változások történnek a nem megvalósuló fejlesztési elképzelések visszavonása miatt, ugyanis a beépítési százalékok csökkennek, míg a zöldfelületi arányok növekednek, illetve a tájra és a környezetre is kisebb terheléssel bíró területfelhasználások kerültek kijelölésre. Mivel több változás is érintett valamilyen természet- környezet-, vagy tájvédelmi övezettel, a változások különösen pozitívnak tekinthetők táj- és környezetvédelmi oldalról.

Az útszabályozások miatti változások jelenleg meglévő útnak megfelelő szabályozás miatt, meglévő út szélesebb keresztmetszet biztosítása miatt, valamint fejlesztési elképzelésekhez szükséges út biztosítása miatt kerültek kiszabályozásra. Egyik változás sem jár komolyabb negatív környezeti hatással, nem történnek komolyabb fakivágások.

Azok a valós területhasználatnak megfelelő változások, melyek során védelmi erdőterületek kerültek kijelölésre korábbi kertes, illetve általános mezőgazdasági területből, kedvező környezeti hatást eredményeznek, ugyanis a tájra és a környezetre kisebb terheléssel bíró területfelhasználások alakulnak ki. Szintén kedvező változás a korábbi beépítésre szánt területek beépítésre nem szánt területekként való kiszabályozása: belterületi kertes mezőgazdasági területek jöttek létre korábbi falusias lakóterületből, illetve különleges területből. Vízgazdálkodási területek kerültek kijelölésre korábbi beépítésre szánt vegyes településközponti területből, illetve általános mezőgazdasági területből és kertes mezőgazdasági területből. A változások pozitív környezeti hatást eredményeznek. Mivel a változások érintettek valamilyen természet- környezet-, vagy tájvédelmi övezettel, így ezek különösen pozitívnak tekinthetők mind tájvédelmi, mind környezetvédelmi oldalról.

Kis mértékben negatív környezeti hatásokat eredményeznek a lakossági igények következtében megvalósult módosítások, ugyanis jellemzően a környezetet jobban terhelő területfelhasználások jönnek létre (B12, K10, K38, K44), jellemzően a beépítési százalékok növekednek, illetve a zöldfelület legkisebb mértéke csökken, de egyik változás sem okoz jelentősebb környezeti hatást, jellemzően nem sérül a táj, illetve az élővilág állapota.

A tervi változások környezeti szempontú vizsgálata és értékelése, valamint az egyes környezeti közegeket érő változások elemzése alapján megállapítható, hogy a módosítások jellemzően kedvező hatással bírnak a település környezeti állapotára. Ennélfogva a várható következmények alapján a terv megvalósítása a várható környezeti hatásokat értékelve környezetvédelmi és értékvédelmi szempontból elfogadható.